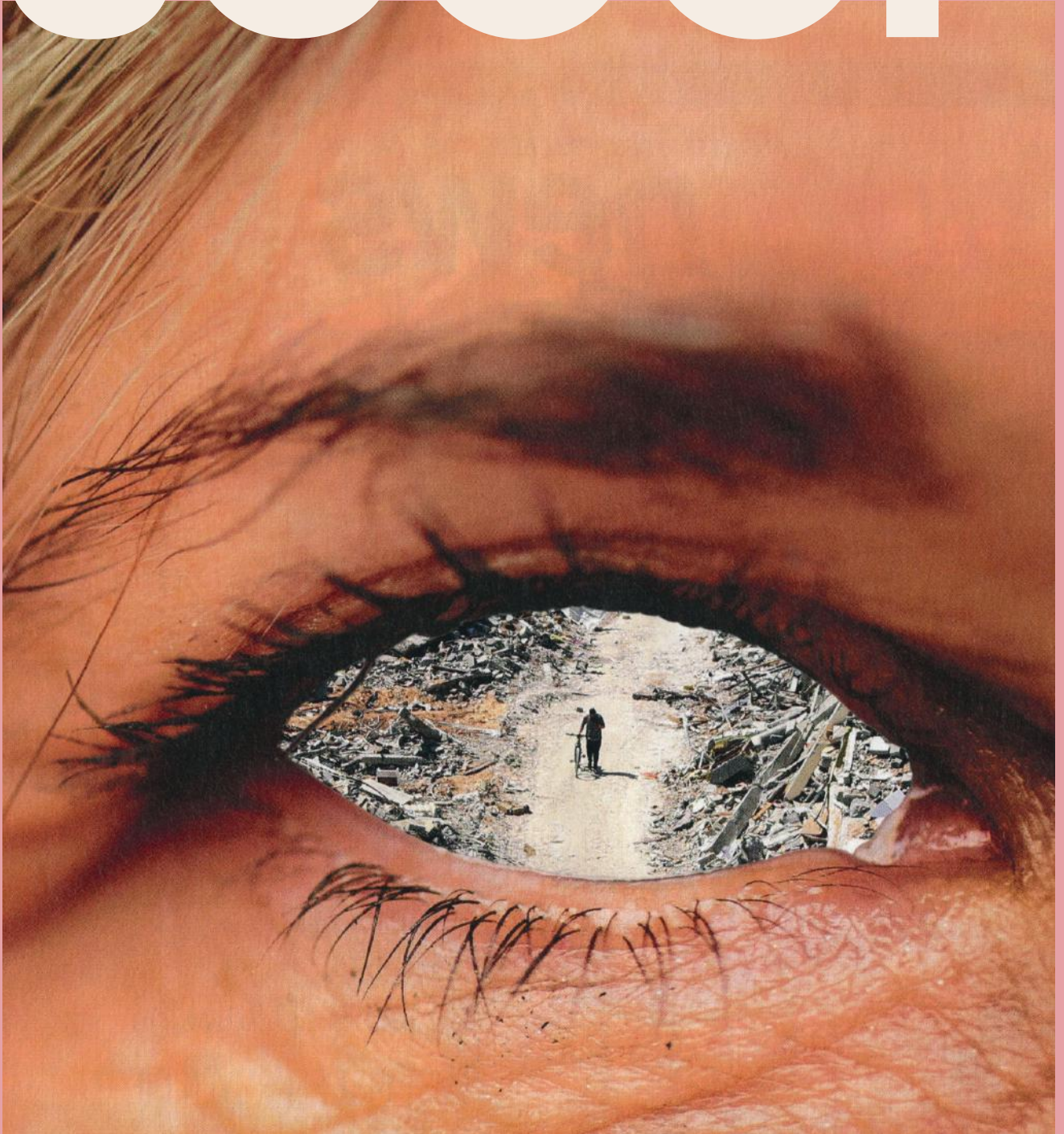

SCOOP

NIEUW SCHOOL OF PODCASTING

Ontwikkel jouw podcasttalent!

Of je nu een absolute beginner bent, al wat ervaring hebt, of als professional wil bijscholen – bij ons vind je het juiste traject om jouw podcastambities waar te maken.

Start met onze basismodule en ontdek de fundamenteën van podcastproductie in 8 interactieve lesdagen.

Vul je kennis daarna aan met onze masterclasses:

- Bedrijfspodcasts
- Videopodcasts
- Productiemanagement
- AI voor podcasts
- Eindredactie en audio storytelling
- Montage en podcasttechniek

Kies de modules die jij wilt volgen en schrijf je online in vanaf april 2025 via www.arteveldehogeschool/podcasting

DIGITAL CONTENT CREATION & AI

Leer foto, video, copy & AI in één semester!

Op vier maanden tijd maak je kennis met een breed scala aan mogelijkheden om digitale content te creëren. Na dit postgraduaat kan je aan de slag als digital content creator of social media expert.

Start in september met ons dagtraject en loop een stage vanaf januari of volg de opleiding in een avondtraject vanaf februari en maak een eindwerk voor een klant naar keuze.

Schrijf je online in vanaf april 2025 via www.arteveldehogeschool.be

Ode aan de vermoorde journalist

Column

door
Ewart Van de Vyver

Ik begon de opleiding Journalistiek toen ik twintig jaar oud was. Als ik de vraag kreeg 'wat wil je dan worden?' antwoordde ik resoluut: conflictjournalist, de nieuwe Rudi Vranckx. Ik las zijn boeken en dacht na over de plekken die de man had gezien. Ik verdiepte me in de geschiedenis in een poging te begrijpen hoe oorlogen tot stand kunnen komen. Hoe belangrijk is het ook dat we in ons knusse landje af en toe bewust kunnen zijn van wat er zich aan de andere kant van onze wereld afspeelt.

Elk jaar bereiken ons cijfers van journalisten die nooit meer hun volgende verslag zullen uitbrengen. Die cijfers benaderen waarschijnlijk het echte getal zelfs niet. Ook afgelopen jaar was dat jammer genoeg niet anders, het cijfer werd volgens de Internationale Federatie van Journalisten uiteindelijk 104. Honderdenvier van mijn toekomstige collega's. Die mensen hadden stuk voor stuk de moed om het nieuws te brengen op plekken waar niet iedereen durft of kan komen. Die moed blijf ik zo bewonderen.

Ik zie in mijn lessen hoe mensen minder en minder het nieuws volgen. 'Er is enkel nog slecht nieuws' hoor je wel eens passeren. We zien aan de lopende band oorlog, terreur en leed. Ik zal nooit beweren dat het makkelijk is om alles te volgen, maar onafhankelijke journalistiek is van onschatbare waarde om verhalen van echte slachtoffers van conflicten naar buiten te brengen. Als we naar de geschiedenis kijken, denk ik aan de foto van "het napalmmeisje" Kim Phuc, die een hele beweging op gang zette tijdens de oorlog in Vietnam. Allemaal door één enkele foto. Oorlogsjournalistiek laat mensen kritisch nadenken, opent nieuwe perspectieven en stelt overheden verantwoordelijk voor hun daden. En er is geen oorlogsjournalistiek zonder journalisten.

Nu enkele jaren later heb ik de droom om conflictjournalist te worden opgeborgen. Ik steek het op mijn toenmalige, jeugdige zoektocht naar avontuur. Een drang om niet vast te hangen aan een bureautje. Vijf jaar verder klinkt een rustig jobbe,

ver weg van al dat gevaar, meer en meer aanlokkelijk. Misschien was conflictjournalistiek nooit iets voor mij of heel misschien heb ik het gewoon moeilijk met al die cijfers. Daarom dus mijn ode aan de vermoorde journalist. Ik wil ze niet afschilderen als martelaars of als helden, maar toch mijn immens respect tonen aan die mensen. Rust zacht, journalisten die ik nooit collega's zal kunnen noemen.

Ewart Van de Vyver
(foto: Ianthe Vergauwen Cocquyt)

Ten geleide

Een team derdejaarsstudenten Journalistiek van de Gentse Arteveldehogeschool werkt met tussenpozen van november tot januari aan het jaarlijkse mediamaagazine Scoop. Het gaat aan de slag met interessante journalistieke trends en gebeurtenissen van het jaar en probeert daarbij altijd vooruit te blikken. Het concept van Scoop is onder meer geïnspireerd door Delayed Gratification, een Brits magazine dat sinds 2011 vier keer per jaar drie tot zes maanden terugkijkt in de tijd.

Inhoud

JANUARI

6-13 Boeren en journalisten
'BINGO!'
Journalistieke kriebel

JANUARI

FEBRUARI

14-23 Schone schijn
Kinderjournalistiek
Journalist met beperking

FEBRUARI

MAART

24-31 Het rijbewijs
SLAPP

MAART

APRIL

32-41 Charter
What's in my bag?
Handelszaken

APRIL

MEI

42-49 Male gaze
Buitenlandcorrespondent

JUNI

JUNI

50-57 Jonge oorlogsreporters
Feestende jongeren

MEI

JULI

AUGUSTUS

SEPTEMBER

OKTOBER

NOVEMBER

DECEMBER

JULI

58-67 Sportsrollen
Journalist in Israël
Moeilijke interviews

AUGUSTUS

68-75 AI in journalistiek
Journalisten op café

SEPTEMBER

76-87 Euthanasie in nieuws
'De-economisering'

OKTOBER

88-97 Muziekjournalistiek
SCOOPGRAM
Wetstraatbeest

NOVEMBER

98-107 Ik ≠ clickbait
Klimaatjournalisten
Verbod in rechtszaal

DECEMBER

108-114 Label 'factcheck'
Youth media

Achter het beeld

Januari

Overstromingen in de Denderstreek

Fotograaf Fred Debrock

'Voor deze shoot was het nog even haasten: ik moest op het laatste moment botten kopen bij Van Haeren, maat 45, terwijl ik normaal 46 draag. Maar goed, zonder die schoenen zou ik niet dicht genoeg kunnen komen voor de shots, dus ik had geen keuze. Het resultaat was een indrukwekkend beeld, genomen in de kamer van de dochter op een melkvee-houderij. Ze werd die ochtend wakker, wilde iets oprapen en dacht dat ze per ongeluk een fles water had omgestoten. Al snel ontdekte ze dat haar kamer compleet onder water stond. Op de foto zie je haar vader en haar neef de kamer leegpompen, terwijl je door het raam ook een weide ziet die volledig onder water staat.'

Januari

Meest geklikt op HUMO

Nana Wyns, dochter van acteur en regisseur Luk, heeft het hart op de tong. Net als haar papa wil ze actrice worden, al heeft ze ook een sterke pen. Aan de hand van anekdotes vertelt ze over de voor- en nadelen als kind van een bekende Vlaming. Ook een zware rugoperatie, haar talentvolle broer en haar rol als raadgever in 'Knokke-off', geregisseerd door papa Luk, komen aan bod.

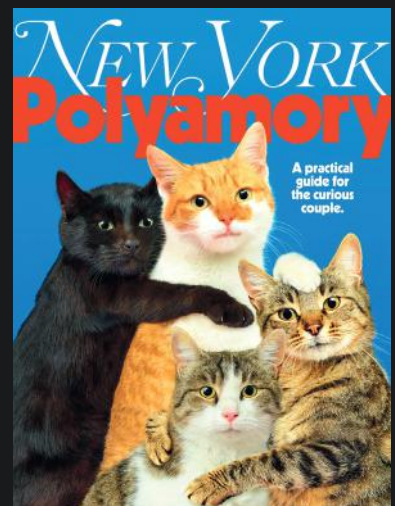
Meest beluisterde podcastaflevering op DeMorgen

Elke Wetstraatjournalist kent verhalen over coke in de politiek

Op het kabinet van Caroline Désir (PS) werd cocaine gevonden. Daarnaast wordt het aantal kabinetsmedewerkers in Wallonië en Brussel in vraag gesteld. In Vlaanderen gaat de aandacht naar de abortuswetgeving. Bart Eeckhout en Stavros Kelepouris gaan op zoek naar antwoorden op politieke vragen.

Cover van de maand

New York Magazine brengt op 15 januari een opvallende cover over polyamorie. Het biedt een gids over hoe polyamoureuze relaties werken en hoe je er als koppel aan begint.

Landbouwers en journalisten: een vicieuze cirkel van wederzijds wantrouwen

TRIGGER

Op 30 januari publiceert De Morgen op haar website enkele foto's en video's van de boerenprotesten. Op de beelden is te zien hoe landbouwers de Antwerpse ring stilleggen, brandstichten en de wegen versperren met hun tractoren.

door Marieke Devoghel

'Landbouwers komen alleen maar op een negatieve manier in het nieuws.' Het is een uitspraak die je vaak hoort als je met boeren spreekt over de media. Velen voelen zich afgebeeld als probleemveroorzakers en aan de andere kant vinden journalisten boeren moeilijk toegankelijk en het individuele verhaal soms niet relevant genoeg. Het resultaat: een kloof. Valt die te overbruggen?

Er zijn drie landbouworganisaties in België die de boeren vertegenwoordigen: de Boerenbond, het ABS (Algemeen Boeren Syndicaat) en sinds kort ook FDF (Farmer Defence Force), die in zijn werking als radicaal en activistisch wordt gezien. Voor Bart Dickens, voorzitter van FDF, is het wantrouwen tegenover de media binnen zijn organisatie bijna vanzelfsprekend geworden. 'Wij voelen ons door Vlaamse media vaak afgeserveerd', vertelt hij. Buitenlandse media zoals de BBC of Sky News geven volgens Dickens soms meer ruimte aan de stem van boeren dan de eigen nationale pers. 'Dat is schrijnend. Ik begrijp dat journalisten het druk hebben, maar wij vragen alleen dat ze luisteren naar ons verhaal en onze situatie eerlijk weergeven.'

Het gevoel van onrechtvaardigheid en eenzijdigheid wordt volgens Dickens versterkt door de behoefte van sommige media om sensatie te creëren. 'Het lijkt erop dat de focus ligt op wat lezers aantrekt, niet op de waarheid', stelt Dickens. Dat resulteert volgens hem in een berichtgeving die boeren stereotypen toeschrijft en hen wegzet als probleemmakers. Het leidt tot een diep boerenwantrouwen tegenover nieuwsmedia.

Dickens benadrukt dat boeren openstaan voor samenwerking, mits die op een respectvolle manier gebeurt. 'We willen betrokken worden en gehoord worden. Maar nu lijkt het alsof je eerst moet shockeren voordat je stem doordringt. Dat kan niet de norm zijn.'

'De landbouwsector heeft zich doorheen de geschiedenis meester getoond in het bespelen van de pers om zijn stem te laten horen'

Sven Lefèvre, historicus aan het Centrum Agrarische Geschiedenis

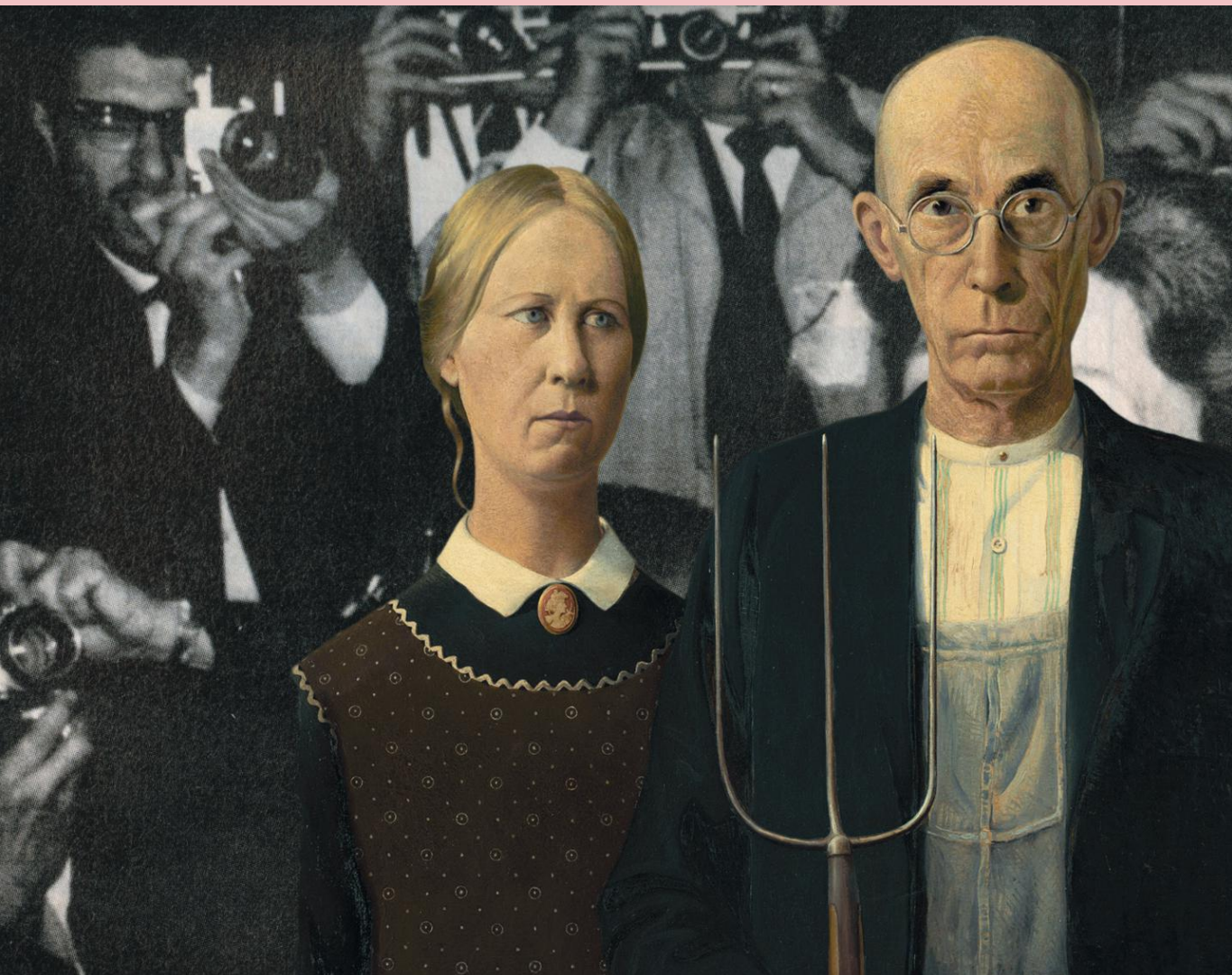
Complexe relatie

De verstandhouding tussen landbouwers en de media is al langer een teer punt. Sven Lefèvre, historicus aan het Centrum Agrarische Geschiedenis, wijst erop dat de relatie tussen beide partijen altijd al complex is geweest. 'De landbouwsector heeft zich doorheen de geschiedenis meester getoond in het bespelen van de pers om zijn stem te laten horen', legt Lefèvre uit. Toch begrijpt hij ook de frustratie van de landbouwers. 'Boeren proberen via acties in de media te komen, maar die berichtgeving gebeurt vaak niet op de empathische manier waarop ze hopen', vertelt hij. 'De media focussen op de acties zelf en minder op de onderliggende oorzaken of motivaties.'

De oplossing? 'Meer nuance', klinkt het bij Lefèvre. 'Landbouwers waren in de geschiedenis ook al via acties en demonstraties erg "mediageniek", waardoor de sector de media ook wist te bespelen om het publieke debat te beïnvloeden', zegt hij. En die trend heeft zich voortgezet tot op vandaag.

Bart Dickens, voorzitter organisatie Farmers Defence Force (FDF)
(foto: Marieke Devoghel)

**'Ik begrijp dat journalisten het druk hebben,
maar wij vragen alleen dat ze luisteren naar ons
verhaal en onze situatie eerlijk weergeven'**

Bart Dickens, voorzitter organisatie Farmers Defence Force

Sven Lefèvre, historicus aan het Centrum Agrarische Geschiedenis (CAG), (foto: Dries Theeuwissen)

Kennis te kort

Een belangrijke oorzaak van de spanningen is volgens Griet Lemaire, directeur van het landbouwmedium VILT, het gebrek aan kennis van landbouwthema's onder algemene journalisten. 'Landbouw lijkt simpel, maar het is een complexe sector', legt ze uit. Dat gebrek aan begrip resulteert volgens haar in oppervlakkige berichtgeving, zeker wanneer journalisten onvoldoende tijd krijgen om zich in dossiers zoals stikstof of gewasbescherming te verdiepen.

Volgens Lemaire zorgt die beperkte achtergrondkennis er ook voor dat journalisten minder kritische vragen stellen. 'Als je een dossier niet kent, ben je geneigd om een minister of andere gezaghebbende bronnen op hun woord te geloven. De nuances van wat een boer vertelt, kunnen dan verloren gaan.' Dat is niet alleen problematisch voor boeren, maar ook voor het bredere maatschappelijke debat, dat daardoor volgens Lemaire eenzijdig kan worden.

Onderzoeksjournalist Steven Vanden Bussche van Apache vult aan dat affiniteit met de sector cruciaal is. 'Om een landbouwer te begrijpen, moet je weten met welke uitdagingen landbouwers geconfronteerd worden, zoals de enorme investeringen die stikstofregulering vraagt. Zonder die kennis kun je moeilijk een eerlijk en gebalanceerd beeld brengen.' Toch heeft de gespannen relatie volgens Vanden Bussche meerdere lagen. Hij benadrukt dat journalisten niet altijd bewust negatief rapporteren over boeren.

'We moeten onszelf toestaan om dieper te graven, los van de commerciële druk'

Steven Vandenbussche, onderzoeksjournalist bij Apache

'Het is belangrijk om onderscheid te maken tussen kritiek op een systeem en kritiek op een individu', zegt hij. 'Journalisten richten zich vaak op het industriële landbouwmodel, dat gevolgen heeft zoals mestoverschotten of stikstofuitstoot. Maar boeren ervaren die kritiek soms persoonlijk, omdat ze zelf onderdeel zijn van dat systeem.'

Toch ziet Vanden Bussche ook een gedeelde verantwoordelijkheid: 'Het is belangrijk om kritische vragen te blijven stellen aan de sector. Individuele meningen van boeren zijn interessant, maar alleen als ze de bredere sector vertegenwoordigen.'

Sensatie

Naast een gebrek aan kennis speelt de manier waarop media functioneren een rol. Commerciële druk kan journalisten ertoe dwingen om voor sensatie te kiezen in plaats van nuance. 'Die aanpak verkoopt misschien beter, maar doet geen recht aan de complexiteit van de landbouwsector', merkt Vanden Bussche op.

Volgens FDF-voorzitter Dickens leidt die focus op sensatie vaak tot simplistische of negatieve framing. 'We worden neergezet als milieuprobleem of als onredelijke actievoerders. Maar wie kijkt er naar de inspanningen die wij dagelijks leveren om duurzaam en eerlijk te produceren?'

Dat patroon leidt tot een soort vicieuze cirkel: boeren voelen zich misbegrepen en ondernemen acties, waarop de media berichten met een focus die boeren niet passend vinden. Het gevolg: meer frustratie en meer acties. De kloof blijft zich voeden en verdiepen.

De weg vooruit

Hoe kan die vicieuze cirkel doorbroken worden? Voor VILT-journaliste Lemaire ligt het antwoord in samenwerking en dialoog. Het is voor haar duidelijk dat zowel journalisten als boeren moeten blijven werken aan hun wederzijdse begrip. 'Journalisten moeten niet alleen verhalen brengen over boeren, maar ook met hen werken om de complexiteit van de sector goed te kunnen weerspiegelen', stelt ze, 'Ga in gesprek, bezoek boerderijen en luister naar persoonlijke verhalen. Dat zal niet

alleen het vertrouwen herstellen, maar ook leiden tot beter journalistiek werk.'

Boeren zelf kunnen ook een actieve rol spelen in het verbeteren van hun imago, door openlijker te communiceren en zich te richten op laagdrempelige contacten met het publiek en met journalisten. 'Sociale media zijn hier een belangrijke kans', meent Lemaire. 'Vertel wat je doet en waarom. Nodig bijvoorbeeld schoolkinderen uit op je bedrijf of leg aan bureaus uit waar je dagelijks mee bezig bent.'

Vanden Bussche ziet een bredere taak voor de journalistiek: 'We moeten onszelf toestaan om dieper te graven, los van de commerciële druk. Complexe verhalen verdienen nuance en tijd. Dat moeten we blijven verdedigen.'

Steven Vanden Bussche: onderzoeksjournalist bij Apache (foto: Charlotte Deprez)

Griet Lemaire, directeur bij VILT (foto: VILT)

BINGO! Bloopers binnen de journalistiek in 16 vakjes

Van strakke deadlines tot ongemakkelijke persconferenties: het leven van een journalist kent bloopers waar je niet omheen kunt. Onze journalistieke bingokaart brengt de herkenbare (en soms gênante) momenten van het vak samen. We stelden deze bingokaart samen met anekdotes van de interviewees uit deze Scoop. Hoeveel herkent u er op de kaart? Misschien roept u wel als eerste 'Bingo!'. door [Ianthe Vergauwen Cocquyt](#)

VERGETEN ETEN	OP HET VERKEERDE ADRES STAAN	CHAOTISCHE CONTACTENLIJST IN JE GSM	'IK RAAK NIET IN DE TEAMS-VERGADERING'
HET VERKEERDE KABELTJE MEEHEBBEN	KOFFIE MORSEN OP JE PAPIEREN OF LAPTOP	'GE ZIJT TOCH NIE BANG VAN DE HOND HÉ?'	NIET GRAAG NAAR JE EIGEN STEM LUISTEREN
NA VIJFMAAL HERLEZEN TOCH EEN DT-FOUT VINDEN	DE WOORD-VOERDER HERSCHRIJFT HEEL DE TEKST	'KUNNEN WE DAT NOG EENS OPNIEUW DOEN?'	EEN BLACK-OUT TIJDENS EEN LIVE-UITZENDING
ZEVENTIG PROCENT VAN HET SCHRIJVEN GAAT NAAR DE INTRO	JE VRAAGT EEN FOTO EN KRIJGT EEN SELFIE	ONLEESBAAR HANDSCHRIFT TERUGZIEN IN JE NOTITIES	'JA MAAR, JE MAG ZEGGEN DAT HET VAN MIJ KOMT'

Journalistieke kriebel

Column

door
Lize Dieltjens

Zondagavond in november. Ik sta op het perron en wacht op de trein naar Gent. Plots zie ik een oude vriend. Nu ja, eerder een vage kennis. Ik wandel naar hem toe, tijd voor wat smalltalk.

Wanneer de trein toekomt, zucht ik. Propvol. De vage kennis vertelt dat hij gewoon in eerste klasse gaat zitten als de trein vol zit. Ik twijfel. Ik ben niet zo'n regelbreker. Uiteindelijk besluit ik hem te volgen. Met onze grote rugzakken laten we ons zakken op de zachte zetels. Achter ons zit een vrouw.

De vage kennis vertelt wat over zijn studies. Daarna vraagt hij wat ik doe. Ik vertel dat ik journalistiek studeer. Vol overtuiging leg ik uit hoe graag ik een carrière wil uitbouwen, hoe graag ik iets zou willen betekenen in de journalistiek, vooral in de politieke berichtgeving.

De vage kennis fronst. Hij vertelt dat hij daar traditioneler in is en liever een vrouw wil die thuisblijft. Hij zal wel voor de inkomsten zorgen. Ik voel een knoop in mijn maag. Ik wil geen discussie starten, dus wuif het snel weg.

Hij vertelt hoe hij onlangs in discussie kwam met een paar vriendinnen van een kotgenoot. Het ging over 'Trump en feminisme enzo'. De vrouw achter ons leunt op mijn rugleuning. 'Trump en feminisme?', vraagt ze geïnteresseerd. De vage kennis wordt een beetje rood, maar knikt. De vrouw vraagt wat hij van Trump vindt. Voor hem kan er geen betere leider bestaan, iemand die alles doet in het voordeel van zijn land. Hij vertelt hoe Trump alle oorlogen zal stoppen en de economie zal verbeteren.

De vrouw knikt bedachtzaam. Ze zegt dat ze dat anders ziet. Ze vindt Harris een betere kandidaat, maar wil Trump wel een kans geven. Als hij de oorlogen zou kunnen stoppen, zou ze dat fantastisch vinden, maar vreest dat het alleen maar erger zal worden.

Ik hou me stil. Ik heb geen zin in een eindeloze discussie. Ik voel dat ik dichter aanleun bij de mening van de vrouw. Af en toe draai ik me om, op zoek naar een conducteur. De vage kennis zegt dat we het zullen moeten afwachten.

De vrouw richt zich tot mij. Ze zegt dat ze hoorde dat ik journalist wil worden. Ik knik enthousiast. Ze vertelt dat ze journaliste is en hoe ze een week voor de pieperexplosies nog in Libanon was voor Team Vranckx.

Mijn ogen lichten op. Wat een powervrouw. Ik vertel hoe ik graag in de politieke journalistiek wil stappen. De vrouw wordt enthousiast en vertelt hoe zij in het vak terecht kwam. De vage kennis zit er maar wat stil bij. Ons gesprek ontpopt zich tot een gedeelde interesse. Ze deelt zelfs het nummer van een collega met mij. Ik glunder.

In Gent-Dampoort stapt ze uit. Een halte later neem ik afscheid van de vage kennis. Stiekem ben ik blij dat ik van hem af ben. Onderweg naar mijn kot speel ik het scenario opnieuw en opnieuw af in mijn hoofd. Ik glimlach breed. De journalistieke kriebel is terug.

Misschien heeft regels breken soms ook positieve gevolgen.

Lize Dieltjens

(foto: Ianthe Vergauwen Cocquyt)

Achter het beeld

Februari

Wanhoop en grimmigheid op de boerenprotesten

Fotograaf Kristof Vadino

‘De foto maakt deel uit van een aantal boerenprotesten in Brussel. Boeren vanuit een aantal EU-landen kwamen met honderden tractoren afgezakt naar onze hoofdstad. Ze protesteerden tegen de regelzucht van de Europese Unie, tegen subsidies die scheef zitten volgens hen en vrijhandelsakkoorden zoals Mercosur. De protesten verliepen soms grimmig, te wijten aan de kwaadheid van de boeren.

De grimmigheid heeft echter ook te maken met een ruimer anti-elitegevoel. Op het standbeeld staat de quote ‘Say no to despotism’, een slogan zoals andere uit de antivaxbeweging of extreemrechts. Voor die groepen die zich afzetten tegen de elite is alles een complot. Door sociale media is die haat ook bij sommige van de boeren erin geslopen, wat heel onrustwekkend is. Je ziet de brand en het vernielde standbeeld, die duiden op hard protest. Belangrijk in het beeld is voor mij de uitdrukking op het gezicht van de persoon links vooraan. Die weerspiegelt de wanhoop en strijd die de boeren ervaren.’

PEOPLE OF EUROPE
SAY NO TO
DESPOTISM

STOP
DESPOTISM

STOP
DESPOTISM
REVENUE
CENTS

Februari

Meest geklikt op EOS

Kunnen dieren huilen van verdriet? Met meer dan 2 miljoen views ging de 'hullende' bizon van fotograaf Chris Henry viraal op TikTok. Veel kijkers namen aan dat de tranen van de bizon stroomden door een emotionele oorzaak. Volgens de wetenschap kunnen enkel mensen – en niet dieren – tranen produceren om sentimentele redenen.

Meest beluisterde podcastaflevering op De Standaard

Hebben Democraten dan echt niemand anders dan Joe Biden?

De twijfels bij de Democraten groeien. Kan de 81-jarige Joe Biden zichzelf straks wel opvolgen als Amerikaans president? Hadden ze niet beter een andere kandidaat naar voren geschoven? In deze aflevering gaat Yves Delepeleire op zoek naar antwoorden.

Cover van de maand

Op 28 februari zien we naar aanleiding van de Europese verkiezingen Emmanuel Macron, de gematigd liberale president en Marine Le Pen, de rechtse partijleider, afgebeeld op de cover van Charlie Hebdo. Aan de leiband Gabriel Attal, de jonge minister van Onderwijs en Jordan Bardella, Le Pens opvolger bij Rassemblement National. De tekst erbij vraagt: 'Wie van de twee belandt in het slachthuis?'

Schone schijn

Column

door
Lotta Cornelus

Drie Russische mannen staan klaar in de ring. Hun hoofden kaalgeschoren, matching shorts en bokshandschoenen. Hun lichamen vol met sporen van bloed en oude littekens. De lucht is grijs, net zoals hun omgeving. De vermoeidheid straalt van hun gezichten af. Een detail valt op: de Z-tatoeage op de arm van een van de mannen, het symbool voor de Russische invasie in Oekraïne. Zie je de foto voor je? Voel je de sfeer?

Alleen... die foto bestaat helemaal niet. Het is het werk van AI, samengesteld door Magnumfotograaf Carl De Keyzer. Als student Journalistiek met een grote interesse in fotografie, roept dat allerlei vragen in me op. Hoe ziet de toekomst eruit voor een persfotograaf en welke rol gaat AI hierin spelen?

Het werk van de fotojournalist is al aan het slinken. Bij artikels van verschillende nieuwsmedia zie ik minder de echte fotografie verschijnen. Redacties gebruiken meer stockbeelden en berusten op burgerjournalisten. Maar de rol van een persfotograaf als vastlegger van de waarheid zal altijd nodig zijn.

De vraag is wat je met je beelden wil bereiken. Als fotograaf heb je de macht om te kiezen wat je wil tonen. Je bepaalt het verhaal dat je vertelt. Je hebt die verantwoordelijkheid. Met AI wordt die verantwoordelijkheid complexer. Niet alleen kies je wat je toont, maar je kan de realiteit zelf scheppen. In een maatschappij waar we overspoeld worden met beelden is het nu meer dan ooit belangrijk om kritisch te zijn.

AI roept vaak afkeer op, met als kritiek dat het onnatuurlijk en misleidend is. Maar laten we eerlijk zijn, ook de traditionele fotografie is niet immuun voor manipulatie. Neem het beeld 'The Falling Soldier' van Robert Capa. Een iconisch beeld, hoewel het al decennialang onderwerp is van discussies. Sommige experts beschouwen het als een authentieke momentopname, terwijl andere geloven in de inscenering ervan. Onderzoek suggereert ook dat het beeld niet eens op een oorlogsfront genomen werd, wat de twijfels verder doet aanwakkeren.

AI zit al zo diep in onze levens genesteld dat we stilaan "AI-moe" worden. Maar het blijft voor beeldjournalistiek een cruciale kwestie. Misschien lopen er effectief enkele Russen rond met een tatoeage van een Z. Misschien ook niet? Wie zal het ons vertellen? De toekomst van de persfotografie ligt in transparantie en kritisch kijken, of dat nu met AI is of niet. Die journalistiek mag nooit haar rol verliezen als bewaker van de waarheid, zelfs in een wereld vol algoritmes. Want, net zoals beelden verhalen kunnen vertellen, kunnen ze ook misleiden.

Lotta Cornelus
(foto: Ianthe Vergauwen Cocquyt)

Kinderjournalistiek, allesbehalve kinderspel

Soms is een verhaal voor Karrewiet zo sterk dat het ook in Het Journaal kan'

TRIGGER

Op 1 februari lanceert de Vlaamse Vereniging voor Journalisten (VVJ) in samenwerking met het Kenniscentrum Kinderrechten (KeKi) de Kindwijzer. Een gids om kinder- en jeugdjournalisten te helpen complexe thema's helder en ethisch te brengen. Met een focus op mediawijsheid en sociale media wil de wijzer bijdragen aan het recht van kinderen op betrouwbare informatie en journalisten 'kindwijzer' maken in tijden van desinformatie.

door Lief Mart

Hoe leg je de complexe wereld van vandaag uit aan kinderen? Dat is precies waar Karrewiet zich al meer dan twintig jaar mee bezighoudt. Wat simpel lijkt, is juist een uitdaging: nieuws vertalen naar een jong publiek zonder dat het simplistisch is. Inge Vrancken en Jelle Mels vertellen samen hoe kinderjournalistiek is uitgegroeid tot een serieuze tak van de journalistiek die niet onderschat mag worden.

Jelle Mels werkt sinds 2013 bij Karrewiet en is al zes jaar een van de presentatoren van het programma. Inge Vrancken, die haar carrière begon met het oprichten van Karrewiet in 2001, startte later bij Het Journaal, waar ze tussen 2016 en 2020 hoofdredactrice was. Tegenwoordig richt ze zich als verslaggever op het Midden-Oosten en mensenrechten.

Jelle Mels: 'Wat mij meteen opviel, is dat schrijven op kindermaat echt een kunst is. Veel mensen denken: "Oh, het is maar voor kinderen", maar het is juist moeilijker om iets uit te leggen aan kinderen dan aan volwassenen. Ik denk dat Inge dat als geen ander weet. Soms zijn we twintig minuten bezig over twee zinnen. Is dit duidelijk? Gaan kinderen het begrijpen? Je moet bij elke zin en elk onderwerp zo veel vragen stellen. Daar stond ik in het begin echt van te kijken en dat is heel eigen aan kinderjournalistiek. Het gaat niet alleen over woorden, maar ook over beelden: Wat kunnen we laten zien? Wat blijft hangen? Waar worden kinderen bang van?'

Inge Vrancken: 'Onze nieuwsdienst heeft daarin een enorme evolutie doorgemaakt. In de beginjaren moesten wij elke ochtend naar de journaalbriefing en daar vroegen ze: "En wat doet Karrewiet vandaag?" De redactie bestond toen vooral uit ernstige mensen die zich met "grote wereldproblemen" bezighielden. Wij stonden daar dan: "Karrewiet gaat vandaag uilen tellen." Daar werd vaak om gelachen. Je voelde in die beginjaren wel dat niet iedereen kinderjournalistiek serieus nam. Dat is nu helemaal anders.'

SCOOP: Waarom kozen jullie voor kinderjournalistiek? En dan ook specifiek om bij Karrewiet te werken?

Vrancken: 'Ik ben op de VRT begonnen bij Mijn Gedacht, dat was de voorganger van Karrewiet. Het was een soort discussieprogramma voor kinderen en het was leuk, maar wat ik vooral heel leuk vond aan kinderjournalistiek - en ik denk dat dat vandaag nog altijd zo is - is dat kinderen zo dankbaar zijn.'

Mels: 'En héél enthousiast.'

Vrancken: 'Ja, kinderen zijn heel nieuwsgierig en leergierig. In 2001 vond de VRT dat we dringend opnieuw een echt jeugdjournaal moesten hebben, maar niet in de klassieke zin. Niet zoals in Nederland een klassiek journaal, maar een toegankelijk programma voor kinderen. Aangezien ik al voor Ketnet werkte, vond ik het tof om dat mee op te starten.'

Mels: 'Toen ik in 2013 begon, bestond Karrewiet al, maar het zag er helemaal anders uit dan vandaag. Ik moest een stageplaats kiezen en Karrewiet sprak mij meteen aan. Vooral omdat ik dacht dat het een goede manier was om te beginnen op die hele grote nieuwsdienst. En wat Inge ook al zei, kinderen zijn heel enthousiast en het is een heel dankbaar publiek. Ik heb mijn stage gedaan en elf jaar later zit ik hier nog.'

Inge Vrancken
(foto: Lotta Cornelius)

SCOOP: Hebben jullie bij Karrewiet dingen geleerd die je ook op 'grotemenzenjournalistiek' kan toepassen, bijvoorbeeld bij Het Journaal?

Vrancken: 'Iets eenvoudig uitleggen is iets wat ik zeker heb meegenomen. Niet zo eenvoudig als voor kinderen, maar wel duidelijk genoeg. Je mag je publiek - zowel bij Karrewiet als Het Journaal - niet overschatten, maar ook niet onderschatten. Die balans vinden is echt belangrijk. Kinderjournalistiek zet je aan om daar nog meer over na te denken. Hoe verwoord je iets zo dat het iedereen raakt?'

Mels: 'Ik hoor van collega's van Het Journaal dat Karrewiet hen vraagt om quotes van experts op te nemen voor het jeugdjournaal. Soms gebruiken ze die quotes uiteindelijk in Het Journaal juist omdat die duidelijker zijn, zeker bij technische onderwerpen. Als je het begrijpelijk voor kinderen kunt uitleggen, snapt iedereen het. Zonder dat het kinderachtig wordt.'

Vrancken: 'Dat is cruciaal. Het moet op kindermaat zijn, maar niet kinderachtig. Kinderen prikken daar zo doorheen. Ze willen niet betutteld worden.'

Mels: 'Nee, dat werkt niet. Als het te betuttelend is, verliezen ze hun interesse. Je moet hen au sérieux nemen en vertrekken vanuit hun leefwereld. Dat kan door vanuit het standpunt van een kind te vertrekken, maar ook door onderwerpen te kiezen die hen raken. Soms is er een nieuwe hype op de speelplaats. Voor volwassenen lijkt dat niets, maar voor kinderen is dat groot nieuws.'

SCOOP: Hoe was het om het jeugdjournaal op te starten?

Vrancken: 'Dat was echt niet makkelijk. Er waren al voorbeelden in Europa, zoals het Jeugdjournaal in Nederland en Newsround van de BBC. Wij keken daar veel naar en waren vaak jaloers, want zij konden hun eigen reporters uitzenden. Bij ons was dat in de beginjaren onmogelijk. We hadden er simpelweg geen budget voor. Daarnaast moest Karrewiet voldoen aan de journalistieke eisen van de nieuwsdienst, maar het was ook een Ketnetprogramma. De nieuwsdienst wilde meer nieuws, Ketnet meer entertainment en het duurde maanden om een formule te vinden die voor iedereen werkte. Daarnaast waren kinderen in Vlaanderen het echt nog niet gewend om naar een journaal te kijken.'

'Je interviewt ook kinderen, wat een heel andere aanpak vergt. Ze willen allemaal meedoen, maar niet iedereen zegt iets zinnigs'

Jelle Mels

SCOOP: Welke onderwerpen behandelen jullie in Karrewiet?

Vrancken: 'Vroeger behandelden we vooral onderwerpen die dicht bij de leefwereld van kinderen lagen, zoals pesten, boterhammen op school en hobby's, onderwerpen los van de dagelijkse nieuwsagenda. Er was wel altijd minstens één echt nieuwsonderwerp bij.'

Mels: 'Dat is nu helemaal anders. Nu kijken we naar de actualiteit en vragen we ons af: 'Wat moeten kinderen zeker weten?' De harde actualiteit staat bovenaan de agenda. Soms sluipt er nog wel eens iets luchtigs tussen. Het klinkt gek dat het vroeger zo anders was. Kinderen zijn het nu echt gewoon om naar het jeugdjournaal te kijken: acht op de tien scholen kijken naar Karrewiet.'

Vrancken: 'Het gevoel dat kinderjournalistiek niet serieus wordt genomen, is wel veranderd. Tegenwoordig kijkt niemand meer neer op Karrewiet. Integendeel, als iemand gevraagd wordt om iets voor Karrewiet te doen, weten ze: "Ik moet nu echt uit mijn pijp komen." Het moet juist zijn, maar ook heel helder.'

Mels: 'Precies, naast verhalen brengen, interview je bovendien ook kinderen. Dat vergt een heel andere aanpak. Ze hebben vaak sturing nodig, zijn onder de indruk van de cameraploeg en ze willen allemaal meedoen, maar niet iedereen zegt iets zinnigs. Dat vraagt echt om specifieke skills. Veel reporters van Het Journaal die quotes bij kinderen moeten draaien, weten vaak niet hoe ze dat moeten aanpakken. Hoe krijg je er iets zinnigs uit? Dat is een vak apart.'

SCOOP: Heeft kinderjournalistiek jullie manier van verhalen vertellen veranderd?

Vrancken: 'Wat in beide contexten overeenkomt, is dat je grote nieuwsverhalen en conflicten vanuit een menselijk standpunt vertelt. Voor Karrewiet doe je dat vanuit kinderen, omdat dat hen aanspreekt en ze zich erin kunnen verplaatsen. Dat verhaal vertellen vanuit het standpunt van een kind

Parijs kan, het hier ook kan gebeuren. En een paar maanden later was dat zo. Stel je voor dat je zegt dat zo iets niet kan gebeuren en dan gebeurt het toch. Dan verlies je het vertrouwen van je publiek.'

Vrancken: 'Twintig jaar geleden, toen we met Karrewiet begonnen, kon je nog kiezen om zulke onderwerpen niet te brengen, omdat kinderen het vermoedelijk toch niet zouden weten. Er waren nog geen socials, TikTok en gsm's voor kinderen. Maar we leven niet meer in zo'n tijd.'

'Als iemand iets voor Karrewiet moet doen weten ze: "Ik moet nu echt uit mijn pijp komen"'

Inge Vrancken

Mels: 'Kinderen weten het nieuws vaak sneller dan wij. Je kunt niet meer besluiten om je kind niet naar het journaal te laten kijken of je krant niet te laten rondslingeren. We krijgen veel DM's en reacties met vragen als "Komt er een derde wereldoorlog?", "Kan mijn gsm zoals in Libanon ontploffen?" Dat zijn vragen die wij allemaal moeten beantwoorden. Ze pikken alles op via TikTok of op de speelplaats. We hebben nu meer dan ooit de verantwoordelijkheid om alles uit te leggen en aan de slag te gaan met hun vragen. Daarnaast kunnen we er veel content uithalen. We zien waar kinderen mee bezig zijn of we merken dat bepaalde vragen vaak terugkomen.'

SCOOP: Wat vind je van de evolutie van Karrewiet en breder van kinderjournalistiek?

Vrancken: (lacht) 'Ik ben zo fier op Karrewiet. Ik zeg ook heel vaak: "Ik heb Karrewiet mee opgestart." Het programma is ongelooflijk mee gegroeid en geëvolueerd met zijn tijd. Ik heb het altijd steengoed gevonden. Zodra mijn kinderen oud genoeg waren, moesten ze naar Karrewiet kijken.'

Mels: 'Het grootste verschil is zeker dat Karrewiet sinds zes jaar een presentator heeft. De wereld is complexer geworden en je kunt kinderen niet meer afschermen van het nieuws. Daarom brengen we vaker moeilijke verhalen, maar eerder

ontbrak het ons aan een gezicht om die verhalen tastbaar te maken. Dat maakte het nieuws soms te afstandelijk. Nu kunnen we verhalen veel beter overbrengen, zeker sinds sociale media erbij zijn gekomen. Gezichten zijn daar onmisbaar en niet aanwezig zijn op die platforms is tegenwoordig ondenkbaar. Dat is echt een groot verschil met 22 jaar geleden.'

SCOOP: Dit jaar is ook de Kindwijzer uitgekomen met adviezen voor journalisten. Welk effect denk je of hoop je dat die Kindwijzer zal hebben op redacties?

Mels: 'Ik denk dat iedereen ondertussen wel weet wat kinderjournalistiek is en hoe belangrijk die is en dat wij heel veel impact hebben op kinderen. Hoe meer mensen dat weten hoe beter. Het zal moeten blijken of de Kindwijzer een heel groot effect zal hebben op andere redacties. Wij zijn er in de eerste plaats voor kinderen. Binnen onze eigen nieuwsdienst vragen we soms aan collega's die niet bij Karrewiet werken om een quote mee te brengen. Als die samenwerking er is met journalisten van hier, vind ik dat al top.'

Vrancken: 'Kinderen van vandaag weten veel meer wat er in de wereld leeft en gebeurt dan de vorige generaties. In een tijdperk van mis- en desinformatie is het belangrijk dat je vanuit de openbare omroep een betrouwbare bron op maat kan aanbieden. Dat is een groot fundament voor alle generaties kinderen vanaf nu. Die zullen ook als volwassene moeten leren omgaan met nieuws en desinformatie.'

Mels: 'Dat is inderdaad belangrijk en dat proberen we ook echt te doen: hoe ga je om met nieuws, je moet niet zomaar alles geloven. Mediawijsheid is daarbij heel belangrijk, zeker in tijden van fake news. Ook wat je moet doen als je bang bent of geschrokken bent, hoort er allemaal bij en daar spelen we als kinderjournalist een belangrijke rol in.'

is ook iets wat ik graag doe voor Het Journaal. Daar vertrek ik meestal vanuit volwassenen. Soms merk ik dat een verhaal voor Karrewiet zo sterk is dat het ook in Het Journaal kan, bijvoorbeeld wanneer ik in het buitenland ben.'

SCOOP: Wat zijn voor jullie de meest uitdagende momenten of onderwerpen om te brengen?

Mels: 'De grote buitenlandse verhalen, zoals nu over het Midden-Oosten, zijn vaak heel ingewikkeld om te brengen. Bij Karrewiet willen we wel vereenvoudigen, zodat kinderen de reportage begrijpen en het in het beste geval kunnen navertellen, maar als je vereenvoudigt, mag je geen essentiële zaken weglaten. Het moet altijd journalistiek correct blijven. Gelukkig hebben we journalisten als Inge die alles bijstellen. We willen kinderen ook niet overladen met informatie, maar het moet juist blijven.'

Vrancken: 'Wat ook moeilijk is, zijn onderwerpen die angst veroorzaken bij kinderen, vooral als ze te maken hebben met geweld zoals aanslagen. We proberen kinderen gerust te stellen, maar we liegen nooit. We zeggen bijvoorbeeld niet dat iets niet kan gebeuren, als het hier ook zou kunnen gebeuren.'

Mels: 'Ik herinner me dat ik Inge ooit heb geïnterviewd over de aanslagen in Parijs. Ik vroeg haar toen of zo iets ook bij ons kon gebeuren. Ze zei toen dat als het in

SCOOP: Zie je grote uitdagingen in de toekomst?

Mels: 'Ik denk dat we al een belangrijke horde hebben genomen door op TikTok aanwezig te zijn. We zaten al op Instagram en dat vonden we allemaal leuk, maar eigenlijk merkten we dat daar geen kinderen meer aanwezig waren. Je moet aanwezig zijn op de platforms waar je doelgroep zit. Daarom hebben we ervoor gekozen om op TikTok actief te zijn. Dat heeft een wereld voor ons geopend en geeft ons de mogelijkheid om de vinger aan de pols te houden en direct contact te hebben met de kinderen.'

Aan de andere kant maken we op TikTok video's van zo'n dertig seconden, terwijl we het gewoon waren om reportages te maken van twee minuten. Dat is al heel kort en dan moet je opeens nog korter. Je bent veel minder genuanceerd, maar de populariteit van Karrewiet is daardoor enorm gegroeid.

Wij hebben het geluk dat ze op veel scholen nog naar Karrewietuitzendingen kijken. Daardoor kunnen we ook nog steeds een klassiek tv-programma aanbieden. Maar wat zal de toekomst brengen? Misschien zijn we volgend jaar niet meer over TikTok bezig, maar is er iets anders.'

SCOOP: Kan je kinderjournalistiek voor de rest van je carrière doen of is er ergens een houdbaarheidsdatum?

Mels: 'Ik ben het eerste nieuwsanker van Karrewiet, dus we weten nog niet hoe oud een Karrewietanker kan of mag zijn. Maar ik denk niet dat ik het nog lang doe. Het belangrijkste is dat je voeling hebt met de doelgroep en ik vind dat het programma door jonge mensen gepresenteerd moet worden. Ik word er nu eenmaal niet jonger op, dus er is zeker een houdbaarheidsdatum. Het is ook gezond om op een gegeven moment een nieuwe uitdaging aan te gaan. Het nog eens elf jaar doen? Nee, dat sowieso niet.'

Stef Geeraerts, journalist met een hersenverlamming

'Als mensen geloven in je kwaliteiten, valt die beperking weg'

TRIGGER

Op 7 februari 2024 verschijnt een artikel op de website van VRT NWS: 15 procent meer mensen met een beperking op de arbeidsmarkt op één jaar tijd. Dat is een grote stijging in vergelijking met vorige jaren. Er blijkt nog veel werk, maar we zien progressie, vindt Georgia Venetakis van Acerta.

door Eline Cloetens

Stef Geeraerts is journalist en radiopresentator met cerebrale parese, een hersenverlamming waardoor stappen moeizaam gaat. Stef komt niet alleen fysieke uitdagingen tegen, maar botst ook op vooroordelen.

Stef Geeraerts is 33 jaar en freelancejournalist voor Gazet van Antwerpen, VRT NWS en het Kempische magazine Onderox. Daarnaast is hij ook nog radiopresentator bij Radio Mol. Drukbezet, toch was solliciteren niet vanzelfsprekend. 'Ik ervaar een drempel door mijn beperking', vertelt hij. 'Als werkgevers kunnen kiezen tussen iemand met en zonder beperking, kiezen ze vaak de laatste.' Toch kreeg hij bij Gazet van Antwerpen de kans om zichzelf te bewijzen. 'Als mensen geloven in je kwaliteiten, valt die beperking weg. Daar ben ik blij om. Mensen moeten leren kijken naar wat je kan, niet naar je uiterlijk. Het enige wat ik niet goed kan, is stappen. Al de rest werkt nog. Ik doe wat ik wil, maar op mijn manier en op mijn tempo.'

'Vroeger dacht ik dat alleen oude bomma's met een rollator liepen', lacht Stef. Inmiddels heeft hij dat idee van zich afgeschud, maar het werk blijft pittig. 'Ik weiger nooit een opdracht', zegt hij trots. 'Soms onderschat ik de impact van mijn beperking, of vergeet ik die. Tijdens Pennenzakkenrock moest ik met mijn rollator door het zand. Dat was zwaar. Aan het einde van de dag was ik uitgeput.'

Publieke percepties

Wat Stef drijft in zijn werk, is zijn wens om onrechtvaardigheid aan te kaarten. 'Er wordt vaak een stempel op mij gedrukt over wat ik wel of niet kan. Tijdens mijn sollicitatie vertelde ik dat ik graag de mens achter een situatie wil leren kennen en dat verhaal wil brengen. Als journalist kan ik mensen

goed lezen, dat is mijn voordeel.' De manier waarop mensen naar hem kijken, blijft een aandachtspunt. 'Mensen schrikken vaak als ze mij zien. Ze vragen dan: 'Oei, gaat dat wel lukken?' Maar mijn fysieke beperking heeft niets te maken met mijn vermogen om een goed artikel te schrijven.' Het voelt voor hem alsof hij zichzelf telkens opnieuw moet bewijzen. 'Dat zou niet nodig moeten zijn.'

'Soms onderschat ik de impact van mijn beperking, of vergeet ik die'

Hoewel er vooruitgang is geboekt in de representatie van mensen met een beperking in de media, is er volgens Stef nog

een lange weg te gaan. 'Ik zou graag het nieuws presenteren of gast zijn bij De Tafel van Gert. Of ik nu met een rollator binnenkom of niet, aan tafel zie je dat niet.' Hij is kritisch over hoe programma's, zoals Down The Road, mensen met een beperking neerzetten. 'Ze spelen te veel in op het emotionele en schattige. Dat schept een verkeerd beeld. Wij smeren ook gewoon onze boterhammen en gaan naar ons werk.'

De verantwoordelijkheid van de media

Toch ervaart hij dat hij zijn beperking steeds moet verantwoorden. 'Het voelt alsof ik in een wedstrijd zit en dat vind ik niet fijn. Mensen zien obstakels voor mij, terwijl ik die zelf niet eens opmerk.' Met zijn werk hoopt Stef anderen, met en zonder beperking, te inspireren. Hij wil mensen vooral aanmoedigen om te zoeken naar iets wat ze graag doen en waarin ze kunnen uitblinken. Zijn boodschap is: 'Blijf vechten tegen hokjesdenken. Dat doe ik ook, tot in de kist.'

DAGELIJKSE DREMPELS

(Foto's : Lotta Cornelus)

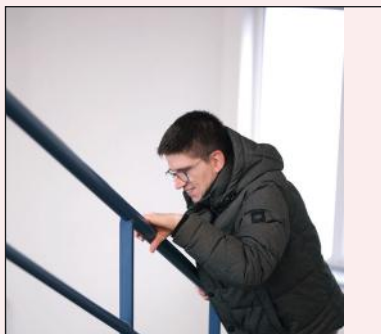
Stef Geeraerts is journalist en radiomaker bij Radio Mol en heeft een fysieke beperking.

Stef rijdt zelf met zijn aangepaste auto. Hij remt en geeft gas met zijn handen en er zit een extra bediening op zijn stuur voor de snelheid.

In zijn auto ligt een rollator, een kruk en een fluohesje. Alles wat hij nodig heeft om op reportage te gaan.

Als er gasten langskomen op de radio, moet Stef de deur opendoen. De inkom is beneden en enkel bereikbaar met de trap.

Op weg naar de redactie zijn er veel smalle deuren die moeilijk te passeren zijn met een rollator.

Tijdens de uitzending heeft Stef niet veel tijd om te gaan zitten. Het voelt voor hem als een sport, maar hij is blij als het is gelukt.

Stef werkt op de redactie vaak aan zijn radioprogramma. Die ruimte is vrij toegankelijk voor hem.

Moet Stef naar het toilet, dan is hij gemakkelijk zeven minuten kwijt. Een toiletbezoek kan daardoor enkel wanneer hij na het reclameblok nog twee nummers laat volgen.

Voor Stef is het een hele weg terug naar zijn auto. Hij moet een aantal gangen en deuren door om te kunnen vertrekken.

Achter het beeld

Maart

Froukje in De Roma

Fotograaf Irene Van Impe

‘Wanneer ik concerten fotografeer, dan is dat meestal van artiesten die ik niet ken of muziek waar ik niet echt naar luister. Daardoor ligt de focus tijdens het concert vooral op de foto’s. Maar ik ben zelf grote fan van Froukje, dus was het deze keer toch anders. Heel spannend.

Tijdens het fotograferen ging ik tussen het springende publiek staan, waardoor ik alle kanten op ging en totaal niet zag wat ik eigenlijk aan het fotograferen was. Ik klikte erop los. Op een bepaald moment sprong zelfs een meisje voor mij met haar hoofd tegen mijn lens. Gelukkig was ze oké en mijn lens ook. Ik was bang dat de chaos mijn beelden ging verpesten, maar uiteindelijk was ik heel blij met het resultaat ondanks de wilde omstandigheden.’

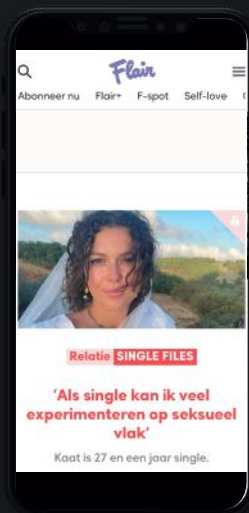

MAART

Meest geklikt op Flair

In de rubriek 'Single Files' van Flair neemt Kaat (27) je mee in haar leven. Ze predikt de mentale rust die ze vond nadat ze haar relatie met een narcist had stopgezet. Wel mist ze vandaag vriendschap, liefde en intimiteit in één persoon. Het vrijgezellenleven kan ze wel smaken, want zo kan ze experimenteren op seksueel vlak.

Meest beluisterde podcastaflevering op De Tijd

Appartement op de zeedijk 50.000 euro duurder op een jaar/ BNP Paribas overweegt instap Ageas/ Onze man op de vastgoedbeurs in Cannes

Een appartement op de zeedijk is op één jaar tijd gemiddeld 50.000 euro duurder geworden. De prijs om een container te verschepen is dan weer gedaald. Vastgoedjournalist Lukas Vanacker geeft ook nog een woordje uitleg bij de belangrijke vastgoedbeurs Mipim.

Cover van de maand

Op 25 maart pronkt het werk van de Belgische kunstenaar Klaas Verplancke op de cover van The New Yorker. Verplancke is nog maar de vijfde Belg ooit die een illustratie voor het blad mocht maken.

Niet elke journalist heeft een auto nodig

‘Ik heb al stukken geschreven in een combi’

TRIGGER

Op 20 maart 2024 verschijnt in De Morgen een artikel over een spontane staking bij De Lijn. Die breekt uit in de stelplaats in de Antwerpse wijk Zurenborg. Er vertrekken daardoor zo goed als geen bussen, wat zorgt voor grote hinder.

door
Fran Van Hooreweghe

De journalist met een auto als mobiel kantoor en kledingkast: het is een bekend cliché in het vak. Niet zonder reden, want het bezit van een rijbewijs B was lang een vereiste bij vele vacatures. Toch bewijst Patrick Van de Perre (58) dat het ook anders kan. Hij is al 36 jaar journalist voor Gazet van Antwerpen en doet dat al even lang zonder rijbewijs.

SCOOP: Hoe doet u dat, journalistiek zonder auto?

Patrick Van de Perre: ‘Ik werk vooral in steden, dus heb ik niet echt een auto nodig. Maar als je faits divers doet of ongevallen moet coveren, dan is die waarschijnlijk wel noodzakelijk. Voor afspraken in het stadscentrum ga ik te voet of gebruik ik een deelfiets. Moet ik wat verder, dan doe ik het met het openbaar vervoer: tram, bus of trein.’

‘Maar dat heeft niet alleen te maken met het niet hebben van een rijbewijs. Ook met het feit dat je meer ziet. Ik vind het nogal belangrijk dat je rondloopt. Dat je regelmatig eens een andere route neemt, zodat je op verschillende plaatsen komt en mensen ontmoet.’

‘Ik denk dat mensen nu bewuster kiezen om geen auto te nemen’

‘En dan hoor ik vaak van mensen: “Amai, ben jij helemaal met de trein naar daar gegaan?” Ik moest bijvoorbeeld een keer in het Terkamerenbos zijn en dan zeg ik heel simpel: “Je neemt de trein, je stapt uit en neemt de tram. Een kwartier later ben je waar je moet zijn.” Dan kijken ze me aan alsof dat onmogelijk is. Maar voor mij is openbaar vervoer ontspannend. Je kunt lezen, werken of iets anders doen. Alleen moet je accepteren dat je niet rechtstreeks van punt A naar punt B kunt reizen en voor de deur wordt afgezet.’

SCOOP: Welke verhalen komen uit dat rondlopen?

Van de Perre: ‘Dat gaat soms over banale dingen, ook over zaken waarover ik niet schrijf. Die geef ik dan door aan een collega. Bijvoorbeeld een winkel met een zekere reputatie waar ineens “algemene uitverkoop” op de etalage hangt. Of ik merk dat een oude stadsvilla plotseling gerenoveerd wordt. Dat zijn dingen die je dan verder onderzoekt.’

‘Het kan ook iets kleins zijn dat opvalt, zoals stickers van actiegroepen op muren of verkeerslichten. Of je merkt dat er in een bepaald deel van de stad ineens meer of minder verkeer is dan normaal. Zulke dingen kunnen dan eventueel uitgroeien tot een verhaal.’

SCOOP: Was het een bewuste keuze om uw rijbewijs niet te halen?

Van de Perre: ‘Het is een beetje dubbel. Toen ik een jaar of twintig was, heb ik mijn theoretisch examen gedaan en daarvoor was ik meteen geslaagd. Daarna volgde het praktische, maar dat was niet echt een succes. De tweede keer ging het wel goed, op een grote fout na. Ik was dus opnieuw gebuisd. Toen dacht ik: “Eigenlijk interesseert het mij niet zo, laat maar even zitten.”

‘Die “even” werd uiteindelijk een hele tijd, tot ik merkte dat ik een auto eigenlijk niet miste. Autorijden vond ik bovendien vervelend en ik voelde geen dringende behoefte om het alsnog op te pakken. Dus liet ik het gewoon zo.’

Patrick Van de Perre

(foto: Fran Van Hooreweghe)

SCOOP: Hebt u het gevoel dat u een uitzondering was toen u 36 jaar geleden begon?

Van de Perre: 'Nee, eigenlijk niet. Ik kan daar geen exact aantal op plakken, maar er waren toen al een aantal mensen op onze redactie die nooit reden en ook een aantal zonder rijbewijs. Hetzelfde gold voor de andere redacties van toen. Vroeger had je veel meer redacties dan nu en hier in de stad werkten we bijvoorbeeld met een stuk of twintig journalisten. Het waren meestal de journalisten die zich met stadsnieuws of stedelijke onderwerpen bezighielden, zoals ik nu, die niet reden.'

'Ik denk wel dat mensen nu bewuster kiezen om geen auto te nemen, of zelfs geen rijbewijs te halen. Omdat het niet goed is voor het klimaat of simpelweg te duur. Vroeger waren de redenen anders, al weet ik niet precies welke. Het was misschien, zoals bij mij, iets dat langzaam zo is gegroeid en op een gegeven moment laat je het gewoon zitten.'

SCOOP: Hebt uw gebrek aan een rijbewijs een invloed gehad op uw carrière?

Van de Perre: 'Nee, totaal niet. We werken nog steeds met fotografen en dus rij ik vaak met hen mee. Enerzijds is dat gewoon handig, omdat we vaak naar dezelfde locaties moeten, maar het heeft ook praktische redenen. Bijvoorbeeld: de haven, dat is een plek die moeilijk bereikbaar is met het openbaar vervoer. Of als je richting de Nederlandse grens moet, is het veel

gemakkelijker om met de auto te gaan. Dan rij ik met hen mee. Zij hebben uiteraard wel allemaal een wagen, want ze moeten soms twaalf verschillende dingen op een dag doen.'

'Al moet ik zeggen dat tegenwoordig veel fotografen hun fiets meenemen in de auto. Ze parkeren dan op Linkeroever en fietsen rond in het centrum. Want daar rondrijden met een auto is gewoon pure waanzin.'

'Ik heb al op een dorpel in Brussel stukken gemaakt, of staand aan een vensterbank'

'Ik zie niet goed in waarom je zonder auto geen journalist zou kunnen zijn. Behalve natuurlijk als je iemand bent die onmiddellijk ergens naartoe moet kunnen voor breaking news. Stel je voor dat er een moord gebeurt en je moet direct naar Limburg, dan heb je inderdaad wel een wagen nodig.'

'Maar dat soort journalistiek heb ik nooit gedaan en het is ook nooit mijn ambitie geweest. Zelf ben ik al op heel wat plekken geweest, zowel in Europa als daarbuiten, telkens zonder auto. Ik heb daarbij nooit problemen ondervonden.'

SCOOP: En wat doet u met late of plotse reportages?

Van de Perre: 'Bij late of onverwachte opdrachten werk je bijna altijd met z'n tweeën. Mijn focus ligt normaal gesproken op Antwerpen, maar als er iets heel ingrijpends gebeurt, komt het wel eens voor dat ze zeggen: "Patrick, dit is zo groot, we moeten daar met verschillende mensen naartoe." Ik heb nu bijvoorbeeld avonddienst. Als er in de Kempen iets heftigs zou gebeuren, dan kan het zijn dat ik moet uitrukken. Maar in zulke situaties ben ik nooit alleen. Er gaat altijd een fotograaf mee, want het gaat meestal om een incident, een calamiteit of een andere zware gebeurtenis.'

'Als het echt niet anders kan en het openbaar vervoer geen optie is, dan neem ik een taxi. Maar dat gebeurt zeker niet vaak. Ik heb niet geteld hoe vaak, het is echt uitzonderlijk.'

SCOOP: Hoe gaat u om met vertragingen bij het openbaar vervoer?

Van de Perre: 'Weet je, Antwerpen is groot, maar ook weer niet zo groot. Alles is eigenlijk goed te bereiken. Ik doe dan een aantal dingen met een deelfiets en een

aantal dingen te voet. Die vertragingen zijn eigenlijk best te overzien.'

'Het kan wel wat lastiger zijn als ik een afspraak heb op een locatie waar ik met de trein naartoe moet, zoals Brussel of Gent. Maar ook dan zijn er oplossingen. Soms kan ik meerijden met een fotograaf en soms is het mogelijk om de afspraak te verplaatsen. Als er bijvoorbeeld stakingen zijn en het wordt lastig om op de locatie te raken, dan probeer ik een ander moment te prikken.'

'Bovendien moet ik zelden snel ergens naartoe. Mijn werk draait vooral om stadsontwikkeling, politiek, erfgoed en mobiliteit. Dat zijn onderwerpen waarbij je doorgaans de tijd hebt om je verplaatsingen goed te plannen.'

SCOOP: Waar werkt u als uw stuk zo snel mogelijk af moet zijn?

Van de Perre: 'Gewoon ter plaatse. Als je ergens naartoe gaat, is er meestal wel een plek waar je kunt zitten: een café, een station of iets dergelijks. Weet je, in nood kan het voor mijn part zelfs op een openbaar toilet. Als het écht moet, ga je gewoon ergens zitten en begin je te schrijven. Ik heb al op een dorpel in Brussel stukken gemaakt, of staand aan een vensterbank. Ook op een boot en in een vliegtuig, overal waar het uitkomt.'

'Als het echt niet anders kan, dan neem ik een taxi, maar dat is uitzonderlijk'

'Soms stap ik een kantoor binnen en vraag ik of ik daar even mag werken. Meestal doen de mensen niet moeilijk als ze horen dat je van de krant bent. Als er iets in een straat gebeurt en mensen staan te kijken, vraag ik soms of ik bij hen een stukje mag schrijven. Ik bel niet zomaar aan, maar als ze al buiten staan, vraag ik het wel. Meestal krijg je er zelfs een koffie bij.'

'Een tijd geleden was ik bij een voetbalwedstrijd en moest ik snel het artikel afmaken. Een agent die ik kende, zei toen: "Kom maar in mijn combi zitten." Het hangt allemaal een beetje van de situatie af, maar het is allemaal niet zo moeilijk.'

Patrick Van de Perre staat te wachten op de tram om naar de redactie te gaan.
(foto: Fran Van Hooreweghe)

Rijbewijs staat niet standaard in vacatures

'Bij Mediahuis is het rijbewijs geen vereiste', zegt hr-medewerker Abdel Bouddout. 'We verwachten niet dat je met een bedrijfswagen kan rijden, we moedigen alternatieven juist aan.' Een aantal jaar geleden verhuisde de redactie van De Standaard van Groot-Bijgaarden naar Brussel, om zo gemakkelijker met de trein bereikbaar te zijn.

Daarnaast wordt er volgens Bouddout meer en meer ingezet op alternatieve vervoersmiddelen, ook dankzij het mobiliteitsbudget van de overheid. 'Maar journalisten zullen zonder auto niet makkelijk op elke locatie raken.'

Ook Katrien De Nolf, hr-directeur bij Roularta Media Group, bevestigt via e-mail dat de auto geen must meer is. 'Wij zetten een rijbewijs nooit in een vacaturetekst. Zoiets komt wel aan bod in het gesprek met de hoofdredacteur. Die evalueert de noodzaak, afhankelijk van de functie die vacant staat.'

‘Er kan heel snel een anti-SLAPP-wetsontwerp op tafel liggen’

TRIGGER

Op 19 maart krijgt de anti-SLAPP-richtlijn definitief groen licht van de Europese Unie. België heeft tot 7 mei 2026 de tijd om de Europese richtlijn in een wet om te zetten.

door Eline Cornelis

De Belgische wetgever heeft tot 2026 de tijd om de Europese richtlijn tegen juridische intimidatie om te zetten in een wet. De anti-SLAPP-werkgroep doet al twee jaar het voorbereidende werk. De uitdaging is om alle betrokkenen op één lijn te krijgen. En het is ook wachten op de nieuwe regering.

SLAPP staat voor Strategic Lawsuit Against Public Participation. Oftewel: gevallen van juridische intimidatie waarbij rechtsprocedures worden misbruikt om kritische stemmen te intimideren en/of het zwijgen op te leggen. Vooral journalisten, ngo's en milieuoorganisaties zijn het slachtoffer van SLAPP.

De Europese richtlijn hamert op een aantal aspecten. Zo moeten rechtbanken sneller beslissen of een zaak een SLAPP is of niet. Wie doelwit is van juridische intimidatie kan aan de rechtbank vragen om een manifest ongegronde vordering in een vroeg stadium als onontvankelijk af te wijzen.

Daarnaast kan de rechter de klagende partij dwingen om de proceskosten voor te schieten, waardoor de beschuldigde financiële zekerheid heeft. Die kan daarbovenop schadevergoeding krijgen als de zaak wordt afgewezen. En tot slot kan de rechter nog een sanctie opleggen aan wie zo'n onrechtmatige gerechtelijke procedure is gestart.

Anticiperen

Om de Europese richtlijn om te zetten in een wet werd er in 2022 al een Belgische werkgroep in het leven geroepen. Die bestaat uit een veertigtal leden. Het gaat om vertegenwoordigers uit de media- en journalistieke sector, academici, advocaten, burgerinitiatieven, ngo's en (ere) magistraten. Met Dirk Voorhoof als initiatiefnemer. De professor emeritus is expert in mediarecht, journalistieke deontologie en ethiek.

De werkgroep heeft nog ruim een jaar de tijd om het voorbereidende werk te doen. Dat is een lange termijn, dat beseft ook Jan Lippens, journalist voor Knack en lid van de Belgische werkgroep. 'Er kan heel snel een afgewerkt wetsontwerp op tafel liggen. Maar het is een beetje wachten op de nieuwe regering. Wie zich binnen die regering voor die wet zal inzetten, weten we nog niet. De werkgroep heeft al contact gehad met de vorige minister van Justitie Van Quickenborne. Die erkende wel dat SLAPP een groot probleem is.'

In afwachting van de nieuwe wet kan het gerecht al anticiperen. 'Zaken die nog lopende zijn, kunnen nu als "tergend en roekeloos geding" worden beoordeeld', zegt Lippens. 'Zo krijgen we een voorafspiegeling van wat de wet kan zijn. Dat zou extra druk kunnen zetten om de richtlijn zo snel mogelijk om te zetten in een nieuwe wet.'

Advocatuur

Hoewel er een dringende nood is aan een anti-SLAPP-wetgeving, is niet iedereen daar blij mee. 'Er is nu geen enkele mogelijkheid om een advocaat samen met zijn cliënt te bestraffen voor een onrechtmatige procedure. Maar de Orde van Advocaten is eerder defensief. Advocaten werken natuurlijk graag voor kapitaalkrachtige klanten, want dat doet hun kassa rinkelen', aldus Lippens. De Orde van Vlaamse Balies laat weten dat ze nog geen officieel standpunt heeft ingenomen over de SLAPP-richtlijn.

Jan Lippens
(foto: Eline Cornelis)

Voorhoof, verbonden aan het Human Rights Centre van de Universiteit Gent en initiatiefnemer van de Belgische anti-SLAPP-werkgroep, verwacht geen problemen bij de doorvoering van de anti-SLAPP-wetgeving. 'Er zijn ook twee aanbevelingen: één van de Europese Commissie en één van de Raad van Europa. Daarin staat duidelijk dat de advocatuur verantwoordelijkheid draagt. Dat wil zeggen dat die voor alles wat onder haar bevoegdheid valt, het anti-SLAPP-beleid moet sturen en toepassen. Daarnaast zullen advocaten ook moeten terugkoppelen over hoe ze omgaan met die verantwoordelijkheid.'

In Vlaanderen zijn er geregeld zaken die onder de noemer SLAPP vallen, maar ook over de taalgrens doken er recent enkele opvallende zaken op die veel aandacht kregen. Zo spande een gerechtsdeurwaarder een procedure voor de ondernemingsrechtbank aan tegen de RTBF. Het doel: een journalistieke documentaire over dubieuze praktijken van deurwaarders tegenhouden.

Ook Jan Lippens kreeg zelf al te maken met SLAPP. 'In het verleden werd ik wel vaker geconfronteerd met procedures, waarvan ik toen niet besepte dat dat eigenlijk SLAPP was. Die term bestond

toen nog niet. Maar er zijn uiteraard intimidaties geweest van bijvoorbeeld politici of bedrijven. Dan kreeg ik of de hoofdredactie brieven waarin stond dat er een schadeclaim zou volgen als ik nog eens over bepaalde zaken zou schrijven. Er is nog altijd een zaak die mij zogezegd boven het hoofd hangt, die al dateert van 2002. Die is nog altijd niet afgehandeld en dat zal waarschijnlijk ook niet meer gebeuren, maar eigenlijk loopt die nog. Ik heb me daar toen weinig van aangetrokken, maar dat zou nu wel onder die SLAPP-wetgeving kunnen vallen. Dat is ook een reden waarom ik me bij die werkgroep heb aangesloten. Als je het zelf meemaakt, kijk je er wel anders naar.'

Achter het beeld

April

Wanneer context alles zegt

Fotograaf Nicolas Maeterlinck

'Deze foto maakte ik tijdens het N-VA-verkiezingscongres op zondag 28 april in Gent. Matthias Diependaele stond als een van de eersten op het podium in het ICC. Op de achtergrond werd het standbeeld van Jacob van Artevelde geprojecteerd, het iconische beeld dat op de Vrijdagmarkt in Gent staat.

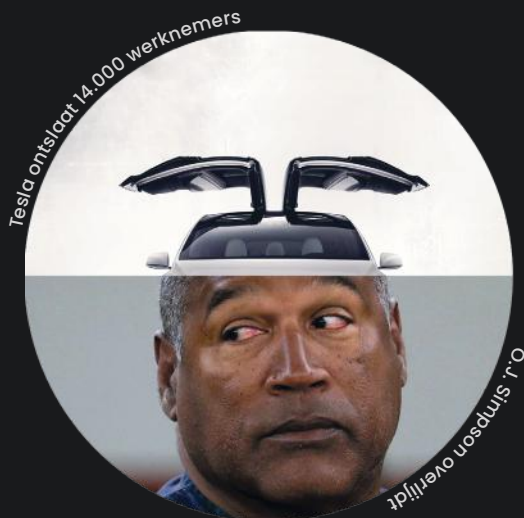
Hier in Gent kent bijna iedereen de context van de arm van Jacob Van Artevelde. Aan niet-Gentenaars is die duiding wel nodig. Het standbeeld maakt geen radicale beweging met zijn arm, maar wijst naar Engeland. Van Artevelde stimuleerde in zijn tijd Vlaanderen om textielhandel te drijven met Engeland.

Het was een kwestie van op het juiste moment de knop in te drukken, zonder een diepere boodschap of bewuste intentie. Ik ben geen politiek analist, eerder een fotograaf die toevallig getuige was van wat achteraf een opvallend beeldmoment bleek. Het ziet er toch wat dubbelzinnig uit als (toen nog toekomstig) minister-president van Vlaanderen afgebeeld wordt met een standbeeld met gestrekte arm op de achtergrond.'

APRIL

Meest geklikt op MO*

In een ontwapenend interview blikt de Brusselse activiste Riet D'Hondt terug op de Rwandese genocide in de jaren '90 met overlever Annick Kamanzi. Annick ontsnapte toen meermaals op miraculeuze wijze aan de dood, maar dat geluk hadden haar vader en zus niet. Via Riet, die indertijd naar Rwanda trok om er het onschuldige volk te helpen, ontdekte Annick hoe haar zus omkwam.

Meest beluisterde podcastaflevering op MNM

Steffi Mercie

Omdat je dacht dat je al alles wist over iedereen, stellen Kawtar Ehlalouch en Robin Keyaert 22 minuten stomme vragen. In deze aflevering is Steffi Mercie aan de beurt. Hoe gaat het samenwonen met Gerben? Wie van hen kookt het best?

Cover van de maand

Wat leeft er bij Generation Z? Daarover gaat deze editie van The Economist. De boodschap: Neen, Gen Z is niet gedoemd tot armoede en angststoornissen.

Charters: sturing zonder dwang

Naar aanleiding van de geschrapte afleveringen van het VTM-programma *Moordzaken: levenslang* in april 2024, komt het Agentschap van Justitie en Handhaving met een nieuw charter. Dat bevat richtlijnen en adviezen voor productie- en mediahuizen over hoe je het best omgaat met slachtoffers. Het zoveelste charter voor journalisten, maar in hoeverre zijn die niet-bindende advieskaders echt nodig? En wordt de persvrijheid niet ingeperkt met al die richtlijnen?

TRIGGER

Op 5 april 2024 schrapte VTM een aflevering van de documentairereeks *Moordzaken: levenslang*. Dat gebeurt op vraag van enkele nabestaanden van het slachtoffer van dader Kurt Van Rompaey. Het Agentschap van Justitie en Handhaving noemt het een mooi gebaar.

Of het nu gaat over berichtgeving rond drugs, psychische gezondheid of zelfmoord: op de website van de VVJ vind je wel wat aanbevelingen terug. De richtlijnen zijn gebundeld in 'charters' of zogenaamde niet-bindende advieskaders en willen journalisten en mediahuizen bewuster laten berichten over bepaalde thema's.

Als het van het Agentschap van Justitie en Handhaving afhangt, komt er binnenkort een charter bij. 'We willen productie- en mediahuizen aansporen om na te denken over de impact van hun programma's op slachtoffers', zegt Liesbeth Wyseur, woordvoerder van het Agentschap. 'We vragen ook om hen zoveel mogelijk te betrekken bij het productieproces.'

'We willen uiteraard niet tussenkomen in de persvrijheid. Die is enorm belangrijk', aldus Wyseur. Daarom kiest het Agentschap expliciet voor een charter, een soort afsprakenkader dat niet bindend is, maar wel de goede wil en zelfreflectie vraagt van productiehuizen en zenders.

'Wij blijven als Agentschap opkomen voor slachtoffers', vervolgt Wyseur. 'Als slachtoffers niet gehoord worden en geconfronteerd worden met mediaproducties over hun zaak, kunnen zij rechtsmiddelen inzetten om die tegen te houden. Dat lukt niet altijd, maar voor mediabedrijven is het niet prettig om zo in het nieuws te komen.'

De rol van de VVJ

Het Agentschap ziet de VVJ, de Vlaamse Vereniging van Journalisten, als een mogelijke belangrijke partner. 'Eventueel willen we met de VVJ de richtlijnen verder bespreken en verfijnen', zegt Wyseur. Charlotte Michils, algemeen secretaris van de VVJ, is nog niet op de hoogte van het charter als we haar eind december bellen.

Volgens Michils moeten nieuwe richtlijnen **aanvaardbaar** zijn en bijdragen aan correcte en ethisch verantwoorde journalistiek. Michils licht toe: 'We kijken vooral naar de concrete toepasbaarheid van aanbevelingen. Het gaat erom dat ze rekening houden met correcte terminologie en dat ze gegrond zijn.'

De deontologische code

Journalisten moeten in de eerste plaats de deontologische code respecteren. Daarin staan richtlijnen die de beroepsethiek moeten waarborgen. De charters die erbij komen zijn slechts aanbevelingen, ook al hebben ze hetzelfde regelgevend karakter.

De deontologische code is breed toepasbaar en het is de bedoeling om dat zo te houden. 'Hoe specifieker je de code maakt, hoe meer je ervoor zorgt dat over bepaalde situaties niet zal worden bericht', legt Michils uit.

Sofie Demeyer, ombudspersoon van de Raad voor de Journalistiek, bevestigt: 'De code is zo opgesteld dat journalisten voldoende vrijheid hebben, maar toch duidelijke ethische richtlijnen krijgen.' De Raad ziet charters als nuttige hulpmiddelen, maar werkt strikt met zijn eigen code. 'Wij gaan nooit een klacht op basis van een schending van een richtlijn van derden, ontvankelijk verklaren', legt Demeyer uit. 'De Raad helpt geen derden om aanbevelingen op te stellen en onderschrijft die ook niet.'

Ze wijst op een uitzondering: de richtlijn rond berichtgeving over zelfdoding. Samen met het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie heeft de Raad eraan meegewerkt, omdat die wetenschappelijk onderbouwd is en een correlatie aantoonde tussen de berichtgeving en zelfdoding. Die inhoud is opgenomen en vertaald in de code.

De code zelf evolueert regelmatig. 'We hebben bijvoorbeeld artikel 27 verfiend. Dat gaat over discriminatie en racisme. Nu hebben we er leeftijdsdiscriminatie aan toegevoegd', legt de ombudspersoon uit. Met dat dynamische karakter blijft de code relevant.

What's in my bag

Wat maakt een journalistentas echt uniek? Een laptop, een gsm en kop-telefoon horen vaak tot de basisuitrusting, maar wat slepen journalisten nog meer mee? Van functionele essentials tot prulletjes, de inhoud van zo'n tas vertelt iets over hun werkstijl én persoonlijkheid. In 'What's in my bag?' onthullen zeven journalisten uit verschillende sectoren wat zij onmisbaar vinden – en wat misschien nét dat tikkeltje anders is.

door Kika Van der haegen en
lanthe Vergaunen Cocquyt

Elmo Lê van

Freelancer bij De Morgen en Humo

'Als cultuurjournalist kan ik echt niet zonder mijn zonnebril. Ik heb die altijd mee, of ik nu op een festival sta, of op een grijze dag een interview moet gaan afnemen.'

Fien Tondeleir

Journaliste bij Het Laatste Nieuws

'Ik heb een grote rommeltas, gevuld met kleinigheden zoals mijn favoriete theezakjes en kleurrijke tekeningen van mijn dochttertje. Het is een mix van praktische en spullen.'

Bert Staes

Chef en regiojournalist bij De Gentenaar

'Mijn regenbroek is mijn journalistiek wapen, als regiojournalist ben ik altijd voorbereid om snel ter plaatse te gaan, ook bij slecht weer. Met drie tot vijf stops per dag wil je niet volledig doorweekt aankomen, zeker niet als je in het centrum van Gent alles met de fiets doet.'

Karel Verhoeven

Hoofdredacteur van De Standaard

'Mijn tas weerspiegelt niet wie ik ben, maar wat ik nodig heb en hoe ik me verplaats. Sinds de redactie naar het centrum van Brussel is verhuisd, is mijn mobiliteit totaal veranderd. Vroeger zat ik uren in de auto en nu kan ik doorwerken op de trein. Mijn tas is efficiënter geworden, net als mijn verplaatsingen.'

Karin Eeckhout

Journaliste en factchecker bij Knack

'Mijn traject is vaak een mix van trein, fiets, metro, tram, te voet, Dus dan wil ik ook niet meer meesleuren dan nodig is. Ik neem enkel het hoogstnoodzakelijke mee in mijn tas. Als journaliste heb ik niet meer nodig dan mijn laptop en koptelefoon.'

Ward Schouppe
 Stadsjournalist Gent bij Radio 2
 Oost-Vlaanderen

...ons die allemaal in de k...
 e journalist hangt alles af van de juiste...
 er geen audio en geen reportage...
 ald ord...

Isabelle Vandenberghe
 Chef Weekendkrant van Het Laatste Nieuws

'Ja, ik heb twee gsm's! Eén van mijn toestellen is geval-
 len en beschadigd, maar ik houd het toch bij. Het be-
 vat al mijn contacten en zelfs nog een paar belangrijke
 interviews. Ik ben nog steeds aan het zoeken naar een
 manier om alles veilig over te zetten. Als journalist kan
 je niet plots zonder gsm vallen.'

Handels- en horecazaken in de regiopers

Vroeger 'not done', nu alomtegenwoordig

TRIGGER

Brouwerij Rodenbach opent eind april Het Foederhuis, een brouwerijcafé tussen de eikenhouten foeders waarin het bier rijpt. Het krijgt veel aandacht in de regionale pers.

door Axel Hoornaert
en Jasper Van Belle

'Bierbeleving op een hoger niveau', 'Perfect rosé lamskroon in Buggenhout', 'Makkelijk online bestellen bij bakker Luc': De regiopagina's besteden steeds meer aandacht aan (nieuwe) handels- en horecazaken, terwijl dat vroeger 'ongepast' was. Waar komt die paradigmashift vandaan? 'We zijn lang te strikt geweest.'

'Toen ik als freelancer begon, werd alles wat enigszins neigde naar het commerciële resoluut afgeblokt', zegt Jan Feys, chef Regio bij Het Nieuwsblad. Als jonge journalist volgde Feys in 2008 de verkiezing van het tv-programma Mijn Restaurant op de Grote Markt in Kortrijk. '4000 mensen waren daar aanwezig. De markt stond bomvol. Toen besefte ik: mensen zijn heel erg geïnteresseerd in horeca.'

Tegelijkertijd was er ook de opkomst van kookprogramma's en -zenders op tv. Zo zette Peter Goossens zichzelf en Njam op de Vlaamse kaart. 'Een nieuwe Gault&Millau was twintig jaar geleden slechts een artikeltje in de kantlijn waard, nu domineert dat het nieuws', klinkt het bij Feys.

De kritische gids

'Maar ook consumentgerichte informatie wint aan belang', gaat Feys verder. 'Mensen willen weten waar ze in de buurt lekker kunnen eten en waar de prijs-kwaliteitsverhouding het best is. We willen een gids zijn voor de lezer.' In 2019 opende Jumbo zijn eerste supermarkt in België, maar Het Nieuwsblad besloot er geen artikel over te schrijven. 'We zijn daar lang te strikt in geweest. De consument kreeg een nieuw aanbod, dus was dat eigenlijk wél nieuws', blikt Feys terug. Ook bij HLN zien ze zichzelf als een 'kritische gids in de eigen stad of buurt', laat Lien Henderickx, chef Regio bij Het Laatste Nieuws via mail weten. 'Ondernemersverhalen, ook de hyperlokale, sluiten aan bij ons DNA.'

'We gaan op zoek naar mooie pakkende verhalen', aldus Feys. 'Portretten van horecaondernemers

zijn dat per definitie. Die hebben altijd wel iets te vertellen: jonge gasten die met veel enthousiasme iets nieuws proberen doen, iemand die na twintig jaar stopt als verpleegkundige en een koffiebar opent. Daar zit een verhaal in: Waarom die verandering? Zijn ze niet bang om als zelfstandige aan de slag te gaan? Dat boeit veel lezers. De belangstelling voor die stukken is opvallend, dat zien we ook in lezersdata.'

De regiopers flirt met de flinterdunne grens die een persoonlijk verhaal van reclame onderscheidt.

Al bevat niet elk regionaal stuk een persoonlijk verhaal. In een artikel dat eind vorig jaar gepubliceerd werd, bespreekt Het Nieuwsblad uitgebreid het gamma van een juwelier. Met op de koop toe 'wie niet weet welk cadeautje te kopen, zal hier zeker iets vinden' als uitspringende streamer. De regiopers flirt met de flinterdunne grens die een persoonlijk verhaal van reclame onderscheidt.

Slechte spaghetti

Zijn de stukken vaak niet eenduidig positief? Kritische stukken, over bijvoorbeeld een brasserie met slechte spaghetti of een cafébaas die geen pinten kan tappen verschijnen nauwelijks – terwijl dat soort zaken wel degelijk bestaan. 'Een kritische blik impliceert niet dat de opening van een nieuwe zaak met een leuk concept per se een negatieve insteek moet hebben', schrijft Henderickx.

Lien Henderickx
(foto: Pieter-Jan Vanstockstraeten)

Jan Feys
(foto: James Arthur Gekiere)

'Niet elke zaak krijgt aandacht. We bepalen onafhankelijk of er genoeg nieuwswaarde zit in de specifieke zaak die opent', gaat ze verder. 'Als er tien nieuwe winkels opengaan, brengen we er maar twee of drie', voegt Jan Feys eraan toe. 'De maatstaf is het verhaal van de ondernemer, met onderaan een infolijntje met de openingsuren of contactinformatie. We recenseren ook niet, want onze journalisten hebben geen koksopleiding achter de rug. Voor een recensie hebben ze niet genoeg achtergrond.' Toch staan er talrijke voorbeelden van restaurantrecensies in de regionale nieuwsmedia.

'We recenseren niet, want onze journalisten zijn geen koks'

Jan Feys,
chef Regio Het Nieuwsblad

Maar harde redactionele richtlijnen hebben zowel Het Nieuwsblad als Het Laatste Nieuws niet. Die zouden nochtans duidelijkheid kunnen scheppen en de deontologische code meer naar de praktijk kunnen vertalen. Onder meer artikel 11 – de journalist leent zich niet tot reclame of propaganda – noopt tot verduidelijking voor de hyperlokale context.

Het onderscheid tussen reclame en journalistiek en tussen contentmarketing en een nieuwsartikel kan zo opnieuw duidelijk worden en bijdragen aan het imago van nieuwsmedia als kritische gids in eigen streek of buurt.

Klachten over die berichtgeving krijgen de redacties voorlopig amper. Henderickx heeft geen weet van klachten, Feys herinnert zich één voorval: 'Een poos geleden brachten we het verhaal van een nieuwe bloemiste. Op de redactie liep een mail binnen van een bloemiste een dorp verder, die klaagde dat ze haar zaak al zeven jaar heeft en nog nooit in de krant heeft gestaan.'

OVERZICHT. Duiken tussen tropische vissen of ruim 50 sporten in één park: 10 tips voor activiteiten bij slecht weer in Limburg

Het Nieuwsblad, 5/07/2024

"Als kort daarna de steak wordt opgediend, blijkt die voor alle tafelgenoten perfect gebakken. (...) Het vlees komt ook in royale portie. De frietjes erbij zijn lekker krokant en ook op de bearnaisesaus die het gerecht vergezelt is niets aan te merken."

Het Laatste Nieuws, 7/12/2024

"Wie niet goed weet welk cadeautje te kopen, die zal hier zeker iets vinden"

Het Nieuwsblad, 10/12/2024

NET OPEN. Renisol Badkamers opent toonzaal op Grote Markt in Herentals: "We willen onze badkamerrenovaties ook in het straatbeeld tonen"

Het Laatste Nieuws, 29/11/2024

"De lamskroon is perfect rosé gebakken en wordt opgediend met nog knapperige groentjes. De steak is lekker mals en gegaard zoals gevraagd. De scampi's, zowel die in look als in diabolique, doen watertanden."

Het Nieuwsblad, 10/12/2024

Achter het beeld

Mei

Bezetting van het UFO in Gent

Fotograaf Hannes Blockx

'Deze foto is genomen rond negen uur 's ochtends. Ik kreeg verschillende berichten over commotie aan het UFO. Ik ben ernaartoe gehold. Verschillende bezetters waren net opgepakt. Achteraf bleek dat ze hadden ingebroken in het rectoraat. Daarna is een andere groep op het dak geklommen om de opgepakte bezetters te steunen en om hun statement duidelijk te maken: "We gaan niet weg."

'Toen ik daar stond om foto's te maken, zeiden verschillende mensen uitdrukkelijk tegen mij: "Maak daar geen foto van!" Het is echter mijn taak als fotograaf om de waarheid te captureren. Ik geef hun een platform om hun statement naar de buitenwereld te kunnen sturen. Ikzelf vind die foto machtig, dat rijtje studenten op het rectoraat. Tijdens de bezetting van het UFO ben ik er vaak op bezoek geweest. Elke keer opnieuw was iedereen heel verwelkomend en open, ook naar fotografen toe. Ze wilden altijd meewerken.'

MEI

Meest geklikt op Veto

Het studentenblad Veto peilt naar aanleiding van de verkiezingen naar de politieke voorkeuren van de Vlaamse studenten. N-VA scoort met een kwart van de stemmen het hoogst op federaal vlak. Groen levert stevig in terwijl Vooruit aan kiezers wint. De bevroegde studenten piekeren vooral over klimaat, onderwijs en gelijkheid.

Meest beluisterde podcastaflevering op Het Nieuwsblad

130. Tanja Groen en de link naar Marc Dutroux: "Maastricht stond met een stift omcirkeld op zijn kaart"

Bijna dertig jaar na de arrestatie van Marc Dutroux wordt onderzocht of hij iets te maken heeft met de verdwijning van Tanja Groen. Marc Klifman en Pieter Huyberechts leggen uit waarom er toch weer hoop is in de bekendste cold case van Nederland.

Cover van de maand

Apache kiest voor deze illustratie als cover ter gelegenheid van de verkiezingen op 9 juni. Met dat beeld, in de aanloop naar de federale, Vlaamse en Europese stembusgang, zet het magazine de toon voor het politieke debat.

Sportjournalistiek: alleen mannen weten waarom (*)

TRIGGER

Tine Tabak schrijft op 15 mei 2024 een column in Rekto:Verso over de normerende en mannelijke blik van de sportcommentator.

door Lize Dieltjens

De sportredactie blijft een mannenwereld, al zijn er barsten in het bastion. Vrouwelijke sportjournalisten zijn nog steeds in de minderheid en ook in de berichtgeving over sporters sluipt vaak een mannelijke blik binnen. Vrouwelijke atleten krijgen minder aandacht dan hun mannelijke collega's en worden anders benaderd, zowel in interviews als in beeldvorming. Toch groeit het besef dat diversiteit nodig is om een evenwichtiger sport-medialandschap te creëren. Waar staan we vandaag? En welke stappen zijn nog nodig?

(*) of niet?

'De sportredactie is nog steeds een mannenbastion'

Bart Lagae (46), sportjournalist bij
De Standaard

Bart Lagae ziet de 'male gaze' als een weerspiegeling van hoe zowel de journalistiek als de samenleving vaak vanuit een mannelijke invalshoek kijkt. 'Toen ik nog bij Het Nieuwsblad werkte, bestond de sportredactie volledig uit mannen. Dat zorgde voor een typische mannelijke sfeer. Ook nu, bij De Standaard, waar ik de enige fulltime sportjournalist ben, merk ik dat de sportjournalistiek nog steeds door mannen gedomineerd wordt. Er is wel een groeiend besef dat diversiteit belangrijk is, maar we zijn nog ver van een evenwicht.'

Ondanks die situatie zijn er al veranderingen merkbaar. Zo heeft De Standaard bijvoorbeeld een vrouwelijke columnist, Bieke Purnelle, aangesteld voor wielrennen. Toch blijft het gebrek aan vrouwelijke journalisten een realiteit.

Lagae bevestigt dat vrouwelijke atleten vaak anders benaderd worden dan hun mannelijke collega's. 'Bij interviews met vrouwelijke sporters ligt de focus vaak op hun privéleven of uiterlijk. Het gebeurt zelden dat een mannelijke voetballer gevraagd wordt naar zijn gezin of hoe hij sport combineert met vaderschap. Voor vrouwelijke sporters die moeders zijn, zijn dat vaak de eerste vragen.'

Ook de fotografie in de sportjournalistiek weerspiegelt dat verschil. 'Bij grote sportevenementen zie je vaak foto's van vrouwelijke atleten die onbewust of bewust de nadruk leggen op hun uiterlijk. Dat is een vorm van 'male gaze' die we moeten erkennen en vermijden. Bij De Standaard proberen we die actief te verminderen. We zetten in op diversiteit, zowel in de foto's die we publiceren als in de onderwerpen die we behandelen.'

Lagae sluit af met een positieve noot: 'Ik merk dat de jonge generatie sportjournalisten, zowel mannen als vrouwen, zich veel bewuster is van die problematiek. Dat geeft hoop voor de toekomst.'

‘Sport is uitgevonden op basis van het mannelijk hormonale stelsel’

Hans Vandeweghe (67), columnist bij De Morgen

Hans Vandeweghe benadrukt vanaf het begin dat hij geen seksist is: ‘Ik ben getrouwd met een vrouw die internationaal volleybal heeft gespeeld. Ik heb altijd over vrouwen geschreven, zeker in de sport.’ Toch is zijn verslaggeving anders dan die van collega’s, hij krijgt er vaak kritiek op. ‘Als ik schrijf dat Romelu Lukaku te zwaar is, ben ik een racist. Als ik dat Serena Williams haar boezem te groot was om zich drie sets lang snel te kunnen verplaatsen, ben ik een seksist. Dat vind ik niet eerlijk. Ik kijk naar prestaties en wetenschap, zonder dat het iets te maken heeft met geslacht. Sport is uitgevonden op basis van het mannelijk hormonale stelsel.’

Ook transpersonen bekijkt Vandeweghe liever wetenschappelijk: ‘Ik heb moeite met transvrouwen in de vrouwensport, zeker als ze na de puberteit in transitie gegaan zijn. Dat is wetenschappelijk niet eerlijk en dat wordt vaak verkeerd begrepen als een misogyn standpunt.’

Op vlak van de male gaze ziet Vandeweghe een evolutie: ‘Als ik terugblik, zie ik dat vrouwen steeds meer de kans krijgen om zich te bewijzen. Maar toch blijft de man de referentie. Het is goed dat vrouwen in de sport hun plek opeisen, maar het zal nog veel tijd kosten.’

‘Vrouwen staan nog steeds in de schaduw van mannen’

Nico Vanhee (52), chef Sport bij Het Nieuwsblad

Volgens Nico Vanhee is er vooruitgang geboekt, maar nog niet genoeg: ‘De manier waarop vrouwen in de sport gepresenteerd worden, blijft vaak te veel naar mannen gemodelleerd. Het is goed dat er meer aandacht is voor vrouwelijke sporters, maar het voelt vaak als een trend die gevolgd wordt, niet als een structurele verandering.’

Vanhee erkent dat er de laatste jaren meer berichtgeving is over vrouwensporten: ‘Er wordt nu vaker verslag gedaan over de prestaties van vrouwelijke atleten, dat is goed. Maar zelfs al is de situatie verbeterd, we zijn er nog niet. Vrouwen staan nog steeds in de schaduw van mannen.’

De hoeveelheid aandacht die een sport krijgt, hangt volgens Vanhee ook af van de prestaties. ‘Als een vrouwelijke ploeg een grote prestatie levert, krijgt die aandacht. Maar als het minder goed gaat, verdwijnen de vrouwen sneller uit het nieuws. Bij mannen zie je dat niet gebeuren. Als zij slecht presteren, volgt er meestal een uitgebreide analyse. Daar ligt het verschil.’

Toch ziet Vanhee ook positieve ontwikkelingen in de sportjournalistiek. ‘Het gaat de goede kant op. Er is meer bewustwording en we focussen steeds meer op de prestaties van sporters, ongeacht hun geslacht. We streven steeds meer naar objectiviteit en dat is wat nodig is om een evenwichtiger sportmedialandschap te creëren.’

‘Je moet je altijd bewijzen, vooral in een wereld die gedomineerd wordt door ego’s’

Valerie Hardie (52), sportjournaliste bij Het Laatste Nieuws

Valerie Hardie is een van de weinige vrouwen op een sportredactie die voornamelijk uit mannen bestaat. ‘Vrouwen in de sportjournalistiek stoten zelden door naar hogere functies. Er is een gebrek aan vrouwelijke chefs en dat maakt het moeilijk om veranderingen door te voeren.’

Hardie pleit voor quota om de vertegenwoordiging van vrouwen op redacties te verbeteren. ‘Zonder quota gaat er weinig veranderen. Het is belangrijk dat we mannen bewustmaken van thema’s die zij vaak niet zien, zoals de impact van menstruatie op sportprestaties. Er is meer kennis nodig over vrouwen in sport.’

Terwijl vrouwelijke sporters als Meesseman, Thiam en Kopecky steeds serieuzer worden genomen, blijven andere vrouwelijke atleten vaak onderbelicht of worden ze anders geportretteerd dan hun mannelijke tegenhangers. ‘Ik herinner me een verhaal waarbij een mannelijke collega Tessa Wullaert, de Belgische topvoetbalster, afdeed als een jaloerse vrouw nadat ze naast de Gouden Schoen had gegrepen. Als een man datzelfde had gedaan, zou hij eerder als een ambitieuze speler worden gezien. Dat is typisch voor de male gaze: vrouwen worden snel als “bitchy” of “jaloers” bestempeld.’

Voor Hardie is de strijd voor gelijke vertegenwoordiging in de sportjournalistiek geen persoonlijke strijd, maar een collectieve zaak. ‘Ik blijf pleiten voor meer aandacht voor vrouwensporten, een breder perspectief in de berichtgeving en bovenal, de erkenning van vrouwen als gelijken in de sportwereld.’

In de gereedschapskist van een buitenlandcorrespondent

TRIGGER

Op 22 mei verschijnt een artikel in De Standaard waarin staat dat Björn Soenens terugkeert naar België. Na acht jaar in de States zit het er voor hem op. Hij zal zijn laatste stuk wijden aan de eedaflegging van de nieuwe Amerikaanse president op 20 januari 2025.

door Sita Vandenbergh

Buitenlands nieuws wordt naar ons gebracht via correspondenten. Ze zetten hun leven in België op pauze en vertrekken naar het buitenland, dat is niet voor elke journalist zo vanzelfsprekend. Naast onlinevergadersoftware zijn er nog andere dingen die je als correspondent onder de knie moet hebben. Kan iedereen zomaar correspondent worden? Hoe zien de vaardigheden van buitenlandcorrespondenten eruit?

Elke journalist heeft een eigen skillset, een sportjournalist gaat op een andere manier te werk dan een misdaadreporter. Ook buitenlandcorrespondenten hebben een eigen manier van werken. Zoals het verzamelen van informatie bijvoorbeeld. Je kan niet op hetzelfde netwerk terugvallen als in België, zeker niet als je nog maar net verhuisd bent. De onbekende bodem is daarom niet ongeliefd.

Lia van Bekhoven woont al 48 jaar in Londen. De Nederlandse trok naar het Verenigd Koninkrijk voor de liefde en is daar gebleven. Ze begon in Londen als freelancer: 'Ik ben naar Engeland gegaan en ik ben daar meteen begonnen. Gek genoeg wilde de BBC mij niet hebben', vertelt ze al lachend. 'Ik wist toen niet hoeveel ik iedere maand op mijn rekening zou krijgen. Met veel geluk kon ik via via aan mijn eerste grote klus in Engeland beginnen.' Nu werkt ze als correspondent voor Terzake, VRT Nieuws en De Afspraak.

De Standaard kan sinds 2021 een beroep doen op Corry Hancké vanuit Berlijn. Ze bericht vooral over de Duitse politiek, maar trekt ook geregeld naar Oekraïne om de situatie daar in kaart te brengen. Voor haar ging de overstap soepel: 'Ik heb heel lang voor de redactie van De Standaard gewerkt. Drie jaar geleden ben ik naar mijn chef gestapt en heb ik gezegd: "Wat denk je? Berlijn, Madrid, Londen of New York?" en hij antwoordde: "Berlijn." Ik ben vrij snel daarna vertrokken.'

De regio

De meeste correspondenten vertrekken naar het buitenland vanuit een liefde voor de streek of cultuur. Het is een pluspunt als je al weet wat er in de regio speelt.

Voor Lia van Bekhoven lag dat wat anders. Haar kennis van de cultuur was beperkt. 'Heel veel van mijn collega's komen in Londen terecht en kennen de geschiedenis, de literatuur en de politiek. Ik ging niet naar Engeland vanwege een liefde voor de Britten, ik ging naar Engeland vanwege de liefde voor één Brit', vertelt van Bekhoven. Ondertussen is haar kennis op peil, vooral door veel te lezen en de lokale media goed te volgen.

'Ik lees me te pletter, ik heb een abonnement op vijf verschillende Duitse kranten'

**Corry Hancké,
buitenlandcorrespondent in Berlijn**

Corry Hancké reisde voor haar vertrek al vaak door Duitsland, Oekraïne, Rusland en Wit-Rusland. De kennis en verhalen uit die landen komen volgens haar allemaal samen in Berlijn. 'Mijn pitch was om naar Berlijn te gaan, omdat er hier een grote Russische, Oekraïense en Wit-Russische gemeenschap is. Vooral omdat het hier vroeger Oost-Duitsland was, volgde ik dat allemaal mee vanop de redactie.'

Ze woonde in 2016 acht maanden in Rusland waardoor ze meer inzicht kreeg in het land en de cultuur. Hancké noemt zichzelf geen kenner, maar ze is zich bewust van de situatie waarin bepaalde Russen leven. 'Je leert het land zeker nog beter kennen eenmaal je er woont. Vaak hebben we vanuit België ideeën over andere landen die niet helemaal kloppen. Sommige dingen merk je pas op wanneer je er zelf woont.'

Corry Hancké
(foto: Alexander Meeus)

Lia van Bekhoven
(foto: Lia van Bekhoven)

De houding van Duitsland tegenover Israël bijvoorbeeld, de nasleep van de Holocaust en het effect daarvan op de Duitsers. Dat soort dingen begrijp je niet van buitenaf', bevestigt Hancké.

Solitair

Het correspondentschap is een solitair vak. Je kan niet met collega's op stap of op kantoor overleggen. Daarom is het belangrijk dat je jezelf kent en weet waar je toe in staat bent. Zelfvertrouwen speelt daarin een grote rol. Redacties moeten weten dat ze op je kunnen rekenen en dat je goede verhalen levert. Dat begint bij jezelf. Dat was een belangrijke les voor van Bekhoven: initiatief nemen en op je strepen staan. 'Je moet zelf suggesties indienen. Je moet laten zien dat je verhalen kan brengen en kan uitwerken.' Wanneer redacties weten wat voor vlees ze in de kuip hebben, weten ze dat je voor hen kan werken. Voor freelancers in het buitenland is dat een must. Er is veel concurrentie, zeker wanneer je niet voor een vast medium werkt. Volgens Hancké is het daarom beter om te vertrekken vanuit een vertrouwde werkplek: 'Als je erop uitgestuurd wordt door de krant waar je al werkt weten ze wat ze aan je hebben. Anders is de concurrentie zo groot, zeker voor jonge mensen. Ik ben zelf lang chef geweest. Je kreeg om de week wel de vraag van iemand die voor je wil schrijven vanuit het buitenland. Op die manier is het echt niet evident.'

'Voor Britse politici ben ik onbelangrijk. Waarom zouden ze moeite doen voor ons?'

Lia van Bekhoven,
buitenlandcorrespondent in Londen

Als correspondent ben jij degene die het nieuws vertelt, vertaalt en uitkiest. Vooral dat laatste vergt veel inschattingsvermogen volgens Hancké. Het nieuws uit Duitsland is niet altijd relevant voor België. Hetzelfde geldt voor het Verenigd Koninkrijk, China, de Verenigde Staten, enzovoort. Het buitenland is zo groot dat de Belgische media meestal aan de oppervlakte blijven. Daarnaast hangt het ook van het medium af. Hancké: 'De Standaard is een heel politieke krant en Duitsland is economisch en politiek heel belangrijk voor Europa. Ik schrijf daarom vooral over politiek. Ik heb minder ruimte voor de faits divers die Duitsland te bieden heeft. Maar het blijft afwegen, wanneer is het te Duits en wanneer wordt het interessant?' Je kan als correspondent niet altijd de stukken brengen die je wil.

Informatiestrijd

Elk land heeft een eigen sociale cultuur, zeker tegenover buitenlandse journalisten. Het kan moeilijker zijn om aan contactgegevens of interviewees

te raken. Buitenlandcorrespondenten zoeken daarom andere manieren om zichzelf te informeren, door elke dag drie kranten te lezen bijvoorbeeld. Hancké heeft haar eigen manier om geïnformeerd te blijven: 'Ik volg het nieuws en lees me te pletter. Ik heb een abonnement op vijf verschillende Duitse kranten en dan zijn er nog de talkshows. Ik kijk er ongeveer twee per avond en nog het jaarnal erbovenop. Ik denk dat ik daarna wel mee ben.'

Mensen interviewen is ook niet evident. Sommige culturen zijn erg gesteld op hun privacy, wat het moeilijker maakt om interviews te plannen. Daarnaast krijgt een buitenlandcorrespondent geen prioriteit. Vooral grote politici kijken niet naar je om, getuigt van Bekhoven, 'Voor Britse politici ben ik onbelangrijk. Wij zijn 'NVTV' ofwel 'No Votes Television'. Waarom zouden ze moeite doen voor ons?' Dan moet je volgens haar creatief zijn. Quotes plukken uit de lokale pers en die aan elkaar praten bijvoorbeeld.

Het correspondentschap komt niet met een handleiding, er is geen checklist. Uiteindelijk vult elke buitenlandcorrespondent zijn gereedschapskist zelf. Het is een apart vak waarin je vooral veel vertrouwen en geloof moet hebben in jezelf.

Achter het beeld

Juni

Politiek op de kermis

Fotograaf Eric De Mildt

'N-VA-voorzitter Bart De Wever speelt handig met de media. Tijdens de periode voor de verkiezingen zie je hem op persconferenties en debatprogramma's op tv. Maar echt op verkiezingspad, naar de kiezer stappen op markten bijvoorbeeld, doet hij niet gauw. Dus trokken we voor De Morgen in volle verkiezingsstrijd naar Antwerpen.

Om lijsttrekker De Wever, die als burgemeester de Sinkenfoor opent, toch even tussen 'het volk' bezig te zien. Na de gebruikelijke paar attracties haakt de grote groep aanwezige camera's af. Maar de burgemeester vindt de kermis duidelijk leuk en blijft doorgaan. Hij wordt gevolgd door een groep jongens en ook wij lopen mee. Bij de boksbal wordt het een wedstrijd waar ze duidelijk van hem willen winnen. En de burgemeester wil niet onderdoen. Aan zijn blik merk ik dat mijn camera hem wat stoort, maar hij negeert me. En als hij zo hard mogelijk tegen de boksbal mept, omringd door die jochies, heb ik het gevoel dat ik toch iets kan laten zien.'

JUNI

Meest geklikt op DeWereldMorgen

In de Verkiezingscheck licht DeWereldMorgen een politiek thema uit dat de Vlaamse partijen bezighoudt. In de maand juni komt migratie aan bod. Verrassingen zijn er niet te lezen: de rechtse partijen willen een strenger beleid, terwijl de linksetinte de onmenselijkheden aan de Europese grens willen tegengaan. Waar alle partijen het volgens DeWereldMorgen wel unaniem over eens zijn: een betere verspreiding van de vluchtelingen over de Europese landen.

Meest beluisterde podcastaflevering op VRT NWS

EXTRA Wakker worden na de verkiezingen: de conclusies, de emoties en de vooruitzichten

In deze extra aflevering duikt Katrien Boon samen met Mathieu Lonbois en Lies Van Vaerenbergh in de Vlaamse en de federale verkiezingsresultaten. Hoe zijn de resultaten binnengekomen bij de partijen? En wat nu? Welke coalities zijn er mogelijk?

Cover van de maand

In juni brengt EOS een opvallende cover over populisme en narcistische leiders. Met dat thema onderzoekt het blad de dynamiek tussen macht en persoonlijkheid in de politiek.

Wie neemt het over van Vranckx?

Jonge generatie conflictjournalisten lijkt bijna onbestaande

TRIGGER

De Standaard Weekblad publiceert op 29 juni 2024 een interview met Rudi Vranckx in zijn laatste zomer als oorlogsreporter in dienst van de VRT Nieuwdienst, want op 15 december wordt Vranckx 65 jaar. Op 1 januari moet hij stoppen bij de VRT.

door Marieke Devoghel

De oorlogsjournalistiek speelt een belangrijke rol in de media van vandaag. Rudi Vranckx, Robin Ramaekers, Daniel Demoustier... Het zijn allemaal journalisten met jaren ervaring op de teller. Maar wie staat er aan de zijlijn te trappelen om het over te nemen? Het antwoord is ontvankelijk. De nieuwe generatie Vlaamse oorlogsjournalisten is namelijk erg klein.

We komen na een lange zoektocht terecht bij Arnaud De Decker, met zijn 29 jaar de jongste in het vak. Bij hem eindigt ook ons onderzoek naar jonge oorlogsjournalisten. Zelfs De Decker kan geen andere jonge Vlaamse collega bedenken, alleen de Nederlandse Daphne Westdorp komt in hem op. De Decker geeft een inzicht in hoe zijn generatie verschilt van de oudere en wat hen tegenhoudt om in het vak te stappen. Het gesprek verloopt via een methode die typerend is voor de jonge generatie: ingesproken berichten op WhatsApp. De Decker bevindt zich op dat moment aan het front in Oekraïne, een urgentie die het geplande interview niet mogelijk maakte.

‘Het afgelopen jaar ben ik acht vrienden en kennissen verloren in Oekraïne. Dat zet je aan tot nadenken’

Arnaud De Decker,
freelance

Arnaud De Decker wist al snel dat hij ooit buitenlandjournalist wilde worden. ‘Maar oorlogsjournalist? Neen, dat was nooit mijn ambitie. Is het trouwens mogelijk om die wens na te streven? Ik denk het niet, want er is niks leuk aan oorlog.’ En toch rolde De Decker in de conflictjournalistiek. ‘Helemaal per ongeluk, eigenlijk. Ik was toevallig in Oekraïne, nog voor de oorlog begon. Zo ben ik in die oorlog gerold.’

Zijn leven is sindsdien veranderd. ‘Het afgelopen jaar ben ik acht vrienden en kennissen verloren in Oekraïne. Daar was een hele goede vriend bij, een Franse journalist. Hij stierf in een bombardement. Dat is heftig en zet je uiteraard aan tot nadenken’, vertelt hij.

Ervaring versus innovatie

Het gevaar dat bij het werk hoort, maakt weinig onderscheid tussen jong en oud, benadrukt De Decker. ‘Bombardementen, kogels, raketten... Ze treffen zowel jonge als oudere journalisten. Maar ervaring speelt wel een grote rol. Oudere journalisten hebben vaak meer gezond verstand opgebouwd, terwijl jonge journalisten dat nog al doende moeten leren.’

Zelf kan De Decker geen andere Vlaamse twintiger of dertiger opnoemen die in de oorlogsjournalistiek aan het werk is. Volgens hem schrikt het gebrek aan ervaring veel jongeren af, samen met de onzekerheid van het beroep. ‘Ik begon zelf zonder contract, zonder ondersteuning, op eigen initiatief én eigen kosten. Wie durft dat vandaag nog? Het is niet alleen gevaarlijk, maar ook financieel risicovol. De Vlaamse media bieden weinig ruimte en budget voor buitenlandse verslaggeving, wat nog een extra drempel vormt.’

Toch heeft de jonge generatie een troef die oudere journalisten niet hebben: sociale media. De Decker ziet socialemediaplatforms als een belangrijk onderdeel van moderne journalistiek:

'Ze zijn niet alleen een middel om je werk te delen, maar ook om direct met je publiek in contact te staan.' Die nieuwe aanpak biedt voordelen, maar stelt ook ethische uitdagingen. 'Alles wordt gefilmd, gedeeld en beoordeeld. Je moet dus ethisch vlekkeloos werken. Sociale media vergroten de druk, maar zorgen ook voor transparantie', vertelt hij.

Ook de opkomst van artificiële intelligentie baart zorgen bij journalisten. Zal AI de traditionele oorlogsverslaggever vervangen? Volgens De Decker is dat onwaarschijnlijk. 'Journalisten zullen artificiële intelligentie moeten omarmen, maar er zal altijd behoefte zijn aan journalisten ter plaatse. Het publiek herkent zich beter in iemand die zelf de menselijke verhalen in een conflictzone vertelt. Zoiets is onvervangbaar.'

'Ik begon zelf zonder contract, zonder ondersteuning, op eigen initiatief én eigen kosten. Wie durft dat vandaag nog?'

Arnaud De Decker,
freelance (oorlogs)journalist

De wisselwerking tussen generaties is volgens De Decker essentieel. 'Jonge journalisten hebben veel te leren van oudere collega's, vooral als het gaat om ervaring en risicobeheer. Wij kunnen hen leren hoe ze sociale media beter benutten. Het brede bereik en de directe connectie met het publiek zijn enorme voordelen waar de oudere generatie nog van kan leren.'

Advies voor de volgende generaties

Voor wie overweegt in de voetsporen van de bekende oorlogsjournalisten te treden, heeft De Decker een duidelijke boodschap. 'Doe het alleen als je écht gepassioneerd bent. Conflictjournalistiek is zwaar en gevaarlijk. Je moet gemotiveerd zijn door een oprechte interesse in menselijke verhalen en de waarheid. Het is geen vak voor adrenalinejunkies die oorlog als een avontuur zien.'

Ook waarschuwt De Decker voor impulsieve beslissingen. 'Bereid je grondig voor. Ga niet zomaar naar een conflictzone zonder de juiste kennis, connecties of training. Respecteer de mensen die je interviewt, want zij zijn vaak kwetsbaar. Hun verhaal komt altijd op de eerste plaats.'

Arnaud De Decker

(foto: Arnaud De Decker & Conall Kearney)

Arnaud De Decker
(foto: Arnaud De Decker & Conall Kearney)

Arnaud De Decker aan het werk in Oekraïne
(foto: Arnaud De Decker & Conall Kearney)

Alcohol aan het woord, de camera als getuige

TRIGGER

Op 26 juni plaatst TAGMAG een video op YouTube: 'Het vreselijkste aan het middelbaar!' Ze interviewen jongeren op de Summer Check-in, een evenement in Torhout.

door Sita Vandenbergh

Zwanzen, zeveren en bedgeheimen delen. Met een paar drankjes op worden niet enkel de heupen maar ook de tongen lossen. Het beste moment voor een interview, toch? Bij verslaggeving op feestjes komen vaak jongeren in beeld die onder invloed zijn. Meestal met een drankje in de hand en een goede vriend aan de arm. Maar kan je jongeren die onder invloed zijn wel interviewen of doet een zichzelf respecterend journalist dat niet?

Mensen interviewen op feestjes is niet nieuw. Een dronken jongere met een glas in de hand, grappig toch? Niet volgens Sofie Vranken. Ze is onderzoeker aan de Universiteit van Wenen, daar is ze deel van de Advertising & Media Psychology Research Group. Volgens Vranken hebben video's waarin dronken jongeren geïnterviewd worden grotere gevolgen dan we zouden denken. Ze tonen enkel het positieve verhaal: de leuke momenten, grappige uitspraken en uitbundige reacties. Vranken: 'Door dat soort video's wordt het gevoel gecreëerd dat alcohol erbij hoort, iedereen doet het. Je laat het negatieve verhaal niet zien en dat normaliseert alcoholgebruik. Het zorgt er uiteindelijk voor dat andere jongeren ook alcohol drinken, want het ziet er zo plezierig uit.'

Vage grenzen

Tijdens zatte interviews delen sommige jongeren hun diepste geheimen met de microfoon en camera. Waarom sommigen hiervoor kiezen, hangt volgens Vranken af van drie factoren. Aan de ene kant speelt alcohol daarin een rol. Drankje na drankje worden jongeren impulsiever. Door de alcohol nemen de remmingen af en zijn ze zich minder bewust van zichzelf. Daardoor denken ze niet aan de gevolgen van zo'n interview. Het kan dan gebeuren dat ze zaken vertellen die ze anders privé zouden houden. Dat kan gaan over seksuele ervaringen, maar ook over dingen die hun ouders niet mogen weten.

Daarnaast nemen influencers soms de rol van interviewer aan, ze stellen de vragen en houden de

sfeer hoog. Ze geven aan feestende jongeren de indruk dat ze als journalist het evenement komen vastleggen. Vranken: 'Jongeren bouwen op sociale media intieme relaties op met influencers. Ze krijgen dan het gevoel dat ze hen kennen, ze kijken misschien zelfs op naar die persoon. Vervolgens wordt de drempel om op intieme vragen te antwoorden steeds lager.'

Naast de alcohol en influencers zijn veel jongeren nog op zoek naar zichzelf. 'Ze zien in andere video's dat jongeren dat ook doen. Wanneer ze zichzelf aan het exploreren zijn, zoeken ze bevestiging van medejongeren en dat kan ook via de camera gebeuren. Door de alcohol en die nood aan bevestiging verleggen ze vaak hun grenzen', legt Vranken uit.

Grotere zorgen dan een kater

Maar acties hebben consequenties. Wanneer die interviews online verschijnen zijn de jongeren al lang nuchter. Als ze na een paar dagen de beelden terugzien, kunnen ze er spijt van krijgen. Maar helaas, met dat spijtgevoel kunnen ze niet veel meer doen. De beelden staan online en als geïnterviewde kan je ze zelf niet verwijderen. Dat betekent dus ook dat ze online beschikbaar blijven. De zattemansklap schaaft niet enkel het imago van de jongere op het moment van publicatie, maar ook nog lang daarna. Een eventuele werkgever zou die video ook kunnen zien bijvoorbeeld. De digitale voetafdruk wordt steeds belangrijker en dat soort video's staan niet goed op een cv.

Sofie Vranken
(foto: Sofie Vranken)

Screenshot TAGMAG op YouTube 'Mijn moeder weet dit niet!'

Volgens de media

Er zijn verschillende media die jongeren onder invloed interviewen. Omdat de trigger van dit stuk een TAGMAG-video is werd het medium gevraagd om een reactie. Simon Smetryns, hoofdredacteur van TAGMAG, reageerde via mail.

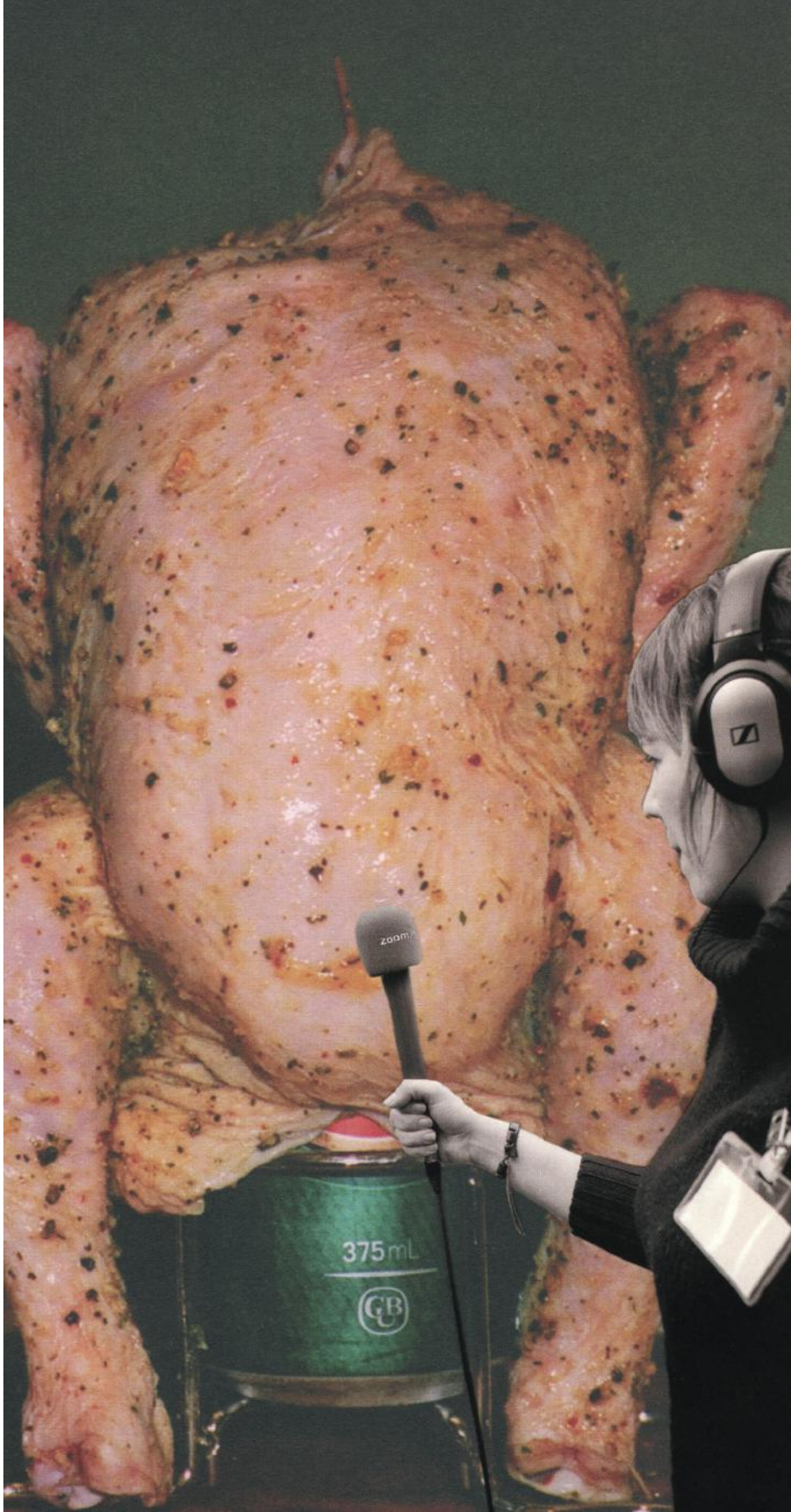
Volgens hem houden ze rekening met de jongeren: 'Het grootste deel van de jongeren die we interviewen, wil dat zelf graag. De anderen hebben drie dagen de tijd om ons te laten weten of ze het interview online willen of niet. We filmen geen jongeren die er zat uitzien of niet weten wat ze zeggen. Mensen die niet gefilmd willen worden, laten we met rust. De anderen laten we op ons afkomen.'

Volgens de Code

Strikte regels rond het interviewen van dronken jongeren zijn er niet. Sofie Demeyer, secretaris-generaal en ombudsman van de Raad voor de Journalistiek, verwijst via mail naar artikel 23 en 24 van de Code. Die lezen als volgt:

Die artikelen zijn geen wetten maar richtlijnen. Centraal staat een afweging: bescherm je de persoon, eventueel tegen zichzelf, of is de berichtgeving belangrijker? Waar die grens wordt getrokken, hangt af van de journalist zelf of het medium waarvoor die werkt. De Raad voor de Journalistiek ontving nog geen klachten. Dat kan volgens onderzoeker Sofie Vranken komen doordat jongeren niet weten waar ze naartoe kunnen met hun problemen.

Achter het beeld

Juli

Gent herdenkt Hakim Mutyaba

Fotograaf Martin Corlazzoli

'Dit beeld maakte ik op het herdenkingsmoment van Hakim Mutyaba, een vader die twee jaar geleden verdronk in de Visserijvaart tijdens de Gentse Feesten. Mutyaba werd in het water gegooid door twee Nederlanders, die hem vervolgens aan zijn lot overlieten. Zijn zoon begon aan zijn speech.

Op een bepaald moment kraakte zijn stem en begonnen de tranen te rollen: 'Ik mis hem zo.' Niemand kon het droog houden, ook ik niet. Op de achtergrond is onze burgemeester Mathias De Clercq te zien. Ook hij was zichtbaar geraakt en kon zijn tranen niet bedwingen. De stad plaatste een vlindertegel als symbool van haar afkeer van zinloos geweld.'

JULI

Meest geklikt op Dansende beren

In juli zet Bruce Springsteen het Festivalpark van Werchter nog maar eens op zijn kop. Drie uur lang genieten Springsteenfans van de ongeremde zeventiger die dan nog eens versterkt wordt door de zeventienkoppige E Street Band. Black Box Revelation en Seasick Steve zorgden daarvoor al voor een stevige opwarming.

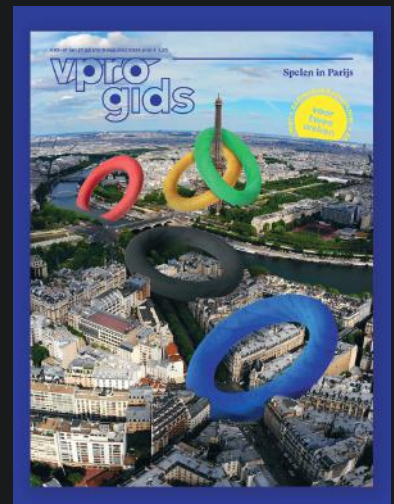
Meest beluisterde podcastaflevering op Radio 1

De Zee

Onze planeet wordt vooral gevormd door zeeën en oceanen. Maar we weten minder over de diepzee dan over de maan. Daarom duikt Kobe Ilsen samen met gast Jan Mees, algemeen directeur van het 'Vlaams Instituut voor de Zee', het water in.

Cover van de maand

Bij de VPRO-Gids staat de cover van het julinummer in het teken van de Olympische Spelen in Parijs. Het Belgische team keert terug met maar liefst tien medailles.

Sportscrollen

Column

door
Axel Hoornaert

Geen enkele nieuwsdiscipline die zo tot de verbeelding spreekt als sport. Sterker nog: sport wordt gedragen door beelden die op ons netvlies gebrand staan. Dat was pakweg 100 jaar terug helemaal anders. Kranten brachten sportjournalistiek tot leven. De radio voegde daar later met liveverslaggeving een extra dimensie aan toe. En met de opkomst van de televisie nam sport zijn beeldende vorm aan.

Als prille tiener wou ik op zondag naar de bakker om de sportpagina van De Zondag gratis mee te graaien. Na bedtijd zat ik dan weer gekluisterd aan de dramatische stem van mijn wekkerradio om de laatste weekendmatch live mee te pikken. Op reis in het zuiden van Frankrijk ging ik steevast op zoek naar een Belgische krant. En op tv kreeg ik mijn wekelijkse uurtje voetbalverslagen te zien – als ik op zondag om 11 uur thuis was tenminste. Want dan startte de heruitzending van de voetbalsamenvattingen, opnemen kon nog niet.

Waar sport vroeger stopte nadat de livereporter mij terug naar de radiostudio stuurde of ik de laatste pagina van de sportkrant omsloeg, is het aanbod vandaag grenzeloos. Mijn drie broers zijn bijna even 'into football' en sport als ik. Maar ze consumeren nieuws op een totaal andere manier, bijna zonder journalistieke filter. Ze worden overladen met filmpjes op TikTok en posts op Instagram van verschillende mediakanalen. Sportclubs palmen sinds kort een deel van die markt in, want ook zij doen op die manier aan klantenbediening en -binding. Voetbalpodcasts hebben m'n broers voor het uitkiezen. Elk traditioneel medium heeft er tegenwoordig wel een. En naar de krantenwinkel gaan kennen ze niet. Sport/Voetbalmagazine, ooit een iconisch voetbalblad, brengt sinds enkele jaren zelfs geen papieren edities meer uit en is op sterven na dood. Terwijl de prijs van papier stijgt, daalt de emotionele waarde.

Sportnieuws is eindeloos. Het wordt minder en minder bepaald door journalisten en steeds meer door het algoritme van sociale media. Traditionele kranten moeten mee met hun tijd; het levert hun jonge en potentiële lezers op, maar de vraag is of ze hiermee geen graf spitten voor de traditionele sportjournalistiek. Want zullen mensen die opgroeien met hapklare Instagramposts over twintig jaar plots wél een krant gaan zoeken op reis en niet gewoon 5G aanzetten om nieuws op maat te krijgen?

In de jacht naar views, bereik en geld mag de sport niet tot een scrollmoment worden beperkt. Want sportjournalistiek is een gevaarlijke kameleon. Ze adapteert zich van alle nieuwstakken het snelst aan de nieuwe vormen van de media. Is er nog een weg terug voor de sportjournalistiek?

Axel Hoornaert

(foto: Ianthe Vergaunen Cocquyt)

'Ik ben onafhankelijk maar niet onpartijdig'

TRIGGER

6 Juni 2024: Er verschijnt in Villamedia, de website voor journalisten, een artikel over journalisten die tijdens een protest in Israël zijn aangevallen.

door Ewart Van de Vyver

Noam Scheizaf is een onafhankelijke, Israëlische journalist. Hij stond mee aan de kribbe van +972 magazine, maakt documentaires en emt zichzelf ook een activist. Hij is al twintig jaar actief als journalist, maar ziet de afgelopen jaren enorme veranderingen.

SCOOP: Waarom beschrijft u uzelf als een onafhankelijke journalist?

Noam Scheizaf: 'Zo verdien ik mijn brood, ik bezit al twintig jaar een Israëlische perskaart. Met het woord onafhankelijk bedoel ik dat ik geen deel meer uitmaak van de grote mediabedrijven. Ik ben zeker niet tegen het werk dat ze doen. Ik schreef zelf nog voor Haaretz (een Israëlische liberale krant), maar ik denk dat er ook plek moet zijn voor media met een opinie.'

'Op een of andere manier begrijp ik de soldaten wel een beetje, maar toch denk ik dat ze aan de foute kant van de geschiedenis staan'

SCOOP: Ziet u een groot verschil voor en na 7 oktober 2023 in uw werk als journalist?

Scheizaf: 'Die dag veranderde alles voor de publieke opinie. De Israëlieten zitten met veel rauwe emoties. Ze spreken minder en minder over de rechten van Palestijnen. Dat allemaal in combinatie met het feit dat we de meest rechtse regering in jaren hebben zorgt voor een enorme verandering. Ons beroep is gevaarlijker geworden. Als journalist word je bijvoorbeeld niet meer beschermd door de politie tijdens protesten en er zijn al meerdere journalisten slachtoffer geworden van fysiek geweld. Ik had vroeger het gevoel dat Israël democratisch was voor zijn burgers, maar ik zie nu meer en meer

gelijkenissen met landen als Rusland of Turkije. Ik denk dat het proces al langer aan de gang is dan 7 oktober, als ik voor mezelf spreek dan denk ik dat het veel moeilijker is om kritische artikels te schrijven dan vijf jaar geleden. Voor mijn Palestijnse collega's is er nog meer veranderd. Ze krijgen geen vergunningen meer en kunnen niet meer reizen. Zij vrezen elke dag voor hun leven.'

SCOOP: Voelt u zich gelimiteerd in uw journalistieke werk?

Scheizaf: 'Zeker, neem nu mijn laatste documentaire uit 2023 als voorbeeld. De documentaire ging over een straat in bezet Palestina, over segregatie en onderdrukking van Palestijnen in de Westelijke Jordaanoever. Het was zeer moeilijk om een plek te vinden voor de eerste screenings in Israël. Mensen hebben angst om kritisch werk te tonen. Mijn film werd normaal gedraaid in een gemeente rond Tel-Aviv, maar de gemeente besloot uiteindelijk om het evenement af te gelasten. Ik ben zeker niet de enige bij wie dat gebeurt. Een restaurant wilde mijn film tonen, maar toen riepen rechtse gemeenschappen op tot een boycot van de zaak. Er komt zowel druk van de politiek als van onderaf om kritisch werk de kop in te drukken. Ik ben bezorgd voor de toekomst van journalistiek in Israël.'

SCOOP: Hebt u een duidelijk beeld over de toekomst van journalistiek in Israël?

Scheizaf: 'Momenteel komt er een nieuwe wetgeving rond het IDF (Israëli Defence Force) en de rapportering in Gaza en de Westelijke Jordaanoever.

Noam Scheizaf praat met Palestijnse mensenrechtenactivist Issa Amro
(foto: Avnar Shahaf)

De wetgeving gaat over de rapportering van nieuws over het IDF dat zou helpen met de vervolging

van de soldaten in de zaak van Den Haag. Als die wetgeving erdoor komt zou rapportering zeer moeilijk worden. Magazines zoals +972 zouden dan de afweging moeten maken of de wet breken de moeite waard is om aan objectieve rapportering te doen.

Onderschat verder ook de publieke opinie niet, momenteel staan er bodyguards aan de ingang van Haaretz zodat journalisten veilig naar hun werk kunnen. Momenteel krijgt de krant ook geen publiciteit meer van de regering, zo wordt ze eigenlijk financieel in een hoekje geduwd door de regering omdat ze kritisch is. Het hoofdkantoor van de krant was al vaak slachtoffer van vandalisme.

Ik probeer mijn woorden af te wegen, maar ik had tien jaar geleden nooit gedacht dat het zo ver zou komen. Ik denk oprecht dat het niet lang meer duurt voordat journalisten in Israël worden gevangengenomen.'

SCOOP: Weten mensen in uw omgeving dat u kritisch bent over de regering als journalist?

Scheizaf: 'Ik heb geluk, ik woon in een vrij liberaal deel van Tel-Aviv. Ik moet er niet echt vrezen voor mijn leven. Ik denk dat andere journalisten het moeilijker hebben. Ik ken er die al in elkaar geslagen zijn bij protesten, collega's die zijn moeten onderduiken omdat ze door een massa mensen aangevallen werden in hun eigen huis.'

'Momenteel staan er bodyguards aan de ingang van Haaretz zodat journalisten veilig naar hun werk kunnen gaan'

SCOOP: U hebt zelf gediend in het IDF, hoe is het voor jou om naar plekken in Palestina terug te keren als journalist?

Scheizaf: 'Mijn ervaringen bij het IDF dertig jaar geleden zijn deel van wat ik breng in

mijn werk. Het is ook niet zo raar dat ik voor een documentaire terugging naar de plek waar ik gediend heb, want ik voel er wel een sterke connectie mee. Ik ging uiteindelijk terug naar Hebron (de bezette straat in de Westelijke Jordaanoever) om onderzoek te doen naar dingen die ik niet wist toen ik er diende. Buiten dat gaan de documentaires niet over mij. Het verhaal is zo veel groter dan dat van mij of van welke Israëliet dan ook. Omdat ik zelf bij het IDF zat, begrijp ik beter de Israëliëische militaire samenleving en Israëliëische instituties. Op een of andere manier begrijp ik de soldaten wel een beetje, maar toch denk ik dat ze aan de foute kant van de geschiedenis staan.'

SCOOP: Ziet u uw werk als activisme?

Scheizaf: 'Ik zie geen onderscheid tussen journalistiek en activisme, voor mij zijn alle journalisten activisten. We willen allemaal de wereld veranderen. Voor mij spreekt het voor zich dat een journalist moet geloven in wat hij rapporteert, er is geen onderscheid tussen ideologie en werk. Eigenlijk geloof ik niet zo in het model van de onpartijdige journalist.'

SCOOP: Hoe is het magazine begonnen?

Scheizaf: 'Een aantal journalisten die een eigen blog hadden, besloten de blogs te bundelen tot een onlinemagazine. We voelden dat er een leegte was die we konden vullen met een kritische stem over de bezetting. Origineel schreven we enkel in het Engels, omdat ons bereik vooral buiten Israël valt.'

SCOOP: Hoe ziet u de toekomst van +972 magazine?

Scheizaf: 'We zijn maar een klein magazine en we worden niet gefinancierd door de overheid, maar door donateurs en ngo's die ons sponsoren. Dus we zien niet zo erg af van de beslissingen van de overheid. Ik zie wel een toekomst waar we niet meer kunnen verslaan vanuit Israël. Als er geen verandering komt zal dat misschien zelfs al binnen de twee jaar gebeuren. Dat zou natuurlijk enorm jammer zijn, want het hele idee van het magazine is dat we ook verslaan vanuit Israël en Palestina.'

Noam Scheizaf is op reportage in Israël.
(foto: Avnar Shahaf)

Noam Scheizaf is op pad met zijn collega.
(foto: Noam Scheizaf)

Journalisten over hun zware interviews

'Het verhaal vertellen kan ook deugd doen'

TRIGGER

In Het Nieuwsblad verschijnt op 20 juli 2024 een interview met Toscina. Zij is de mama van Délano (1). Hij verdrong begin juli in het zwembad in zijn tuin, nadat de hond de achterdeur had geopend. Toscina spreekt over het verlies van haar kindje.

door Fran Van Hooreweghe

Donderdag 12 december op VRT NWS: 'Bulgaarse bouwvakker overleden na val op bouwwerf in Vilvoorde', '22-jarige Pool aangehouden en opgesloten voor moord op 47-jarige landgenote in Maasmechelen', 'Lichaam van man gevonden in Zemst: wie is de man met de tijgertatoeage op de borst?' Het nieuws staat vaak vol met berichten over dood, moord en fatale ziektes. Dat betekent ook dat journalisten regelmatig zware gesprekken moeten voeren met getuigen, nabestaanden en slachtoffers.

Chelsea Smet (24) werkt twee jaar voor Het Nieuwsblad als freelancejournaliste in de regio Tielt. Haar eerste moeilijke gesprek moest ze al na twee weken voeren. Leden van een lokale jeugdbeweging hadden het lichaam van een kind gevonden in een rivier in de buurt. 'Het was redelijk heftig om er direct zo ingesmeten te worden', vertelt ze. 'In eerste instantie heb ik vooral met de jeugdbeweging zelf moeten praten, om te vragen hoe ze de gebeurtenis hadden ervaren. Dat waren op zich al heftige gesprekken, want dat zijn dingen die niet iedereen meemaakt.' Bij het incident waren jonge kinderen betrokken, wat de impact nog groter maakte. Later moest Smet contact opnemen met de familie van het overleden kind om een reactie te vragen. 'Die mensen wilden op dat moment niet reageren, dus heb ik gewoon respectvol gezegd dat het oké was.'

'Ik voelde mij er wel heel die dag oncomfortabel bij', zegt Smet. Vooral naar contactgegevens zoeken vond ze zwaar. 'Veel mensen speuren wel eens informatie over [redacted] op, maar zo diep graven en verbanden leggen om iemand te bereiken en een reactie te krijgen, voelde onnatuurlijk aan. En dan is het gesprek zelf natuurlijk ook niet leuk. Je weet dat nabestaanden niet staan te springen om met de pers te praten als ze net familie verloren zijn. Je vraagt: 'Hoe voelt u zich?' en 'Wat gaat er door u heen?' Maar je kan je ergens wel voorstellen wat er door die persoon heengaat.'

De jonge journaliste heeft wel het gevoel dat ze altijd goed begeleid is. 'De redactie weet dat wat ze vraagt niet simpel is.' Haar eerste gesprek was behoorlijk intens, maar ze kreeg de begeleiding en tips die ze nodig had. Daarnaast had ze een collega die haar continu berichtjes stuurde om haar te helpen. Na afloop kreeg ze van de redactie

de ruimte om alles te verwerken. Die dag moest ze niet alleen over het gevonden lijk schrijven, maar waren er nog een aantal zware incidenten gebeurd in haar regio.

'Het was redelijk heftig om er direct zo ingesmeten te worden'

Chelsea Smet,
regiojournaliste Tielt

Smet heeft inmiddels al verschillende artikelen geschreven over dergelijke onderwerpen. Het meest ingrijpende moment vond ze die keer dat ze iemand niet kon bereiken via telefoon en de redactie haar vroeg om persoonlijk langs te gaan. 'Dan stoor je echt', vertelt ze. 'Als ze via telefoon en sms niet reageren, weet je eigenlijk al dat ze niet met je willen praten.' Ze is toen langsgesegaan op het adres, heeft aangebeld en heeft een kort gesprek gevoerd door een raampje bovenaan de deur. 'Ik heb respectvol uitgelegd wie ik ben en waarvoor ik daar was. Dat ik het nieuws had gehoord van haar man en dat ik haar graag wou spreken, maar dat ik er natuurlijk alle begrip voor had als ze dat niet zag zitten.' De vrouw weigerde. 'Ik heb eigenlijk nog niet veel succes gehad met dat soort gesprekken', voegt Smet nog toe.

Karolien Joniaux heeft al vaker die gesprekken gevoerd. Ze heeft vijftien jaar als humaninterest-journaliste geschreven voor Libelle en is daar nu chef Online. Haar allereerste interview kan ze zich niet meer precies herinneren, maar sommige gesprekken zijn haar wel bijgebleven. Zo had ze jaren geleden een telefonisch gesprek met de familieleden van een overleden kindje. 'Normaal doen we zo weinig mogelijk telefoons als iets pakkend is', voegt ze er wel aan toe.

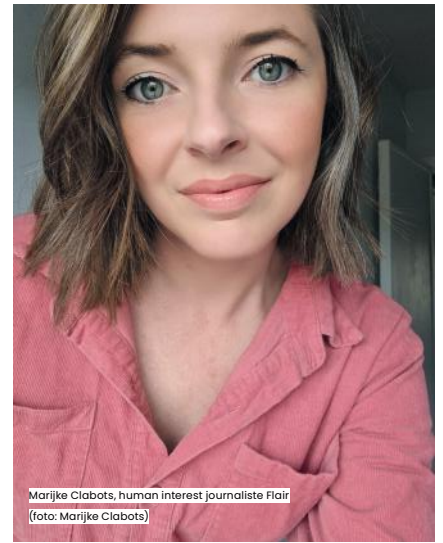
Chelsea Smet, regiojournaliste Tielt
(foto: Fran Van Hooreweghe)

Karolien Joniaux, chef Online Libelle met 15 jaar ervaring als humaninterestjournalist (foto: Fran Van Hooreweghe)

'Ik ben ook maar een mens die iets verkeerd kan verstaan hebben'

Marijke Clabots,
human interest journaliste Flair

Marijke Clabots, human interest journaliste Flair (foto: Marijke Clabots)

Een artikel dat Joniaux bijzonder is bijgebleven, ging over het busongeval in het Zwitserse Sierre in 2012. Bij dat ongeval verloren 28 mensen het leven, afkomstig van twee verschillende scholen: een uit Lommel en een uit Heverlee. 'In Heverlee wilden ze niet meewerken, dus toen had ik bij de research wel het gevoel dat ik een sensatiejournalist was. In Lommel waren er Libellelezers, dus daar ging het gemakkelijker. Je voelde wel de twijfel van de leerkrachten: is het wel aan ons om dat verhaal te vertellen?' Ze heeft die twijfels en overwegingen meegenomen in de intro van haar artikel. 'Door die achtergrond te schetsen, maak je het authentiek. Het haalt de sensatie eruit en laat zien waarom het belangrijk is om zo'n verhaal wél te vertellen.'

'We proberen om die gesprekken meer als vriendin te voeren dan als journalist'

Karolien Joniaux,
chef Online Libelle

Met artikels over dood, ziekte of andere zware thema's komt sensatie vaak dichtbij. Het vinden van de juiste balans tussen het brengen van een verhaal en sensatie is dan ook een uitdaging. Volgens Joniaux slaagt Libelle erin die te bewaren door niet te focussen op de feiten. Voor hen doen die er niet echt toe, maar gaat het over hoe iemand iets beleeft en achteraf verwerkt. 'In het begin heb ik wel echt moeten leren om door te vragen. Je denkt dan misschien dat het niet gepast is, maar daardoor heb je niet het volledige verhaal. Als je het dan

begint te schrijven, zit je met gaten en dat is veel vervelender voor alle betrokkenen.' In plaats van te denken dat je interviewee het niet leuk gaat vinden om ergens dieper op in te gaan, moet je soms eerder omgekeerd denken volgens Joniaux. Ze legt uit dat het echt deugd kan doen om het verhaal te vertellen. 'Meermaals hebben mensen achteraf gezegd dat ze blij waren dat ze hun verhaal nog eens konden doen. Hun omgeving is het intussen al beu gehoord, maar voor hen leeft dat nog altijd.'

'We proberen die gesprekken eerder te voeren als een vriendin dan als een journalist', vertelt Joniaux. 'Soms zijn er momenten die je echt raken; ik heb al gehad dat er tranen in mijn ogen stonden. Toch houd je altijd een zekere afstand. Echt meehuil is me nog nooit overkomen en dat komt waarschijnlijk omdat je de mens niet persoonlijk kent.'

Maar soms wordt die afstand heel klein, zoals bijvoorbeeld bij Flairjournaliste Marijke Clabots. 'In de zomer van 2024 heb ik een jongen van 27 geïnterviewd. Door een zeldzame kanker was hij ten dode opgeschreven, maar dat was toevallig ook de kanker die mijn eigen papa heeft. Omdat het ineens heel dichtbij kwam, ben ik tijdens dat interview even heel emotioneel geworden. Ik heb die situatie dan ook heel precies geduid.' Ze vindt het belangrijk dat je als journalist ook je kwetsbare kant laat zien. Zeker als je die moeilijke gesprekken voert.

'Ik denk nog wel eens terug aan een vader die zijn vijfjarige kind achterliet, of aan die jongen van 27 jaar', vertelt Clabots. 'Maar het mag niet zodanig binnenkomen dat het

je leven gaat beïnvloeden. Als dat gebeurt, kun je dat soort gesprekken volgens mij niet voeren. Je moet op bepaalde momenten de knop kunnen omdraaien, maar dat wil niet zeggen dat je de interviews gevoelloos moet afnemen.' Ze legt uit dat ze zich vooral als een kameleon probeert aan te passen aan de persoon tegenover haar. 'De ene persoon zal toegankelijker zijn dan de andere. Zo voel ik aan wanneer ik vooral de journalist moet zijn en wanneer een luisterend oor of een meer empathische houding nodig is.'

Zowel Clabots als Joniaux benadrukken het belang van het laten nalezen van een afgewerkte tekst. 'Ik ben ook maar een mens die iets verkeerd verstaan kan hebben', zegt Clabots. 'Ik zou het zelf ook jammer vinden, mocht er iets in de tekst staan dat voor mij misschien maar een klein detail is, maar voor de persoon zelf een wereld van verschil uitmaakt.' Het is immers het verhaal van de interviewee dat je brengt en in dit geval gaat dat over kwetsbare zaken.

'Ik ben wel freelancejournaliste, dus time is money. Maar aan de andere kant ga ik de mensen niet onderbreken als ze drie uur nodig hebben om hun verhaal te vertellen.' Clabots heeft al gesprekken gehad die drie of vier uur duurden, in het besef dat ze alles daarna nog moest uitschrijven. Maar voor haar is het belangrijk dat ze het verschil kan maken voor de geïnterviewden. 'We moeten niet onder stoelen of banken steken dat er vandaag niet het meest rooskleurige beeld bestaat over journalistiek. Ik wil eraan bijdragen om dat idee wat te veranderen. Weliswaar op mijn eigen manier', besluit ze.

Zo gaan zij te werk:

Chelsea Smet:

- Als mensen geen zin hebben om te babbelen, dan ga ik niet aandringen of pushen. Ik wil geen slecht gevoel creëren.
- Ik start altijd met gecondoleerd of sorry voor uw verlies.
- Ik leg altijd goed uit waarom ik daar ben. Dat ik een mooi portret wil brengen van de overledene en dat het fijn zou zijn als je wat input zou kunnen krijgen van hen.

Karolien Joniaux:

- Ik probeer met een open, respectvolle nieuwsgierigheid toch door te vragen.
- Als iemand het zelf moeilijk krijgt, zeg ik die persoon dat hij het maar even rustig aan doet. En dan wacht ik even of er meer komt.
- Voor mij is het belangrijk om authentiek te blijven, dicht bij jezelf, op het moment dat je het interview afneemt.
- Ik geloof dat het verhaal dat ik breng belangrijk is. Je kan anderen ermee helpen. Zij kunnen zich in dat verhaal herkennen. Misschien geef het hun moed. Het toont ook hoe anderen met die situatie omgaan.
- Ik vind het belangrijk om op voorhand mijn invalshoek te bepalen. Achteraf kan ik daar dan naar terugrijpen wanneer ik de ballast moet verwijderen.

Marijke Clabots:

- Ik probeer mij te verplaatsen in de positie van de persoon en hem de ruimte te geven om te vertellen wat voor hem goed aanvoelt.
- Ik wil mijn interviewees nooit het gevoel geven dat ik snel wil buiten zijn met mijn verhaal.
- Ik hou altijd in mijn achterhoofd dat ik een mens ben, die met een andere mens aan het praten is. Het is geen robot die voor jou zit, maar een persoon die hopelijk na het interview met een goed gevoel achterblijft.
- Ik zet soms in mijn toenadering naar de persoon 'ps: mijn oprechte excuses als dit bericht van ons ongepast wordt ervaren, want dat is absoluut niet de bedoeling.'
- Ik probeer mij als een kameleon aan te passen aan wat voor mijn interviewee goed voelt, thuis in een vertrouwde omgeving of liever op café?
- Om sensatie te vermijden blijf ik zo dicht mogelijk bij het verhaal dat ze zelf brengen en de woorden die ze zelf uitspreken.

Achter het beeld

Augustus

AC/DC op Stenehei, Dessel

Fotograaf Nathan Dobbelaere

'Toen ik twaalf jaar geleden begon als concertfotograaf, had ik een bucketlist van vijf bands: Iron Maiden, Metallica, Green Day, Linkin Park en AC/DC. Eindelijk kon ik afgelopen zomer de laatste van die lijst schrappen. Niets is fijner dan zo dicht bij muziklegendes te staan, zeker als ik m'n camera in de hand heb. Dat is een van de beelden die door verschillende mediaoutlets gebruikt is. Maar de meest speciale is toch de publicatie in Le Parisien, als voorbeschouwing op de show die AC/DC ging spelen in Parijs enkele dagen later.'

AUGUSTUS

Meest geklikt op Apache

Opvallend: de gastbijdrage van lezer Stefan van den Broeck is in augustus het meest gelezen artikel van Apache. Naar aanleiding van een officiële klacht van de joodse gemeenschap aan het adres van Herman Brusselmans, na diens column, maakt van den Broeck het onderscheid tussen antisemitisme en kritiek op joden aan de hand van ... een wiskundig model.

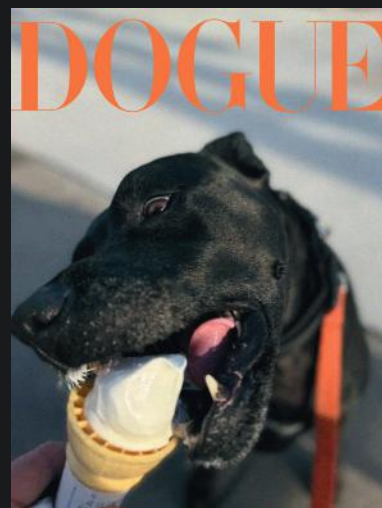
Meest beluisterde podcastaflevering op SPORZA

Olympische Spelen #21: Een laatste terugblik op de meest succesvolle Spelen in 100 jaar voor ons land

Sporzacommentatoren blikken terug op hun topmomenten van de Spelen in 2024. Een heel knappe prestatie van Team Belgium, met maar liefst tien medailles. Het grootste aantal sinds de Spelen van 1924, toen ook in Parijs.

Cover van de maand

Het Amerikaanse modemagazine Vogue brengt in augustus een speciale editie uit: Dogue. Je ziet geen bekende mensen, maar bekende honden op de voorpagina. Van de microchihuahua van Demi Moore tot de pitbull van Billie Eilish, elke hond krijgt een eigen cover.

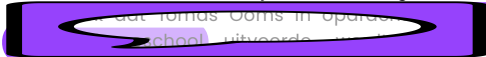
Ondermijnt AI onze geloofwaardigheid?

TRIGGER

Op 14 augustus brengt de nieuwsbrief van Journalism AI een rapport. Journalism AI is de journalistieke denktank van de London School of Economics and Political Science. Het rapport in kwestie is 'Trusted Journalism in the Age of Generative AI' dat in juni door de EBU (European Broadcasting Union) werd gepubliceerd. In het rapport vertellen veertig media-makers en academici over hoe AI volgens hen gebruikt kan worden voor betere journalistiek.

Volgens het Digital News Report vertrouwen Vlamingen klassieke media minder dan vroeger. Heeft het gebruik van AI in journalistiek hier ook een impact op? En is er een oplossing om het vertrouwen terug te winnen?

Generatieve AI maakt tegenwoordig deel uit van de tools van een journalist. Volgens het

journalisten vaak gebruikt om tijd te winnen. Het gaat van audio transcriberen, tot titels bedenken en teksten genereren. Volgens het onderzoek van Ooms gebruikt meer dan de helft (53%) van alle Vlaamse journalisten AI tijdens hun werk en de meeste journalisten zien er ook de meerwaarde van in.

'Nieuwsconsumenten hebben nood aan meer transparantie'

Wantrouwen over AI

Reuters onderzocht in 2024 of lezers AI wel vertrouwen als het gaat over journalistiek. Het antwoord is vrij simpel. Ze vinden journalistiek nog steeds werk voor mensen. Zo zeggen de ondervraagden dat ze minder snel een artikel zouden lezen als ze weten dat er AI werd gebruikt. Volgens Ooms zit hier een duidelijke redenering achter: 'Als je publiek niet goed weet hoe AI werkt of hoe het gebruikt wordt, is die argwaan maar normaal. Het begint allemaal bij AI-geletterdheid. Dat gaat ook niet van vandaag op morgen veranderen.'

Naargelang het onderwerp van een artikel, lijkt het publiek het makkelijker te aanvaarden dat een journalist AI gebruikt. Bij 'soft topics' zoals sport en lifestyle wordt het al meer aanvaard dan bij 'hard topics' zoals politiek. 'Alles hangt af van de zwaarte van het onderwerp', stelt Ooms. Nieuwsconsumenten vertrouwen mensen gewoon meer dan machines om te berichten over zware onderwerpen. Mediahuis in Nederland is hier een goed voorbeeld van. Het lanceerde in 2023 de experimentele sportnieuwsite resport.nl. Bij elk artikel dat op de website verschijnt, staat hoe AI is gebruikt: om koppen en bijschriften te maken. De inhoud van de artikels is gebaseerd op nieuwsberichten van persagentschappen. Er is regelmatig menselijke controle om de betrouwbaarheid van de website te garanderen en zo de 'human in the loop' te behouden.

Vertrouwen terugwinnen?

Wettelijk gezien moet je als journalist niet aangeven dat je AI hebt gebruikt in je werk, tenzij je zelf niets meer aanpast. Volgens de Europese AI-act is de aanduiding niet nodig. In de Code van de Raad van de Journalistiek daarentegen staat in artikel 12: 'De journalist is transparant over zijn opdracht, aanpak en manier van werken. In de mate van het mogelijke en voor zover dit relevant is, communiceert hij hierover duidelijk aan zijn publiek.' Dat de code gevolgd wordt, is de verantwoordelijkheid van de hoofdredactie.

Ooms denkt dat er eerst en vooral een specifiek kader moet komen voor AI in de journalistiek. Dat kader moet de hoofdredactie van een mediabedrijf opstellen zodat ze een overzicht heeft over hoe journalisten GenAI gebruiken in hun artikels.

Volgens Ooms is transparantie de sleutel tot het terugwinnen van het vertrouwen van de lezers. 'Momenteel zie je bij enkele onlineartikels onder de kop al staan dat ze met de hulp van AI zijn gemaakt. Ik zie dat eerder als iets slechts dan goeds, want het brengt veel vragen met zich mee. Nieuwsconsumenten hebben nood aan nog meer transparantie. Bij onlineartikels denk ik bijvoorbeeld aan meer details wanneer je ergens over gaat met je muis. Je kan dan bijvoorbeeld doorklikken en zien hoe GenAI gebruikt werd. Die manier is duidelijk voor iedereen en dan kunnen mensen zelf kiezen in welke mate ze alles nagaan. Hopelijk creëer je zo op termijn een draagvlak voor het gebruik van AI in journalistiek.' (E VdV)

Tomas Ooms
(foto: Ine Dehandschutter)

QR-code naar de AI Media Barometer 2024

Op zoek naar verhalen aan de toog

Jan bijt hond

TRIGGER

Op 13 november verschijnt in De Standaard hoeveel pintjes je kan tappen uit een biervat van vijftig liter. Het is al meer dan tien jaar onderwerp van discussie tussen de fiscus en de Belgische cafés. Die krijgen nu gelijk van de Raad van State.

door Eline Cornelis
foto's Lotta Cornelus

'Journalist in de breedste zin van het woord, letterlijk en figuurlijk', dat is het motto van Jan Claeys (48). Hij wandelt Café Jeruzalem in Machelen binnen en bestelt een pintje, 'zo krijg je meer nieuws'. Zo begint hij te vertellen. Het ene verhaal na het andere.

Jan Claeys heeft al zowat van alles geproefd in de journalistiek. Hij startte als regiojournalist bij Het Volk en Het Laatste Nieuws. Daarna ging hij aan de slag als eindredacteur bij televisieprogramma's zoals Telefacts en als chef voor De Gentenaar en Het Nieuwsblad. Nu doet Claeys opnieuw wat hij het liefste doet: reporter zijn.

Het interview vindt plaats in Café Jeruzalem in Machelen, zijn geboortedorp en dat is niet zomaar. Claeys vertelt: 'Ik kwam hier eens een pint drinken met een vriend toen er een worstenverkoper binnenkwam. Die had vier soorten worsten mee. "Hoe kan dat nu winstgevend zijn", dacht ik. Die verkoper had een draaijerij overgenomen van een marktkramer. Hij ging rond in een twintigtal cafés in de buurt. Wat bleek? Dat hij die dag 800 worsten had verkocht, wat resulteerde in duizenden per week. Dat is gewoon de worstenkoning! Dat is een goed stuk, in mijn hoofd begon het zich al te vormen. Maar dan moet je dat ook aan de redactie verkocht krijgen. Daar gaat het allemaal over serieuze dingen en ik kom dan af met een artikel over worsten. "Ik heb de echte Balthasar Boma gevonden!" riep ik overtuigend. Ik kan dat wel goed, zoiets triviaals verkopen.'

SCOOP: Hebben lezers nood aan verademing?

Jan Claeys: 'Ja, je ziet dat mensen nood hebben aan luchtig nieuws door de hoeveelheid kliks die zulke artikels halen. Sociale media helpen daar wel bij, daardoor is het ook meetbaarder geworden. Facebook is één groot café.'

's Morgens op de redactievergadering vertellen mijn collega's wat ze die ochtend in de krant gelezen hebben. Ik probeer dat niet te doen. Ik kijk rond in mijn leefwereld en ik luister op café. Als er tien journalisten zijn die 's ochtends de krant lezen, moet die elfde dat ook nog doen? Is het niet beter dat ik me daarvan distantieer en luister

wat de mensen op straat te vertellen hebben? Ik heb vroeger heel lang in die harde nieuwsstijl meegedraaid. Daar probeer ik nu zover mogelijk van weg te blijven.'

'Vorige week zat ik in het restaurant hier een beetje verder. De bazin vertelde dat ze één keer per week vette darmen klaarmakt. Dat is het deeltje van de varkensdarm net voor de anus, dat wordt uitgekuist en gebakken. Een gerecht uit de tijd van onze grootouders. Tien jaar geleden kwamen klanten de bazin vragen om dat nog eens klaar te maken. Het werd een succes. Nu zet het restaurant wekelijks vette darmen op de kaart. Volgens mijn chef was dat te regionaal, dus heb ik dat nieuws doorgegeven aan de lokale collega. Maar omdat het artikel zoveel aandacht kreeg, heb ik daar toch een stuk over mogen maken. "Zie je wel, ik had gelijk", zei ik achteraf.'

SCOOP: Hebt u daar een oog voor ontwikkeld, nieuws zien in de kleine dingen?

Claeys: 'Ik ben al 25 jaar bezig, dat is iets wat je leert door het te doen. De kern van onze job is nieuwsgierig en verbaasd zijn. Soms voel je dat aan: met die persoon moet ik gaan babbelen. Ik ben ervan overtuigd dat er in iedereen een verhaal zit.'

'Veel mensen zeggen: "Ik zou dat niet kunnen, altijd met iedereen aan de praat gaan." Maar iedereen kan dat, je moet het gewoon willen doen. Als ik bijvoorbeeld in de wachtkamer bij de dokter binnenkom, ga ik altijd zitten waar ik een gesprek kan aanknopen. Terwijl de meeste mensen aan de andere kant gaan zitten om niet besmet te worden. Ik vind dat juist zalig om met mensen te babbelen, zeker als daar een verhaal uit komt. Als dat niet zo is, is dat ook niet erg hè.'

SCOOP: Bent u bang voor uw imago?

Clæys: 'Ja, dat wel. Soms vraag ik me af of ik niet te veel over vette darmen en worstenkoningen schrijf. Als 's ochtends de redactieplanning wordt gemaakt, schrijft mijn chef boven mijn rubriek "Jan bijt hond". Ik vind dat een compliment, maar ik let er wel op dat ik niet alleen triviale artikels maak. Ik schrijf ook ernstige stukken om tegenwicht te geven en te tonen dat ik dat ook kan. Maar het gelukkigst word ik van die fijne, persoonlijke verhalen. Mijn doel is dat als mensen de krant doorbladeren, ze bij mijn stuk zeggen: "Dat is nu eens een tof stuk."

'Mijn radar staat altijd aan. Die verhalen kruisen mijn alledaagse leven'

'Ik denk dat er elke dag verhalen in de regionale kranten verschijnen die evengoed nationaal nieuws konden zijn, als er meer was doorgevraagd en ter plaatse was gegaan. Journalistiek wordt vaak telefonisch van op de redactie gedaan. Maar op de redactie vind je geen nieuws. Op straat, daar vind je nieuws.'

'Vorige week vond de jaarlijkse wafelbak plaats in Machelen. Nu wilden ze dat meer onder de aandacht brengen door het wereldrecord te verbreken. In alle kranten stond: "Hoera, het wereldrecord wafelbakken is verbroken." Ik ben ook een kijkje gaan nemen omdat ik vroeger ook zo'n wafelbakkende papa was. Er liep daar nogal een opvallend figuur rond, in pak en met een wandelstok. Dat bleek een Nederlander te zijn die samen met zijn vrouw een bedrijf runt dat wereldrecords controleert en goedkeurt. Door even rond te kijken en nieuwsgierig te zijn, hadden wij als krant het onderscheidend verhaal.'

SCOOP: Bent u bang dat dat soort journalistiek zal verdwijnen?

Clæys: 'Ik denk dat het ondergesneeuwd raakt door de rush. Vroeger begonnen we 's ochtends en moest je artikel 's avonds af zijn. Mijn baas van toen zei altijd:

Jan Clæys

Jan Claeys 'De persconferentie zelf is niet belangrijk, maar wel het moment erna.'

“De persconferentie zelf is niet belangrijk, maar wel het moment erna.” Dan dronk je nog iets en kon je napraten. Nu gaat niemand nog naar de persconferentie. Als die om tien uur 's ochtends plaatsvindt, moet er om halfelf al een artikel online staan. We maken het onszelf heel moeilijk.’

‘Ik schrijf ook ernstige stukken, maar het gelukkigst word ik van die fijne, persoonlijke verhalen’

SCOOP: Moeten redacties ruimte maken om journalisten erop uit te sturen?

Claeys: ‘Elke chef wil dat aanmoedigen. Maar daar is gewoonweg geen tijd voor. Ik heb de luxe dat ik het kan en mag doen, omdat mijn verhalen meestal werken. Als beginnend journalist is het moeilijk. Niemand krijgt nog de kans om dat aan te leren, om nieuws op café te zoeken. Ik ben wel bang dat dit soort journalistiek zal uitdoven. Er zijn maar weinig journalisten die op die manier werken. Maar het blijft nodig, om ook journalisten te hebben die niet alleen focussen op slecht nieuws.’

SCOOP: Kost u dat veel moeite, nieuws zoeken?

Claeys: ‘Nee, dat is een deel van mijn leven. Mijn radar staat altijd aan. Die verhalen kruisen mijn alledaagse leven. Ik rij met een elektrische auto en vorig jaar passeerde ik langs Gentbrugge. Op de E17 gaf een bord aan dat er een elektrisch laadpunt was.

Dus ik rij af, maar er bleek helemaal geen laadpaal te zijn. Een beetje verder stond er weer zo'n bord langs de snelweg. Maar ook daar was geen laadpunt. Daarover heb ik toen een stuk gemaakt, gewoon door alert te zijn. Die borden stonden daar al twee weken, maar niemand had opgemerkt dat er helemaal geen laadpalen stonden.’

‘Veel journalisten zijn gefocust op wat ze die dag moeten doen, bijvoorbeeld naar een betoging gaan. Maar ze vergeten dat er op weg naar die betoging ook heel veel kan gebeuren.’

SCOOP: Hebt u nog een laatste straf verhaal?

Claeys: ‘Ik ben al lang journalist, ik heb dus een groot netwerk. Ik kreeg een Facebookpost doorgestuurd over een man die zijn ouderlijke huis aan het opruimen was. Op zolder had hij een oud tomatenconservenblik gevonden. Nieuwsgierig ging ik op pad. Het bleek om een bokaal tomaten te gaan, helemaal onder het stof. De man vertelde dat die wellicht nog van zijn grootmoeder was en uit de oorlogsjaren bewaard was gebleven. Ik heb toen naar een sterrenchef uit Waasmunster gebeld met de vraag of hij daar iets mee wilde koken. Op die manier heb ik daar een stuk over gemaakt, dat daarna ook de televisie heeft gehaald.’

Claeys babbelt nog wat na. Dan zet hij zich aan de toeg en zo doet hij weer wat hij het beste kan. Babbelen met de mensen en er verhalen uit halen.

Achter het beeld September

De realiteit van Park Spoor Oost

Fotograaf Franky Verdickt

‘Een tentje met een tentzeil erboven staat naast een spoorweg. We zitten in het Park Spoor Oost in Antwerpen, een plek die pijn doet. In en rond het park ligt het vol spuiten en andere druggerelateerde voorwerpen. Nergens in Antwerpen is de armoede zo groot. Drugsdealers vind je hier overdag op elke hoek van de straat. Dat maakt levens en buurten kapot.

Als reportagefotograaf heb ik dat probleem de jongste jaren alleen maar zien toenemen. Het is pijnlijk om te zien, want mensen onder een tentje maken druggebruik erg zichtbaar. Het toont dat er een gigantisch probleem is en dat maakt het beeld zo belangrijk voor mij. Dingen zichtbaar maken die liever onzichtbaar blijven, dat kan het begin zijn van actie en oplossingen. In die zin is reportagefotografie altijd belangrijk. Ze benoemt en toont. Die reportage werd gemaakt voor Knack.’

SEPTEMBER

Meest geklikt op Otheo

Ter gelegenheid van de 600e verjaardag van de KU Leuven strijkt paus Franciscus eind september neer in ons land. Daarbij maakt hij ook tijd om de vragen van zes gelukkigen te beantwoorden in de Basiliek van Koekelberg. Barmhartigheid, harmonie in diversiteit, nederigheid en moed zijn enkele wijze lessen die de Heilige Vader er geeft.

Meest beluisterde podcastaflevering op KLARA

31. Benjamin Britten – The Young Person's Guide to the Orchestra

Benjamin Britten was een Engelse componist, die in 1945 de soundtrack voor Instruments of the Orchestra schreef. Een film waarin hij pubers in contact brengt met elk instrument van het symfonisch orkest. Clara De Decker en Sander De Keere bespreken in deze aflevering 'The Young Person's Guide to the Orchestra' van Britten.

Cover van de maand

Humo zet in september Marc Coucke op de cover voor een dossier over multimiljonairs en de rijkste Belgen. Het magazine onderzoekt de rol van het grootkapitaal in onze samenleving.

Romantiseren media de berichtgeving over euthanasie?

TRIGGER

Op 23 september 2024 verschijnt een artikel waarvan veel mensen in Vlaanderen schrikken. Aron Wade neemt in een videoboodschap afscheid van fans van 'W817': "Ik vertrek, maar Akke zal blijven bestaan." Hij kondigt aan dat hij euthanasie zal plegen na lang psychisch lijden.

door Eline Cloetens

Mediaverhalen over euthanasie raken het publiek vaak diep en maken veel emoties los. Maar de berichtgeving roept ook vragen op: helpt die om taboes bespreekbaar te maken of kan die kwetsbare mensen juist extra triggeren? Moeten media wel berichten over euthanasie of heeft dat hetzelfde aanzuigeffect als berichten over zelfdoding?

De hulporganisatie Tele-Onthaal merkt na de media-aandacht voor de euthanasie van acteur Aron Wade op dat het aantal oproepen stijgt. De vrijwilligers voerden vijf keer meer gesprekken over euthanasie. De grootste groep waren twintigers en dertigers, mensen die opgroeiden met het programma W817. Tele-Onthaal geeft aan dat berichtgeving over euthanasie een enorme impact heeft op mensen die reeds kampen met donkere gedachten of vragen. Moeten de media zich hier meer van bewust zijn?

'Media-aandacht lokt geen euthanasie uit, het helpt om erover te praten'

Lynn De Pelsmaeker,
Communicatiewetenschapper

'Media moeten meer aandacht besteden aan euthanasie', vindt Lynn De Pelsmaeker. Als communicatiewetenschapper en patiëntenvertegenwoordigster wil ze taboes doorbreken en euthanasie bespreekbaar maken. Volgens haar is het belangrijk dat media meer aandacht besteden aan dit thema, maar dan wel op een respectvolle en zorgvuldige manier. 'Het is een relevant thema waarover we moeten durven praten.'

Het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie (VLESP) ontwikkelde eerder richtlijnen voor journalisten om zorgvuldig over zelfdoding te berichten. 'Ik ben voorstander om die adviezen uit te breiden', zegt De Pelsmaeker. Er bestaan al richtlijnen over euthanasie, maar niet in België. Het Expertisecentrum Euthanasie in Nederland

heeft richtlijnen opgesteld om zorgvuldige berichtgeving over euthanasie te bevorderen. De belangrijkste aanbevelingen zijn: geef een realistisch beeld, romantiseer niet, geef correcte informatie, vermijd sensatie en formuleer neutraal.

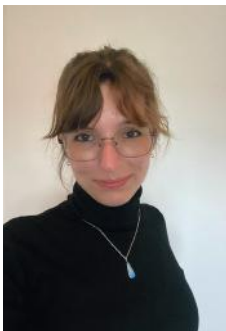
Verwarring

Misverstanden rond euthanasie zijn nog te groot, stelt De Pelsmaeker. 'Veel mensen denken dat het proces gemakkelijk en snel verloopt, maar het is een lang, intensief traject met moeilijke gesprekken. Die nuance ontbreekt vaak in de media, wat leidt tot een vorm van romantisering. Dat is niet de boodschap die de maatschappij zou moeten krijgen.' Dat sluit aan bij de richtlijn van het Expertisecentrum om een realistisch beeld te schetsen van euthanasiezorg: het is een complex proces.

Media kunnen een belangrijke rol spelen in zowel herkenning als erkenning, zowel voor mensen die overwegen euthanasie aan te vragen als voor hun omgeving. 'Mensen willen weten dat ze niet alleen zijn in hun traject. Het helpt als ze zien hoe anderen het proces doorlopen. Dat geeft hun handvaten en vermindert eenzaamheid.'

Journalisten en euthanasie

Volgens De Pelsmaeker hebben journalisten een grote verantwoordelijkheid. Zo staat het ook in de Nederlandse richtlijn. 'Het gaat om meer dan informeren, journalisten moeten misinformatie tegengaan. Taalgebruik is daarbij doorslaggevend. Het mag geen sensationeel nieuws worden.'

Lynn De Pelsmaeker
(foto: Lynn De Pelsmaeker)

Ook de belichting van medische en juridische aspecten in de media schiet te kort, volgens haar. Veel mensen, inclusief zorgverleners, weten niet waar ze moeten beginnen. 'Ze denken dat ze niks meer kunnen betekenen en geen behandeldoel meer hebben. Dat vind ik schrijnend, want in mijn ogen is iemand begeleiden naar een mooi einde een behandeldoel op zich', zegt De Pelsmaeker.

Ze pleit voor trainingen en richtlijnen voor journalisten die over euthanasie schrijven. Zo kunnen zij juridisch correcte informatie geven en uitmelkerij vermijden. Het is een vorm van koorddansen, vindt De Pelsmaeker. 'Een persoonlijk verhaal kan krachtig zijn, maar moet niet veralgemeend worden. Neem nu het verhaal van het Nederlandse meisje Milou. Zij pleegde euthanasie na psychisch lijden en haar familie steunde haar. Zij zien continu de naam van hun dochter gebruikt of misbruikt worden in de media, terwijl het debat over euthanasie bij jonge mensen hier volledig los van kan staan. Dat vergroot het verdriet van de familie alleen maar en is een inbreuk op haar privacy. Ook de impact op families en naasten verdient meer aandacht in de media', vertelt ze.

De Pelsmaeker besluit: 'Media-aandacht lokt geen euthanasie uit, maar kan wel mensen helpen die al met dit thema spelen om erover te praten. Dat wil ik aanmoedigen. Het is een delicaat onderwerp, maar net daarom mogen we het niet uit de weg gaan.'

Het belang van informeren

Het Vonkelhuis in Gent is een dienstverlenende organisatie waar mensen terecht kunnen voor informatie, gesprekken en consultaties bij levenseindevragen. Ze biedt ondersteuning in het proces rond euthanasie. Media-aandacht voor euthanasie is een actueel onderwerp, maar de vraag rijst of zo'n berichtgeving het risico van imitatiegedrag verhoogt, zoals vaak wordt gevreesd bij berichten over zelfdoding. Volgens Christine De Coninck, medewerkster van vzw Vonkel, biedt goede berichtgeving juist bewustwording over de mogelijkheden en de complexiteit van euthanasie. 'Het gaat niet om aanzetten,

'Je moet je steeds afvragen of een vrij uitgesproken mening dé mening is'

**Christine De Coninck,
Medewerkster Vonkelhuis**

maar om informeren', benadrukt ze. De toon en de context van de berichtgeving in de media spelen hierbij de doorslaggevende rol, zoals ook wordt onderstreept door de richtlijnen van het Expertisecentrum.

De berichtgeving over euthanasie verschilt vaak per medium en invalshoek, wat de impact ervan op het publiek verschillend maakt. Progressieve benaderingen zetten meestal in op bewustwording en nuance, terwijl conservatieve media het thema soms vanuit een ethische of maatschappelijke kritiek benaderen. Dat kan leiden tot tegenstrijdige interpretaties en verwarring bij lezers, volgens De Coninck.

Ze merkt wel een positieve evolutie in mediaberichtgeving: 'Mensen worden bewuster van wat er mogelijk is bij psychisch lijden. Dat bewustzijn kan zowel de persoon zelf als familieleden helpen om het thema bespreekbaar te maken.'

Impact van media op kwetsbare personen
Berichten over euthanasie leiden vaak tot een toename van gesprekken bij organisaties zoals Het Vonkelhuis. Vooral mensen met een psychiatrische problematiek zoeken vaker contact.

'Ze zien soms geen uitweg meer in therapieën en willen weten wat hun opties zijn', vertelt De Coninck. Deze gesprekken zijn vaak informatief van aard en helpen mensen om hun situatie beter te begrijpen.

Hoewel berichtgeving over euthanasie kwetsbare personen kan raken, zien veel mensen het als een geruststelling. Het opent een deur naar een zorgzame benadering en toont dat er een andere weg is dan zelfdoding. Onderzoek toont aan dat de publieke perceptie bij psychisch lijden positiever wordt. Toch benadrukt De Coninck dat sommige termen of beelden zorgvuldig moeten worden uitgekozen. Ook hier roept het Expertisecentrum op tot neutraal en zorgvuldig taalgebruik.

Hebben wij nood aan regelgeving over euthanasie in de media? Om kwetsbare personen beter te beschermen, vindt De Coninck dat media een zorgvuldige balans moeten vinden tussen informeren en sensibiliseren: 'Toon het volledige proces, zorg voor deskundigheid via experts en blijf objectief.'

Een belangrijk onderscheid dat vaak over het hoofd wordt gezien, is het verschil tussen euthanasie bij terminale ziektes en bij psychisch lijden. De Coninck wijst erop dat mensen met psychische problemen vaak een onzichtbare rolstoel hebben: hun lijden is minder zichtbaar, maar net zo ingrijpend. Het Expertisecentrum benadrukt dan ook het belang van context en correcte framing. 'Dit vereist een even zorgzame aanpak, maar dat wordt in de media minder goed begrepen en besproken', vertelt ze.

De Coninck sluit af: 'De media bekijken euthanasie vaak door één bepaalde bril. Je moet je steeds afvragen of een vrij uitgesproken mening 'dé mening' is. Is het een bericht van één persoon of van een organisatie, pro of contra euthanasie, verweven met een politieke overtuiging en is de kennisgeving getoetst bij een panel van experts? Bronnenkritiek blijft voor elk artikel rond dit thema essentieel zowel voor de schrijver van het artikel als voor de lezer.'

Voor meer informatie en uitgebreide richtlijnen over zorgvuldige berichtgeving over euthanasie, bezoek: expertisecentrum euthanasie.nl.

Een knap econoom maakt nog geen goed journalist

TRIGGER

'Aan de KU Leuven kiest maar één student, op een populatie van 140, voor het vak Economische Journalistiek', zegt Jan De Meulemeester, Head of Business News bij Trends/Kanaal Z, in het septembernummer van De Journalist. Ondertussen zijn dat er al zes geworden, maar het blijft het minst populaire keuzevak.

door Jasper Van Belle

Importtarieven, dalende rentes, staatsschuld en tegenwoordig zelfs een heuse 'Marc Coucke-taks': economische termen vliegen ons vandaag langs alle kanten om de oren. Hoe opgeleid moeten die economiejournalisten dan wel niet zijn om het hoofd boven water te houden tussen al dat cijfermateriaal en jargon? En hoe vullen de opleidingen Journalistiek de economische rugzak van hun studenten?

Na de financiële crisis van 2008 kwam economie als wetenschap onder vuur te liggen. 'Why did nobody notice it?', vroeg Queen Elizabeth zich hardop af – en de wereld met haar – bij een bezoek aan de London School of Economics later dat jaar.

'Rethinking Economics' was het antwoord van een groep academici. De modellen, tabellen en formules van economen bleken ontoereikend en dus was de tijd aangebroken om door een andere economische bril naar de wereld te kijken.

De beweging stierf ondertussen een stille dood, maar het idee vond wel doorgang op de Vlaamse redacties, zegt Ruben Mooijman, senior writer economie bij De Standaard: 'We schrijven niet langer vanuit de pure, strikte, economische benadering. Vergelijk dat met twintig jaar geleden: stukken waren toen veel technischer, nu schrijven we aanzienlijk toegankelijker.'

Economieredacties zitten ook al lang niet meer vol met economen. Dat is zelfs bij gespecialiseerde media, zoals De Tijd of Trends/Kanaal Z het geval. 'Wat heb je aan iemand met een baanbrekende dissertatie als die vervolgens geen stuk voor een breed publiek kan schrijven?' stelt Jasper D'hoore, chef Politiek & Economie bij De Tijd, het op scherp. 'We hebben liever een goede journalist dan een goede econoom. Journalistieke skills zijn onontbeerlijk.'

Enquête

Iets minder dan de helft van de Vlaamse economische journalisten heeft nog een economische studieachtergrond. Dat blijkt uit een enquête van SCOOP, die rondgestuurd werd naar alle economische journalisten, gebaseerd op gegevens uit de journalistendatabank van de VVJ en colofons van kranten.

Die trend zet zich ook door bij de economische media, al verschilt het percentage wel afhankelijk van de deelredactie. 'Op de redactie Politiek & Economie zitten we met twaalf, van wie er maar drie economisch geschoold zijn', klinkt het bij D'hoore. 'Op redacties zoals Beleggen ligt dat aandeel hoger, minstens de helft, maar vaak iets meer.'

'Liever een goede journalist dan een goede econoom. Journalistieke skills zijn onontbeerlijk'

**Jasper D'hoore,
chef Politiek & Economie De Tijd**

'Trends kent een lange traditie van macro-economische berichtgeving, voor die specifieke berichtgeving heb je echt wel veel macro-economische kennis nodig', zegt Stijn Fockedey, hoofdredacteur van Trends/Kanaal Z. 'Goede journalisten, zonder economische opleiding, draaien vlot mee op onze redactie. Maar een hoofdeconoom blijft wel noodzakelijk. Als de inflatiecommissie het maandelijkse inflatiecijfer publiceert, heb je een econoom nodig die daar makkelijk drie pagina's analyse over kan schrijven.'

Kluzenaars

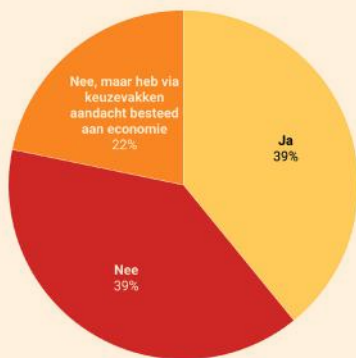
Hoe cruciaal is een economische vooropleiding dan? Ongeveer de helft van de journalisten is dus zonder aan de slag op de Vlaamse economieredacties. Hebben die zich dan op z'n kluzenaars afgezonderd en stapels boeken, zakenkranten en economische magazines doorgenomen alvorens ze het aandurfden een artikel over renteverlagingen van de Fed, de Amerikaanse centrale bank, te schrijven?

Ruben Mooijman, senior writer economie De Standaard (foto: Alexander Meeus)

Hebben economiejournalisten economie gestudeerd?

■ Ja ■ Nee
■ Nee, maar heb via keuzevakken aandacht besteed aan economie

Grafiek: Jasper Van Belle • Bron: Bevraging SCOOP • Gecreëerd met Datawrapper

‘Een opleiding economie kan natuurlijk nooit kwaad’, zegt Steven Rombaut, economiejournalist bij de VRT. ‘Maar hoe fundamenteel of cruciaal die is, dat is echt moeilijk in te schatten. Al kan je natuurlijk ook een achtergrond hebben zonder economie gestudeerd te hebben.’

‘Het kan ook gewoon een persoonlijke interesse zijn’, zegt Jasper D’hoore, chef Politiek & Economie bij De Tijd. Ook bij Rombaut was dat het geval: ‘Ik had een natuurlijke interesse voor economie en heb de actualiteit altijd goed opgevolgd. Dat is misschien het belangrijkste.’

In de bovengenoemde enquête peilden we ook naar wat de journalisten er zélf van vinden: hadden diegene zonder economische vooropleiding genoeg bagage om aan de slag te gaan op een economieredactie?

Met andere woorden: lukt dat wel, zo zonder diploma economie een goed stuk schrijven over renteverlagingen van de Fed?

Uit de bevraging blijkt dat de helft vindt dat ze genoeg bagage had – en de andere helft dus van niet. Het is niet onwaarschijnlijk dat elke journalist iets anders onder ‘genoeg bagage’ verstaat: de ene neemt misschien genoeg met kennis van een aantal basisbegrippen, terwijl de andere de lat wat hoger legt, misschien zelfs te hoog.

Zelfstudie vs. diploma

‘Zolang je je maar inwerkt’, antwoordt een respondent. ‘Zelfstudie geeft meer dan voldoende inzicht in economische en financiële zaken om er als journalist rond te werken’, schrijft een ander. ‘Met

een diploma economie’, schrijft iemand anders, ‘kan je begrippen veel beter duiden. Je hebt op een bepaalde manier leren denken die handig is als je over economie schrijft.’

Verschillende respondenten wijzen ook op het belang van bijscholing. Iets wat bij De Tijd gebeurt, trouwens. Jasper D’hoore, chef Politiek & Economie bij De Tijd: ‘Minstens een keer per jaar krijgen we een opfriscursus financiële berichtgeving.’

‘Ik pleit graag voor een mix’, zegt Ruben Mooijman, senior writer economie bij De Standaard. ‘Als je alleen geschoolde economen laat schrijven, vrees ik dat berichten over economie opnieuw heel technisch gaan worden. Economen gaan misschien iets makkelijker uit van een bepaalde voorkennis bij het publiek – die er uiteraard vaak niet is.’

Mooijman maakt de vergelijking met justitieberichtgeving. ‘Als je een diploma rechten hebt, weet je natuurlijk hoe wetten werken, hoe een rechter tot een bepaalde straf komt en wat de Raad van State is. Maar de vraag: “Waarom is deze rechter tot deze uitspraak gekomen?” is een vraag die je kan stellen zonder een diploma rechten. Dat geldt ook voor economie. “Waarom zit Duitsland in een crisis?” is een vraag die je kan beantwoorden in een artikel zonder economisch geschoold te zijn.’

Heerlijk helder

‘Er bestaan checks-and-balances’, nuanceert Jasper D’hoore, chef Economie & Politiek bij De Tijd. ‘De eindredacteur is je eerste lezer. Als die het niet begrijpt, moet je opnieuw beginnen.’ Ook bij De Tijd gaan ze niet van voorkennis uit. ‘Stukken

Stijn Fockedeij en Jan De Meulemeester, hoofdredacteur Trends/KanaalZ en Head of Business News Roularta (foto: Emy Elleboog)

vooran in de krant moet iemand die in de 3de graad secundair onderwijs zit begrijpen’, zegt D’hoore. ‘Bij katernen zoals Beleggen, mag het wat technischer, maar een leek moet het stuk steeds snappen.’

‘Een begrip zoals EBITDA, moet je toch steeds eens kort uitleggen’, gaat D’hoore verder. ‘Onderzoek wijst ook uit dat mensen die het woord kennen zich daar niet aan storen, terwijl dat omgekeerd wel het geval is.’ (n.v.d.r. Bij deze: EBITDA is het letterwoord voor brutobedrijfswinst – de ‘pure’ winst, zeg maar. Het is een belangrijke financiële maatstaf voor de operationele winstgevendheid van bedrijven. Het staat voor Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization.)

‘Een hoofdeconoom blijft nodig’

Stijn Fockedeij, hoofdredacteur Trends

Heerlijk helder is ook de mantra bij Trends/Kanaal Z. ‘Op papier of online kan je nog eens herlezen’, klinkt het bij Jan De Meulemeester. ‘Maar tv is veel vluchtiger. Een moment van verwarring of onduidelijkheid en je bent de kijker kwijt. Als je een item brengt over de ECB, ga je op een bepaald moment toch moeten zeggen dat dat de Europese Centrale Bank is.’ Al bestaat er wel een ondergrens, zegt Stijn Fockedeij. ‘De wet van vraag en aanbod moet je niet steeds uitleggen. Dan schrijf je gewoon: de prijs van x stijgt door y. Dan kan je een shortcut nemen.’

Homo oeconomicus

Voor alle journalisten die nu aan een carrièreswitch denken, blijft nog één vraag overeind: wat is dan genoeg bagage om op een economieredactie aan de slag te gaan?

'De klassieker is het verschil kunnen uitleggen tussen een aandeel en een obligatie', zegt Jasper D'hoore, chef Politiek & Economie bij De Tijd. Bij Trends/Kanaal Z horen we dezelfde boutade.

'Economen gaan misschien uit van voorkennis. Die is er uiteraard vaak niet'

Ruben Mooijman,
senior writer economie De Standaard

'Maar dat is echt het minimum', zegt Stijn Fockedeey, hoofdredacteur aldaar. 'Dat is hetzelfde als vragen wat de samenstelling van water is. Als je een jaar lang zakenkranten en magazines leest, heb je een goede basis. Maar daarna moet het wel vooruitgaan. De leercurve is vrij steil. Eenmaal op de redactie moet je je blijven verdiepen, blijven lezen, blijven bijleren.'

Van Wetstraat naar Wall Street

Het sprekende voorbeeld zit op het moment van het interview naast Stijn Fockedeey: Jan De Meulemeester. Na jaren politiek verslaggever te zijn, ruilde hij in 2020, in volle coronacrisis, de Wetstraat voor Wall Street. Tegenwoordig is hij Head Of Business News bij Trends/Kanaal Z. 'Ik had wel een basiskennis', zegt De Meulemeester, 'Toen ik geschiedenis studeerde, volgde ik keuzevakken die over economie gingen en ook in de Wetstraat komt economie vaak aan bod.' In elke uitzending van Z-Nieuws verzorgt de presentator zelf een beursoverzicht met de meest opmerkelijke marktbevingingen en aandelen van de dag. 'Daar wist ik dus niets van. Ik heb dan een drillcursus genomen bij econoom Peter De Keyzer. Hij gaf me huiswerk mee. Ik voelde me precies terug op school (lacht). Na een tijd begon ik de beurzen met veel plezier te volgen en begon zelf actief te beleggen. Zo raakte ik helemaal bijgebeend.'

'De-economisering'

Opleidingen Journalistiek schoten in Vlaanderen na de eeuwwisseling als paddenstoelen uit de grond en hebben ongetwijfeld bijgedragen aan de 'de-economisering' van de economieredacties. De opleidingen proberen hun studenten een brede basis mee te geven en zetten – uiteraard – sterk in op journalistieke vaardigheden, zoals researchen, de mogelijkheid om je snel meester te maken van bepaalde onderwerpen en storytelling.

Al speelt de krapte op de arbeidsmarkt ook een rol, klinkt het bij Stijn Fockedeey, hoofdredacteur van Trends/Kanaal Z. 'We kunnen niet meer zo veeleisend zijn als vroeger. Hire for skills and attitude, zegt men op hr.' Welke (economische) diploma's je allemaal hebt, speelt steeds minder een rol.

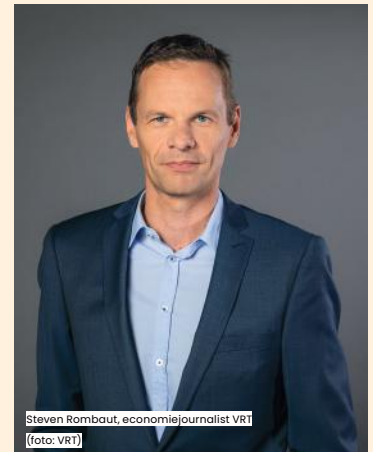
Tot 2019 was het vak economie in de opleiding Journalistiek van Arteveldehogeschool verplicht, met de reputatie een buisvak te zijn. Nadien werd het een keuzevak in het tweede en derde jaar. Na een nieuwe curriculumhervorming afgelopen jaar is het dat niet meer. 'Al is economie niet verdwenen', maakt opleidingshoofd Dries Rombouts zich sterk. 'De leerinhouden van het vak moeten nu aan bod komen in het profileringstraject Analyst.'

Dat profileringstraject bestaat nu uit drie lesonderdelen: actualiteit, politieke geschiedenis van België en wereldgeschiedenis. 'Dit jaar is een overgangsjaar, maar economie moet daar nog meer een plaats in krijgen.'

Voorkennis

'We veronderstellen dat studenten die met de opleiding beginnen toch ook al een voorkennis economie hebben', zegt Rombouts. 'Journalistiek is voor ons ook een attitude: studenten moeten zelf de dingen kunnen uitzoeken.

Daarin willen we hen ondersteunen. We leiden studenten niet op tot econoom of historicus, maar tot journalist. Uiteindelijk moet je als journalist met die inhouden aan de slag gaan. (n.v.d.r. Dries Rombouts is als opleidingshoofd ook de verantwoordelijke uitgever van SCOOP.)

Steven Rombaut, economiejournalist VR1
(foto: VR1)

Jasper D'hoore, chef Politiek & Economie De Tijd
(foto: Mediafin)

Jeroen Schreurs, opleidingshoofd PXL
(foto: PXL Hogeschool)

Kris Vanhemelryck, opleidingshoofd Thomas More
(foto: Roel Clerckx)

Martina Temmerman, opleidingshoofd VUB
(foto: VUB)

Op Thomas More kent men dit jaar óók een overgangsjaar – zonder economie. Tot vorig jaar werd economie samen met sociologie gegeven in het eerste jaar, maar dat is nu opgesplitst in twee verschillende vakken, goed voor elke drie studiepunten.

'Ik wil de studenten een economische manier van denken meegeven'

Frederik Marain,
docent AP

'Het belang van economie is te groot. Het kan geen deel van een groter geheel zijn, het moet op zichzelf staan. Zeker omdat we merken dat heel wat studenten met een geringe basiskennis uit het secundair onderwijs komen', geeft opleidingshoofd Kris Vanhemelryck daar als reden voor. Omdat de huidige tweedejaarsstudenten het vak vorig jaar al kregen, slaat men nu een jaar over, kwestie van dezelfde studenten geen twee keer uit te leggen wat inflatie is. De lessen zullen 'vrij ex cathedra worden gegeven', zegt Vanhemelryck. De focus ligt op basisbegrippen en terminologie, maar heeft ook een praktisch luik: 'We tonen de studenten waar ze een jaarrekening kunnen vinden en hoe ze bepaalde economische zoeksystemen kunnen gebruiken.'

'De studenten zouden De Tijd moeten kunnen begrijpen en er een artikel voor kunnen schrijven', zegt Jeroen Schreurs, opleidingshoofd van PXL Journalistiek in Hasselt. 'We reiken begrippen aan, maar de studenten moeten er vooral in de praktijk mee aan de slag kunnen gaan. Ze moeten de termen begrijpen zodat ze vlot reportages of artikels over economische onderwerpen kunnen maken.'

Op AP Hogeschool in Antwerpen hebben ze sinds dit jaar een nieuwe docent: Frederik Marain, die ooit nog acht jaar op de economieredactie van De Standaard zat. 'Ik denk dat ik daardoor wel goed aanvoel wat een journalist allemaal over economie moet weten', zegt hij. Hij gooide de inhoud van het

vak grondig om en gaf het zelfs een nieuwe naam: 'Economie in het nieuws'. Ter voorbereiding organiseerde Marain een bevraging bij studenten die het vak de voorbije jaren gevolgd hadden. 'Daar kwam één duidelijke zaak naar voren: we propten veel te veel in het vak, wat ervoor zorgde dat de studenten vaak niet mee waren. Daardoor werd het een buisvak en boezemde het de eerstejaarsstudenten angst in.'

'Wat ik de studenten heel graag wil meegeven is "de economische manier van denken". Die is soms wat contra-intuïtief. Bijvoorbeeld: importtarieven voor Chinese elektrische wagens. Op het eerste aanblik, als je er niet veel van weet, lijkt dat misschien een goed idee. Maar als je er dan met een economische bril naar kijkt, ligt dat toch wat moeilijker', besluit Marain.

In West-Vlaanderen, op HOWEST, zou docent Dirk Laverge zelfs 'vechten om het vak economie te behouden'. Hij vergelijkt economie met een octopus. 'Economie heeft ook verschillende "tentakels", op elk gebied: in de sport, politiek, buitenland ... Het heeft altijd een invloed. Studenten zijn misschien soms wel bang van economie. Maar nét daarom moeten we het vak boeiend maken en linken leggen naar de leefwereld van onze studenten. Wij hebben hier een aparte richting sportjournalistiek en met hen kan je het bijvoorbeeld hebben over de sponsorregels in het voetbal of over de jaarrekeningen van profclubs. Dat interesseert hen.'

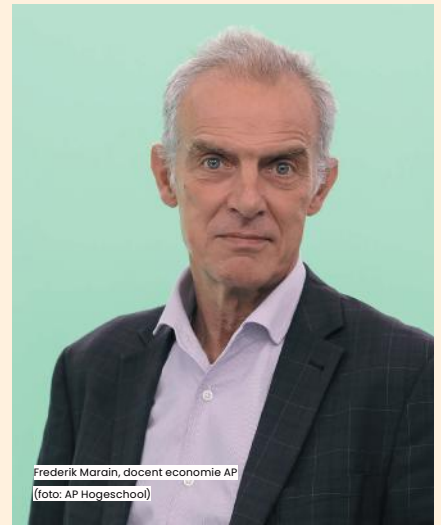
Aan de Erasmushogeschool in Brussel komt economie aan bod in het vak Kader en Roots 2. 'In deze lessenreeks staat financieel-economisch-sociale actualiteit centraal', valt te lezen in de studiegids van de opleiding.

Ellen Vermorgen, journalist beleggen De Tijd
(foto: Mediafin)

Dirk Laverge, docent economie HOWEST
(foto: HOWEST)

Frederik Marain, docent economie AP
(foto: AP Hogeschool)

Aan de UGent is Journalistiek een afstudeerrichting in de masteropleiding Communicatiewetenschappen. In het masterjaar biedt de opleiding geen economie aan. In het laatste bachelorjaar kunnen studenten wel kiezen voor 'inhoudelijke verbreding' en een van de clusters daar is economie.

In Leuven (KUL) en Brussel (VUB) bieden de masteropleidingen wel economie aan. Vroeger was het verplicht, nu is het een keuzevak. Aan de VUB wordt het vak in het eerste jaar gegeven. 'We vreesden dat sommige "redactieprofielen" (n.v.d.r. waar Financieel-economische journalistiek één van is) niet zo populair zouden zijn', zegt Martina Temmerman, opleidingshoofd aan de VUB. 'Maar dat valt heel goed mee. Van de vijftig studenten die we hebben, kiest ongeveer een twintigtal voor economie. Dat hadden we nooit durven hopen. Het is tenslotte niet alleen interessant voor wie bij De Tijd of Trends/Kanaal Z aan de slag wil. We vinden het belangrijk dat elke journalist een basiskennis economie heeft.'

Waarom economie als keuzevak aanbieden, als het toch zo belangrijk is? In een éénjarige masteropleiding moeten studenten hun eigen interesses kunnen volgen, zegt Ellen Vermorgen, journaliste voor De Tijd en docent van het vak. 'Dat is een andere situatie dan in een driejarige bacheloropleiding.'

'Ik hoop vooral dat de studenten zich niet meer laten afschrikken door jargon en cijfers', gaat Vermorgen verder. 'Dat is echt een struikelblok. In de media lees ik heel veel stukken zonder cijfers en economische vertaalslag – terwijl die cijfers vaak wel beschikbaar zijn. Sommigen zijn er misschien bang van. Terwijl economie onmisbaar is om de wereld goed te begrijpen.'

Economie in opleidingen journalistiek

Opleiding?	Jaar?	Verplicht?	Economie?	Evaluatie?
AP	1e jaar	Ja	Economie in het nieuws	Examen (80%) en werkstuk 20%
Artevelde	2e/3e jaar	Keuzevak	Geïntegreerd in profileringstraject 'Analist'	Examen
Howest	1e & 2e jaar	Ja	Economie (1e jaar) & Sociaal-economische thema's (2e jaar)	1e jaar: examen 2e jaar: examen (65%) en werkstuk (35%)
KU Leuven	/	Keuzevak	Economische journalistiek	Werkstuk
PXL	2e jaar	Ja	Economische perspectieven	Examen (50%) en werkstuk (50%)
Thomas More	2e jaar	Ja	Economie	Examen
UGENT	/	/	/	/
VUB	/	Keuzevak	Financieel-economische berichtgeving	Werkstuk
Erasmushogeschool	2e jaar	Ja	Kaders en Roots 2: Sociale, politieke en economische topics	Mondeling examen

Tabel Jasper Van Belle • Bron: ETCS-fiches opleidingen • Gecreëerd met Datawrapper

Achter het beeld

Oktober

Vooruit en het bestuursakkoord

Fotograaf Jef Van den Bossche

'Ik stond buiten aan De Centrale in Gent, waar Vooruit samenkwam om te beslissen over het mogelijke stedelijke bestuursakkoord met de N-VA. De zitting duurde heel lang, ik heb daar een uur of vijf gewacht. De sfeer bij de demonstranten bleef gemoedelijk. Mensen waren aan het kaarten en verderop was er een groep die keer op keer hetzelfde protestlied inzette. Ik denk dat ik het lied minstens veertig keer heb gehoord die avond. Iedereen wachtte op het moment dat de partijleden naar buiten kwamen. Op het moment dat ik de foto nam, kwam iedereen dicht en dicht bij elkaar. Het was moeilijk om op dat moment foto's te maken, omdat het er heel krap was. Dat was na de bekendmaking dat de Vooruitleden tegen de coalitie met N-VA hadden gestemd. Je ziet op het beeld ook blije gezichten en armen in de lucht. De protestleiders hadden duidelijk hun doel bereikt.

GENT is

PROGR ESSIEF

FUCK
NVA

SHRINE
SYNER

OKTOBER

Meest geklikt op TAGMAG

Al gehoord van 'edging'? Die trend in de wereld van de bloemetjes en de bijtjes schrijft voor dat je net voor je orgasme stopt om daarna opnieuw te beginnen. Dat kan er wel voor zorgen dat je je opwindning verliest op termijn - in het slechtste geval leidt edging tot erectieproblemen. Use it wisely!

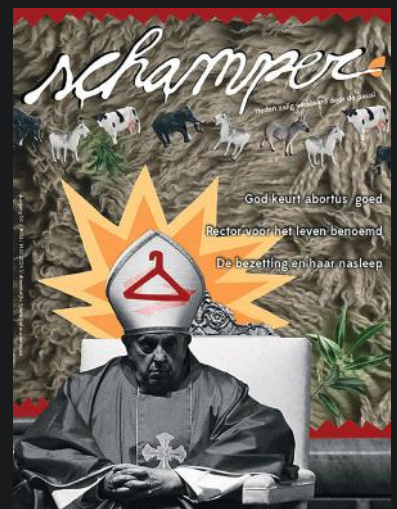
Meest beluisterde podcastaflevering op STUDIO BRUSSEL

1. I'm alive, thank God

Pien Lefranc praat met verschillende artiesten over hoe muziek een pleister, compagnon of zelfs een redding kan zijn. In deze aflevering is Coely aan de beurt. Zij vertelt hoe muziek haar helpt in moeilijke periodes en hoe mooi het is om als artiest een stem te kunnen zijn voor anderen.

Cover van de maand

Ter ere van 600 jaar KU Leuven brengt de paus een bezoek aan ons land en dat doet heel wat stof opwaaien. Daarom staat de paus op de cover van het Gentse studentenblad Schamper. Thema's als abortus en seksueel misbruik binnen de kerk staan centraal. Slachtoffers krijgen de kans om de paus persoonlijk te spreken.

Muziekjournalisten zien sterretjes

'Sociale media maken recensenten voorzichtiger'

TRIGGER

Op 10 oktober 2024 verschijnt een opvallende advertentie van de maatschappijkritische punkband Hang Youth in het Nederlandse muziekblad OOR. Daarin stellen de bandleden op provocerende wijze dat ze elke journalist 100 euro willen betalen die hun nieuwe album vijf sterren geeft. Die ludieke actie is bedoeld om de penibele toestand van de muziekjournalistiek aan te kaarten.

door Pepijn De Clerck

Het medialandschap transformeert in snel tempo en de muziekjournalistiek wordt hierin meegesleurd. Sociale media, streamingdiensten en commerciële belangen hebben een steeds grotere invloed op de manier waarop de muziek wordt beoordeeld en geconsumeerd. Wat is de waarde van een onafhankelijke muziekcriticus in het digitale tijdperk?

De advertentie van Hang Youth in muziektijdschrift OOR was meer dan zomaar een grap. Met knalharde letters en een provocerende toon wees de band op een complexe realiteit: de veranderende positie van muziekjournalistiek. 'De grappen van Hang Youth gaan altijd ergens over', zegt Atze de Vrieze, muziekjournalist bij VPRO. 'In dit geval gaat het over het te koop zijn van succes en de journalistiek die zich in een penibele toestand bevindt.'

Hoewel de redactie de ironie waardeert en zelfs om de advertentie moest lachen, legt de actie een gevoelig punt bloot. Hoe onafhankelijk is muziekjournalistiek nu nog? Bij OOR is de scheiding tussen redactie en sales duidelijk. 'Recensenten worden nooit gestuurd door adverteerders', benadrukt Thomas Snoeij, hoofdredacteur bij OOR. Toch laat de advertentie van Hang Youth zien hoe de commerciële werkelijkheid soms kan botsen met de principes van onafhankelijke journalistiek. Volgens Snoeij is dat een balans waar redacties continu aandacht aan moeten besteden: 'Grote concertorganisaties kopen soms hele pagina's aan advertenties en dragen zo bij aan het voortbestaan van ons blad. Hoewel dat niets afdoet aan onze redactionele vrijheid, maakt het advertenties zoals die van Hang Youth des te scherper.' De advertentie markeert niet alleen een creatieve actie, maar raakt ook aan de bredere verschuivingen binnen het journalistieke landschap. Hang Youth weet hiermee zowel het publiek als de journalistieke gemeenschap te

provoceren, met humor als speerpunt. Traditionele muziekjournalistiek, ooit onaantastbaar, heeft door de jaren heen een transformatie doorgemaakt. 'In het pre-internettijdperk waren bladen zoals OOR en Humo de enige toegangspoorten tot muzieknieuws', vertelt Jasper Van Loy, muziekjournalist bij De Morgen en Humo. 'Als een plaat in Humo een positieve recensie kreeg, rende je naar de platenwinkel. Dat was een andere tijd.' De komst van internet zette dat systeem volledig op zijn kop. Luisteraars kregen direct toegang tot muziek, terwijl artiesten zelf hun publiek konden bereiken via sociale media. Platforms als Facebook en Instagram hebben die trend versneld, waardoor de afhankelijkheid van traditionele media sterk afnam.

Daarnaast speelt het enorme aanbod aan muziek een belangrijke rol. Streamingdiensten zoals Spotify zorgen ervoor dat luisteraars worden overspoeld met opties. 'Er komt in één dag meer muziek uit dan in een heel jaar in de jaren 80', aldus De Vrieze. 'Onze rol is meer dan ooit filteren en cureren. Dat betekent dat recensenten zich vaker richten op wat ze goed vinden, in plaats van een hard oordeel te vellen over wat minder goed is.' De kernvraag blijft: hoe kan muziekjournalistiek relevant blijven in een wereld waarin muziek bijna onbepaald beschikbaar is?

Jasper Van Loy, (muziek)journalist bij De Morgen en Humo (foto: Eva Beeusaert)

'Filteren en cureren'

Atze de Vrieze,
muziekjournalist en
podcastmaker bij VPRO

Atze de Vrieze, muziekjournalist en
podcastmaker bij VPRO (foto: Tim van Veen)

Van scherpe pen naar genuanceerde blik
Waar muziekjournalisten ooit gevreesd werden om hun scherpe pen, ligt dat tegenwoordig genuanceerder. De tijden van snoeiharde recensies lijken voorbij. 'Een slechte recensie kan nu direct backlash oproepen van artiesten of fans', vertelt Van Loy. 'Sociale media hebben het speelveld veranderd. Ze maken muziekjournalisten voorzichtiger.' In het verleden gold een negatieve recensie als onbetwistbare mening van een expert. Nu kunnen fans en artiesten publieke discussies op gang brengen die het gezag van de recensent ondermijnen. Dat verschuift de balans van macht, waardoor journalisten meer bezig zijn met context en duiding dan met kritisch commentaar.

Volgens Van Loy is een ander aspect de toenemende invloed van artiesten op journalistieke stukken. Interviews worden steeds vaker ter inzage opgevraagd en sommige muzikanten eisen zelfs controle over koppen en socialmediaposts. Hij noemt dat een zorgwekkende ontwikkeling. 'Onafhankelijkheid betekent juist dat de journalist zijn eigen verhaal kan vertellen. Die controle van artiesten en managers is een nieuwe uitdaging.'

Traditie versus innovatie

Traditionele bladen zoals OOR hebben het zwaar. Dalende oplages en afnemende advertentie-inkomsten maken het moeilijk om te concurreren in een landschap dat gedomineerd wordt door sociale media en digitale platforms. Waar OOR in het verleden 80.000 exemplaren per editie verkocht, is dat inmiddels teruggelopen naar 20.000. 'Adverteerders geven tegenwoordig hun

geld liever uit op platforms als Instagram', zegt Snoeijs. Een gevolg daarvan zijn tijdschriften met kleinere budgetten en krimpende redacties. Tegelijkertijd biedt die uitdaging ook kansen. 'Er lijkt een hernieuwde waardering te zijn voor fysieke tijdschriften. Mensen willen weer iets tastbaars in handen hebben', vult hij aan.

Waar traditionele bladen krimpen, zien we een explosie aan nieuwe vormen van muziekjournalistiek. Platforms als YouTube en TikTok bieden ruimte voor creatieve content die nieuwe generaties aanspreekt. Shows zoals Chicken Shop Date, theenedrop en de interviews van Nardwuar bewijzen dat originele formats miljoenen kijkers kunnen trekken. 'Er is nooit zoveel muziekjournalistiek verschenen als nu, maar dat gebeurt in allerlei vormen', stelt Van Loy. Het blijft een uitdaging voor traditionele media. De vraag blijft hoe je als medium trouw blijft aan je roots terwijl je experimenteert met nieuwe kanalen.

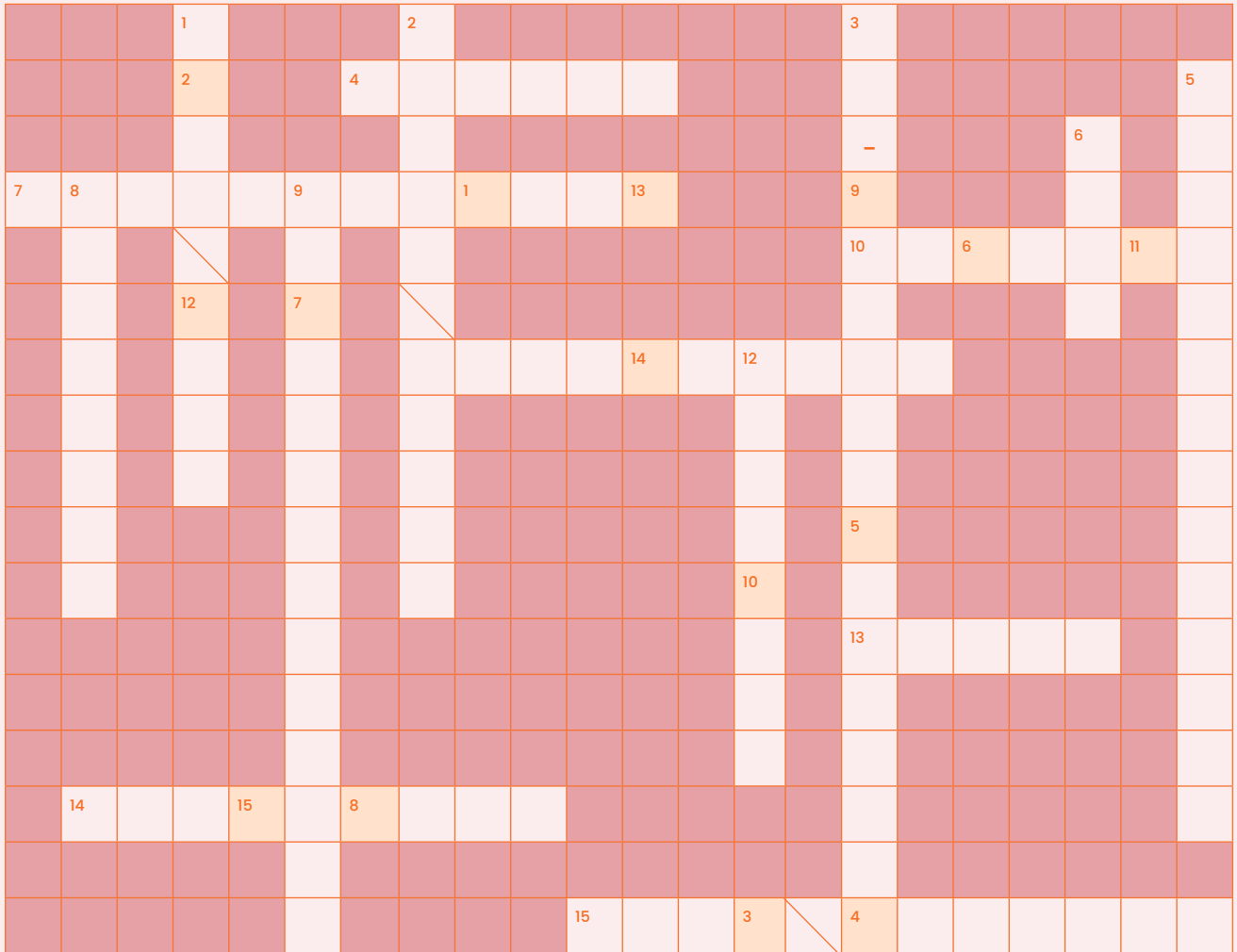
Voor veel muziekjournalisten is de kern hetzelfde gebleven: cureren en de liefde voor muziek overbrengen op een breed publiek. Maar de manier waarop dat gebeurt, verandert snel. Of het nu een longread is in print, een snappy TikTok-review of een diepgaand video-interview: muziekjournalistiek blijft bestaan zolang die zichzelf blijft heruitvinden. Daarnaast wordt de relatie met lezers steeds interactiever. Veel media betrekken hun publiek via sociale media en vragen om input. Die wederzijdse relatie maakt muziekjournalistiek inclusiever en relevanter dan ooit, mits ze die balans weet te bewaren.

**ATTENTIE!!!
GEZIEN DE PENIBELE
STAAT VAN (MUZIEK)-
JOURNALISTIEK, DOET
HANG YOUTH EEN
TEGEMOETKOMING
VAN 100 (HONDERD)
EURO AAN ELKE
"JOURNALIST" DIE
HUN NIEUWE ALBUM
'ER IS HOOP*' (UIT
VANAF 18 OKTOBER)
BELOONT MET HET
MAXIMALE AANTAL
STERREN.**

De advertentie van Hang Youth zoals
die verscheen in OOR in oktober 2024

SCOPOGRAM

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----

De woorden van het Scoopogram zijn allemaal te vinden in deze Scoop (nummer 35). De letters uit de gekleurde vakjes vormen een geheim woord. Vul de letters uit die vakjes in bij het overeenkomende nummer. Wanneer je dat woord gevonden hebt, heb je de puzzel opgelost. Scan de QR-code om de oplossingen te ontdekken. Veel plezier!

Horizontaal

4. Walkietalkie
7. Zich duurzamer voordoen
10. Niet-bindend advieskader
11. Vertegenwoordiger van Belgische boeren
13. Rechtszaak als intimidatietactiek
14. Een cultuurjournalist kan niet zonder
15. Voorganger Karrewiet

Verticaal

1. Vanuit het mannelijk oogpunt
2. Bijnaam Elon Musk
3. Het verdwijnen van opgeleide economen op redacties
5. Kleine hond die de cover van Dogue haalde
6. Politici maken geen tijd voor buitenlandse journalisten (afk.)
8. Een vervoersmiddel voor 'bommas'
9. Bijnaam Johny Vansevenant
12. Felle tegenreactie

Johny Vansevenant bergt de microfoon op

Afscheid van een Wetstraatbeest

TRIGGER

Op 24 oktober 2024 bedankt Lieven Vandenhoute om 12.25 uur op Radio 1 in Nieuwe Feiten Johny Vansevenant voor de jarenlange samenwerking na zijn afscheidsinterview op zijn laatste werkdag als Wetstraatreporter. Exact een maand daarvoor geeft hij zijn boek 'De strijd om de macht - Mijn leven in de Wetstraat' uit.

door Lize Dieltjens

Na meer dan dertig jaar als verslaggever in de Wetstraat voor de VRT, kijkt Johny Vansevenant met een glimlach terug op zijn carrière. Van zijn eerste stappen in de journalistiek in 1988, tot zijn rol als schrijver en spreker vandaag, deelt hij zijn verhalen over het politieke wereldje, de veranderingen in de media en hoe hij de juiste balans vond tussen objectief blijven en het leggen van persoonlijke connecties met politici.

SCOOP: Herinnert u zich nog uw eerste dag als Wetstraatjournalist?

Johny Vansevenant: 'Wetstraatjournalist word je geleidelijk. Mijn eerste Wetstraatverslag maakte ik in mei 1988, kort na mijn start op de radionieuwsdienst van toen nog de BRT. De twee Wetstraatjournalisten van de radio waren toen Jos Bouveroux en Danny Huwé. Jean-Luc Dehaene was informateur en gaf een persconferentie nadat hij succesvol de regering had gevormd. Bouveroux en Huwé hadden geen tijd voor een radionieuwsitem, dus mocht ik mee om te helpen. Ik sprak een radiostuk in met daarin een quote van Dehaene. Het verslag zit nog altijd in het archief van de VRT. Ik herinner me nog goed dat Liesbeth Troukens me een schouderklopje gaf voor het stukje. Kort daarna begon VTM journalisten van de VRT weg te kopen, daardoor kreeg ik snel de kans om Wetstraatjournalist te worden. Ik had al ervaring met interviews bij Omroep West-Vlaanderen en het interviewen van politici was een belangrijk onderdeel van het werk, naast analyses en verslaggeving.'

SCOOP: U hebt meer dan dertig jaar in de politiek gewoet. Hoe behield u de grens tussen persoonlijke en professionele banden met politici?

Vansevenant: 'Het is belangrijk om een balans te vinden tussen professionele relaties en persoonlijke banden met politici. In mijn carrière heb ik geleerd dat zowel politici als journalisten elkaar nodig hebben: politici willen

hun boodschap overbrengen en ik wou er zeker van zijn dat de informatie die ik kreeg klopte. Als je transparant en zonder vooroordelen werkt, ontstaat er een vertrouwensband, maar die moet professioneel blijven. Ik heb veel politici zien komen en gaan en dat maakt het moeilijk om langdurige relaties te behouden. De meeste contacten blijven professioneel, zelfs als je goed met iemand opschiet.

Het is belangrijk om je werk goed te doen, zelfs als een politicus in de problemen komt. Als journalist moet je altijd objectief blijven, ongeacht de persoonlijke band. Ik heb nooit het gevoel gehad dat politici mij wilden manipuleren, omdat ze weten dat ik mijn vak beheers. Wat ze je vertellen, is meestal correct. Toch is het belangrijk om meerdere bronnen te raadplegen. Politici benadrukken elk andere aspecten, afhankelijk van hun belangen. Het is essentieel om niet van één bron afhankelijk te zijn. Door verschillende politici aan te spreken, kan je evenwichtig en eerlijk berichten, zonder dat je gemanipuleerd wordt.'

SCOOP: Woog u die keuzes soms af met collega's?

Vansevenant: 'De samenwerking met collega-journalisten was voor mij altijd van cruciaal belang. Binnen de VRT werkten we in een hecht viertal: ikzelf, Marc Van de Looverbosch, Bart Verhulst en Goedele Devroy. We deelden informatie, verdeelden telefoontjes en bespraken samen de politieke situatie, wat ons in staat stelde

om slim en efficiënt te werken. Dat vertrouwen was essentieel, vooral als we twijfels hadden over bepaalde uitspraken van politici. Buiten de VRT werkte ik ook goed samen met VTM-collega's en Belga-journalisten, vooral om te bepalen wat nu precies het nieuws was. Dat gebeurde vaak in informele gesprekken, zoals bij het Vragenuurtje in het parlement, waar we samen de belangrijkste quotes bespraken.

Het wisselen van collega's ging meestal soepel, al was het soms even wennen. Toen Marc Van de Looverbosch vertrok, kwam Bert Rymen, die later door De Tijd werd weggekaapt. Daarna kwam Leen De Witte, die nu De Ochtend presenteert. Lonne van Erp, die oorspronkelijk voor De Zevende Dag werkte en later de stemtest had gehaald, kwam vervolgens in ons viertal. Van Erp bleek al snel een uitstekende aanwinst, aangezien ze de politieke situatie goed kan inschatten en sterk is in haar werk. Dat was voor mij een bevestiging dat nieuwe journalisten met de juiste talenten snel kunnen groeien. Nu, als ik kijk naar mijn opvolger Benedikte Coussemont, zie ik dat zij het werk ook uitstekend doet. Bovendien vind ik het mooi om te zien dat er steeds meer vrouwen in de journalistiek komen, wat voor een betere balans zorgt in een vak dat vroeger vaak als mannenbastion werd gezien.'

'Ik heb nooit het gevoel gehad dat politici mij wilden manipuleren, omdat ze weten dat ik mijn vak beheers'

SCOOP: Het politieke jargon is niet voor iedereen even verstaanbaar. Hoe ging u als Wetstraatjournalist om met jargon?

Vansevenant: 'Als politiek reporter probeerde ik het jargon zoveel mogelijk te vermijden en eenvoudige, begrijpelijke woorden te gebruiken. Als ik bijvoorbeeld wilde zeggen "Gaan ze dezelfde coalitie opnieuw aan de macht brengen?", dan zei ik niet: "Zullen ze na de verkiezingen voor een reconductie gaan?". Ik probeerde niet slimmer over te komen dan ik ben door moeilijke termen te gebruiken.'

Als een politicus me een quote gaf die vol stond met jargon, durfde ik dat wel te zeggen: "Niemand snapt dit." Maar politici worden vaak getraind om zulke quotes te vermijden, tenzij ze bewust niet duidelijk willen antwoorden. Als ik toch zo'n quote kreeg, probeerde ik die te decoderen en de betekenis ervan op een begrijpelijke manier over te brengen. Zelfs als een quote als "Quid met de constituanten" misschien leuk klinkt, moest ik ervoor zorgen dat het duidelijk was voor het publiek.'

SCOOP: We leven in een echte beeldcultuur, politici vinden het belangrijk om op televisie te komen. Hoe hebt u die verschuiving ervaren als radiojournalist?

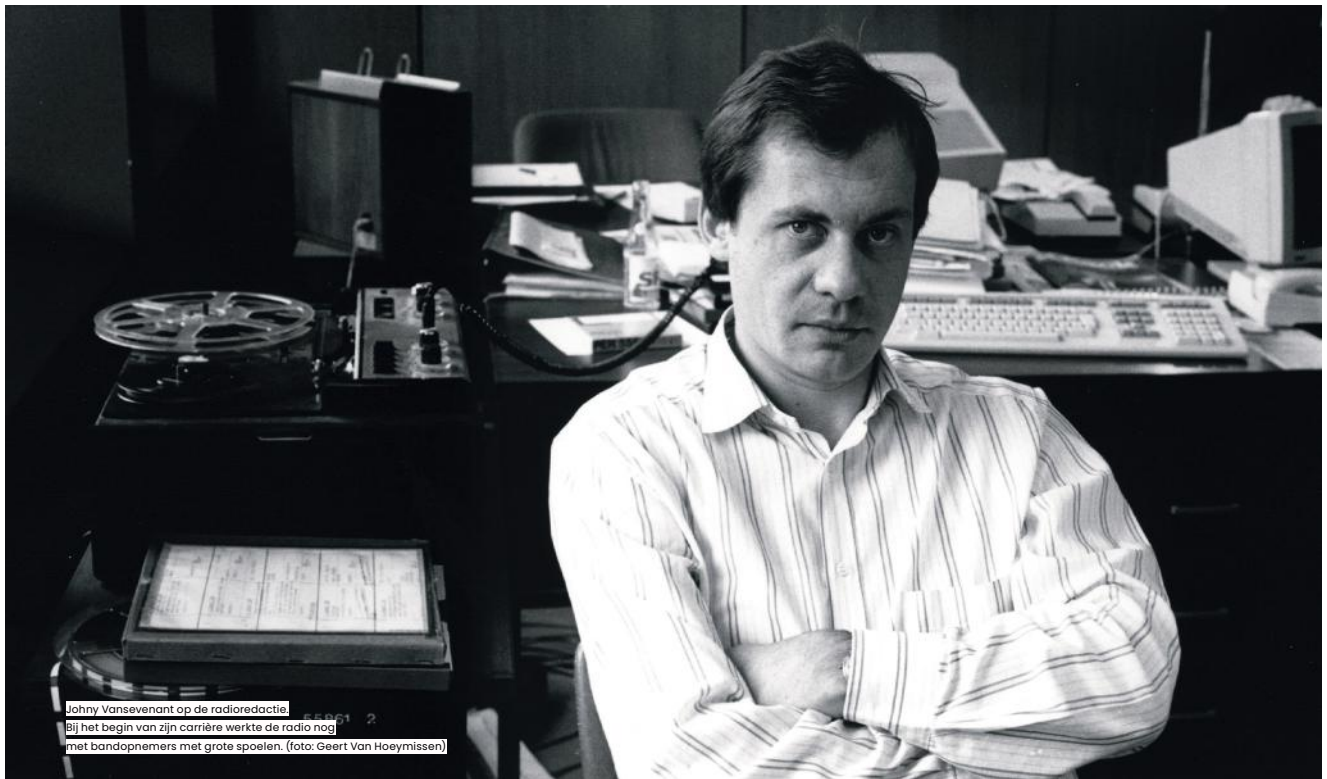
Vansevenant: 'Politici geven vaak de voorkeur aan televisie, omdat ze zich daar beter kunnen profileren dan op de radio. Televisie wordt beschouwd als het

Johnny Vansevenant met zijn vertrouwde opnameapparatuur. Hij mocht deze meenemen na zijn pensioen, omdat dit type niet meer wordt gebruikt. (foto: Ianthe Vergauchen Cocquyt)

belangrijkste medium. Als alle journalisten in de Wetstraat naar een reactie van politici hengelen, kiezen ze steevast de camera's. Maar de radio heeft ook zijn kracht, vooral wat betreft het bereik en de impact. Radio heeft zijn eigen invloed, vooral bij het ochtendnieuws, wanneer veel luisteraars in de file staan en afhankelijk zijn van het laatste nieuws. Als je kijkt naar de VRT-radiozenders samen, komt het bereik al tegen het miljoen luisteraars. Veel primeurs worden in de ochtend gelanceerd en dat is een moment van enorme invloed.

Louis Tobback, een belangrijke voormalige socialistische politicus, zei ooit tegen me: "Je hoeft je geen zorgen te maken dat radiojournalisten irrelevant zullen worden. Elke dag worden de files langer en zitten mensen langer in hun auto's." Ze luisteren dus langer naar de radio, omdat je daar snel het belangrijkste nieuws kunt krijgen. Ondanks de opkomst van platforms zoals Spotify, blijft radio essentieel voor mensen die in de auto zitten.'

Johnny Vansevenant op de radioredactie
Bij het begin van zijn carrière werkte de radio nog
met bandopnemers met grote spoelen. (foto: Geert Van Hoeymissen)

SCOOP: De pers wordt gezien als de vierde macht. Hebt u zelf die rol willen spelen?

Vansevenant: 'Wanneer iemand een standpunt innam, probeerde ik dat altijd te fileren door kritische vragen te stellen. Als iemand bijvoorbeeld een links standpunt verdedigde, zette ik daar rechtse tegenargumenten tegen en omgekeerd. In mijn boek beschrijf ik bijvoorbeeld een interview dat ik had met een abortusarts toen de abortuswet werd goedgekeurd. Ik confronteerde haar met de antiargumenten die door de antiabortusbeweging werden aangebracht. Zo legde ik een gynaecoloog die fel tegen abortus was, lastige situaties voor, zoals een verkrachte dochter of het gevaar voor het leven van de moeder en vroeg haar hoe ze daarop zou reageren. Op die manier fungeerde ik eigenlijk als een soort 'Testaankoop'. Wat zijn de werkelijke waarde en de houdbaarheid van de standpunten die iemand inneemt? Dat was vooral mijn taak als interviewer. Als analist heb ik dat ook gedaan, maar ik vond het als interviewer veel directer. Dan ging je echt op de man af.'

SCOOP: Vindt u dat de politieke verslaggeving tegenwoordig meer gericht is op sensatie en conflict dan vroeger?

Vansevenant: 'Vroeger was de politieke verslaggeving misschien wat saai en meer dossiergericht. Nieuws werd vaak dieper geanalyseerd en de focus lag op de feiten. Tegenwoordig lijkt het vaak meer conflictgericht te zijn. Ik heb wel eens het gevoel gehad dat we van de ene rel naar de andere gingen, met telkens veel verontwaardiging in de media. Een politicus maakt een fout of er gebeurt iets verkeerd en dat leidt tot een golf van verontwaardiging, waarbij sociale media een belangrijke rol spelen. Dat maakt dat de publieke reactie veel intenser is. Zo'n situatie kan snel escaleren naar een conflict dat vervolgens uitgebreid besproken wordt, bijvoorbeeld in het Vragenuurtje in de Kamer of via analyses in de kranten. Vaak wordt die verontwaardiging al snel

overgenomen door de media en na zo'n rel komt de volgende al op de agenda. Dat gevoel van 'volgende rel, nieuwe verontwaardiging' is iets wat ik soms ervaar. Het lijkt vandaag meer om sensatie te draaien, terwijl vroeger de focus lag op de inhoud en de context van het nieuws.'

'Ik vind het mooi om te zien dat er steeds meer vrouwen in de journalistiek komen'

SCOOP: Denkt u dat sociale media het beroep van journalisten nu moeilijker maken?

Vansevenant: 'Het is inderdaad moeilijker geworden voor journalisten door de opkomst van sociale media, vooral omdat de manier waarop politici communiceren is veranderd. In het verleden werd Twitter, (n.v.d.r., het huidige X), gezien als een belangrijke nieuwsbron, vooral omdat veel politici daar rechtstreeks informatie deelden. Maar de laatste tijd merk ik dat politici daar minder actief zijn geworden. Een belangrijke reden is de enorme stroom van vaak uiterst negatieve reacties die ze krijgen, vooral van rechtse groepen. Politici zelf hebben aangegeven dat de constante stroom van aanvallen hen zo veel stress bezorgt, dat sommige zelfs hun account hebben verwijderd of depressief werden van wat ze zagen. Dat heeft ervoor gezorgd dat ze niet meer geneigd zijn om primeurs via sociale media te delen.

In plaats daarvan lijkt de focus te verschuiven naar meer traditionele kanalen, zoals het lekken van informatie naar journalisten of het communiceren via officiële persbureaus zoals Belga. Sociale media hebben daardoor minder gewicht als nieuwsbron gekregen.

24 november 1991, Zwarte Zondag. Johnny Vansevenant interviewt de Vlaamse socialist Freddy Willockx tijdens de verkiezingsuitzending op de radio. (foto: Geert Van Hoeymissen)

‘Ik heb wel eens het gevoel gehad dat we van de ene rel naar de andere gingen’

Daarnaast is er ook de rol van andere communicatiekanalen, zoals WhatsApp en andere chatapps. Toen ik begon in 1988 waren er geen gsm's of internet en het contact met politici verliep vaak via een woordvoerder of via mobilifoons in hun auto's, die overigens niet altijd goed werkten. Er waren ook veel meer persoonlijke ontmoetingen, zoals lunches, waar politici hun standpunten en filosofieën konden delen. Maar met de komst van sms'jes en later WhatsApp, is dat veranderd. WhatsApp is erg handig geworden, vooral omdat je het ook op je laptop kunt gebruiken en snel kunt communiceren. Politici kunnen bijna live reageren en langere, meer gedetailleerde meningen delen, zonder dat er echt een fysieke ontmoeting nodig is. Dat heeft de manier waarop we met politici communiceren radicaal veranderd, want soms kunnen ze direct reageren zonder dat ze zich hoeven te verantwoorden in een vergadering. Ook in de berichtgeving is het belangrijk om te weten dat politici altijd een reden hebben voor het kiezen van het juiste moment om informatie te delen.'

SCOOP: Als u terugkijkt op uw carrière, zou u dan bepaalde dingen anders doen?

Vansevenant: 'Nee, ik zou niet veel anders doen. In de journalistiek is het belangrijk om op het juiste moment aanwezig te zijn en kansen te grijpen. Ik slaagde net niet voor het journalistenexamen van 1983 en het duurde vier jaar voor het volgende examen in 1987 georganiseerd werd. Toen waren er veel open plaatsen op de redacties, dus besloot ik in januari 1988 te beginnen. Toen ik de kans kreeg om de Wetstraat te volgen, heb ik niet getwijfeld. Daarnaast koos ik voor radio in plaats van tv, omdat radio een stabiel medium is. Bij televisie is er sneller behoefte aan vernieuwing, maar bij radio blijft je stem hetzelfde, ook als je ouder wordt. Dat bleek achteraf de juiste keuze.'

SCOOP: Welke tips zou u geven aan jonge journalisten die aan politieke verslaggeving willen doen?

Vansevenant: 'Mijn belangrijkste tip is om altijd te begrijpen waarom een politicus iets zegt. Politiek is vaak een strijd om macht en uitspraken worden gedaan om iemands positie te versterken of een tegenstander in een slechte positie te brengen. Als bijvoorbeeld Conner Rousseau niet meewerkt bij een regeringsvorming, kan Sammy Mahdi dat aanduiden als onverantwoordelijk, maar misschien probeert hij ook te zeggen: "Wij zijn beter dan jullie." Het is belangrijk om altijd te vragen: "Waarom geven ze dit nieuws aan mij? Wat willen ze ermee bereiken?"

Verder is het Vragenuurtje een uitstekende manier om verschillende standpunten over actuele thema's te horen. Het biedt de kans om het debat te volgen en de strategische bedoelingen achter de uitspraken van politici te analyseren, zoals bijvoorbeeld hoe een partij kan proberen afstand te nemen van een andere die in de oppositie zit.'

SCOOP: Wat gaat u nu doen? Hebt u plannen voor uw pensioen?

Vansevenant: 'Ik weet dat mijn actieve carrière als journalist voorbij is, maar ik geniet van nieuwe activiteiten. Op dit moment ben ik vooral bezig met mijn boek, De strijd om de macht in de Wetstraat, wat mij veel lezingen oplevert. Als ze mij nog eens vragen voor duiding, zal ik dat zeker doen, maar ik maak me daar geen illusies over, want er zijn genoeg andere professionals. Ik ben nu vrij om lezingen te geven, debatten te modereren en boeken te schrijven.

Vroeger, als VRT-journalist, moest ik ervoor zorgen dat alle partijen vertegenwoordigd waren in de panelgesprekken. Nu, als vrije man, kan ik dat zelf bepalen. Toch blijf ik vasthouden aan de neutrale stijl die ik altijd heb gehanteerd. Ik ga niet uit de doeken doen welke politieke voorkeur ik heb, want dat zou mijn berichtgeving beïnvloeden. Ik blijf loyaal aan de VRT, alhoewel mijn jaren daar achter me liggen en ben dankbaar voor alles wat ik daar heb kunnen doen.'

Achter het beeld

November

West Virginia: Trumpland

Fotograaf Tim Dirven

'Deze foto is gemaakt in West Virginia, een van de armste staten van Amerika en een echt Trumpland. Twintig jaar geleden was ik er ook. Toen hadden mensen nog hoop dat de economie kon herstellen. Nu is die hoop weg. Trailerparken zijn grotendeels verlaten en mensen zoals Liam en zijn dochter Chelsea zitten vast in diepe armoede. Liam verloor zijn vrouw aan kanker en zit met enorme schulden door de medische kosten. Hij heeft geen geld voor een operatie aan het gezwel op zijn neus. Als automechanicus kreeg hij de dag van de foto een telefoontje van een klant die door werkverlies zijn rekening niet meer kon betalen. Dat moment typeert hoe de regio steeds verder wegzakt. Liam was ooit een Trumpaanhanger, zoals velen daar, maar ziet nu in dat Trump niets aan zijn situatie verandert. Zijn rustige, heldere manier van praten over zijn problemen en over Amerika raakte me diep. Ik koos voor deze foto omdat het verhaal van Liam en Chelsea een enorme emotionele impact op me had. Het voelde belangrijk om dit verhaal opnieuw te delen, als een portret van een verscheurd Amerika dat solidariteit mist.'

FRAZIER
MILDRED
& BUTCH

Let it
Snow

WELCOME

NOVEMBER

Meest geklikt op Trends

In november staat de winter met anderhalve voet in de living, dus kunnen we niet anders dan de verwarming opnieuw aanzetten. Maar welke manier van verwarmen is nu de beste – en vooral de goedkoopste?

Meest beluisterde podcastaflevering op RADIO 2

Julie Van den Steen

Peter Van de Veire praat met bekende Vlamingen terwijl De Zandloper loopt. Ze kiezen een moment uit hun leven waarvoor ze de tijd mogen terugdraaien. In deze aflevering praat Julie Van den Steen over 31 juli 2014, de dag dat haar leven veranderde. Het is een kwetsbaar, maar hartelijk gesprek.

Cover van de maand

De Amerikaanse verkiezingen van 5 november trekken wereldwijd de aandacht en inspireren het Duitse blad Der Spiegel voor deze cover. Trump komt als grote winnaar uit de bus. Wat brengt zijn tweede ambtstermijn voor de toekomst van de Amerikanen? Dit keer werkt hij samen met zijn 'first buddy' Elon Musk.

Ik ben geen clickbait

Column

door
Eline Cloetens

'Breaking News: Jan, vader van twee, is hetero.' Dat klinkt absurd, toch? Geen enkele journalist haalt het in zijn hoofd om dat te schrijven. En toch vind ik mijn geardheid wel terug in verslaggeving, vaak getypeerd in huizenhoge clichés. Denken jullie écht dat ik elke avond halfnaakt met leren riemen om mijn middel sta te dansen? Of dat ik constant op mijn hoede ben voor geweld? Mag ik ook zichtbaar zijn buiten die clichés? Mag ik als deel van de LGBTQ+-gemeenschap alstublieft wat ruimte om gewoon mezelf te zijn?

Het is 2025. Niet te geloven dat ik dit nog moet schrijven. Ik zit achter mijn scherm, de digitale krant open. Mijn vingers glijden over het scherm en mijn ogen blijven steken bij woorden zoals 'openlijk homoseksueel'. Het schiet elke keer weer in het verkeerde keelgat. Waarom openlijk? Alsof dat een waarschuwing moet zijn? Niemand schrijft over een openlijk heteroseksuele buurman. En toch wordt die toevoeging keer op keer gebruikt, alsof mijn geardheid een disclaimer is. Wat hoop je hiermee te bereiken? Is het gemakzucht? Of ben je zo pervers om mij als clickbait te gebruiken?

Weet je wat ik misschien nog frustrerender vind? Dat ik me regelmatig afvraag waarom dat in 2025 nog steeds gebeurt. Hebben we al die jaren niets geleerd? Zijn we serieus nog niet verder? We leven in een samenleving waar homoseksualiteit vaak in termen van drama wordt gebracht, hetzij positief, hetzij negatief, maar altijd 'anders'. Het is drama, altijd drama. Negatieve berichtgeving versterkt de boodschap dat 'anders zijn' gevaarlijk is, terwijl overdreven positieve aandacht net zo gemakkelijk karikaturen creëert. En elke keer dat een journalist een verhaal begint met 'de homoseksuele man die...', beklemmt dat onze beeldvorming over wat 'normaal' is en wat buiten dat beeld valt.

Ik snap het: ergens voelt het comfortabel om mensen in een hokje te plaatsen, een veilige plaats. En toch, precies daar, ligt de kiem van het probleem. Die scherp gemodelleerde werkelijkheid doet iets met je. Jouw woorden, achteloos neergepend, dwingen mij om naar mezelf te kijken en te twijfelen. Ben ik genoeg? Ben ik te veel? Moet ik meer op dat beeld lijken of juist minder? En terwijl die clichés veilig zijn voor degene die schrijft, zijn ze voor mij als lezer verstikkend. Ze beperken mij. Ze houden mij in hokjes waar ik al lang uitgebroken ben. En elke keer dat ik naar een artikel kijk en zie hoe mijn geardheid wordt uitvergroot, voel ik een knoop in mijn maag. Want wat doet dat met een jongere die op zoek is naar zichzelf? Wat doet dat met zijn beeld van 'normaal zijn'? En weet je wat er gebeurt als je dat vaak genoeg hoort? Dan geloof je

het. Dan kruip je terug in dat hokje, omdat je gewoon niet beter weet.

Telkens jij mij beschrijft als openlijk homoseksueel, maak je me klein. Je plaatst me buiten de norm, hoe subtiel ook. Je laat zien dat ik mag bestaan, maar alleen onder jouw voorwaarden. Alleen binnen de lijnen die jij voor mij hebt getekend. En dat wringt. Want ik ben hier. Ik ben een deel van deze samenleving, altijd al geweest. Ik hoor erbij, punt. En toch blijf je me steeds weer aan de rand plaatsen, alsof ik nooit helemaal mag binnenkomen.

Als studente Journalistiek weet ik hoe krachtig woorden zijn. Elke zin die je schrijft, elke nuance die je aanbrengt, dringt door in het brein van je lezers. Dus, beste journalist, ik wil dat je kijkt. Echt kijkt. Naar wat je maakt, naar hoe je ons neerzet, naar welke verhalen je kiest om te vertellen. Hoe zou het zijn als je in de spiegel kijkt en je daar telkens weer hetzelfde vertekende beeld ziet? Hoelang duurt het dan voor je vergeet hoe je er echt uitziet?

Het is tijd om die spiegel te breken. Mijn geardheid is geen nieuws, enkel als er een verhaal achter zit. En dat geldt niet alleen voor mij.

Eline Cloetens
(foto: Ianthe Vergauwen Cocquyt)

Hoe blijf je hoopvol terwijl het zeeniveau stijgt?

TRIGGER

Op 23 november verschijnt een column van Valerie Trouet, voormalig directeur van het Klimaatcentrum, in De Morgen, waarin ze haar frustratie uit over de huidige staat van klimaatwetenschap. De volgende dag verschijnt er een interview met haar in De Standaard, waarin ze stelt: 'Je kunt niet goed doen als klimaatwetenschapper.' Haar uitspraken leiden tot een stroom van reacties.

door Lief Mart

De gevolgen van de klimaatcrisis stapelen zich op, maar hoe blijf je dat verhaal vertellen zonder het publiek te ontmoedigen? Valerie Trouet, voormalig directeur van het Klimaatcentrum, verwoordde die frustratie scherp: 'Ik heb het u gezegd en u hebt uw schouders opgehaald. Trek uw plan, het zijn uw kinderen, bescherm ze zelf.' Haar woorden leggen een dilemma bloot waar veel klimaatjournalisten mee worstelen.

In haar column in De Morgen schrijft Trouet: 'Ik probeer niemand nog te overtuigen.' Haar scherpe woorden raken een gevoelige snaar. Diezelfde maand nog herstelt Valencia van zware overstromingen en verloopt de klimaatpog in Bakoe moeizaam. Het laat zien hoe groot de kloof is tussen de urgentie van de ecologische crisis en de voortgang om die aan te pakken. Ook klimaatjournalisten proberen in die complexe realiteit hun rol te vinden.

'Het is een van de belangrijkste thema's van onze tijd', zegt Tine Hens. Ze werkte al als klimaatjournaliste bij Knack, Mo* Magazine en Apache en ziet klimaat als de kern van onze samenleving: 'We hebben de neiging om het te zien als iets apart, terwijl het eigenlijk verbonden is met de kern van hoe we onze samenleving organiseren.'

Volgens Hens is de manier waarop we over klimaat schrijven cruciaal. Ze wijst op de tegenstrijdigheden die vaak in de media staan: 'In een krant lees je over de noodzaak om van fossiele brandstoffen af te stappen, maar in dezelfde editie staat een artikel over de groei van de luchtvaart. Die twee dingen gaan niet samen.' Die paradox weerspiegelt volgens haar hoe ongemakkelijk het thema vaak wordt benaderd. 'Klimaat raakt aan alles, juist dat maakt het zo'n moeilijk onderwerp om over te schrijven', vervolgt ze.

Klimaatmoe of klimaatrouw?

Tegelijkertijd hoor je steeds vaker dat het publiek 'klimaatmoe' is. Onlangs was het nog een onderwerp bij De Tafel van Gert. Het nieuws zou te pessimistisch en te alarmistisch zijn, waardoor mensen afhaken. Volgens Hens moeten journalisten zich niet zomaar laten leiden door die kritiek: 'Als het een relevant thema is, moet je erover schrijven. Er zijn tal van onderwerpen waar mensen misschien niet zo graag iets over horen, zoals de oorlog in Oekraïne of de Palestijnse kwestie. Dat wil niet zeggen dat je er niet over moet berichten.'

Ze nuanceert het idee van klimaatmoeheid en benadrukt dat het eerder gaat om frustratie over het beleid dan om echte onverschilligheid. 'Als je de onderzoeken leest die de Europese Unie jaarlijks uitvoert, zie je dat de bezorgdheid over het klimaat alleen maar toeneemt, met wel zo'n 90%.' Volgens Hens ligt er een diepere emotie aan de basis: 'Mensen die beseffen wat er gebeurt, ervaren een soort klimaatrouw, verdriet, pijn of zelfs angst. Dat is iets anders dan klimaatmoeheid.'

Tom Peeters, freelancejournalist die schrijft over klimaat, duurzaam reizen en natuur voor onder andere EOS, herkent die frustraties van het publiek over het beleid.

'Vanuit de media of vanuit het klimaatactivisme, zijn er al heel veel verschillende manieren geprobeerd om het probleem aan te kaarten. Van de heel alarmistische, "we gaan er allemaal aan"-manier, tot de positieve, op oplossingen gerichte aanpak. Toch blijft de reactie uit bij de mensen die er echt iets aan kunnen veranderen, zoals beleidsmakers.'

Constructief, maar niet naïef

Ligt de oplossing dan in een constructieve benadering? Ulrik Haagerup, CEO van het Constructive Institute - Journalism for Tomorrow in Denemarken, gelooft alleszins van wel. Hij benadrukt dat constructieve journalistiek altijd begint met het blootleggen van een probleem. Vervolgens toon je ook vooruitgang en mogelijke oplossingen. 'Je begint met een maatschappelijk probleem te documenteren. Dan ga je dat ook nuanceren en probeer je mensen te betrekken in een dialoog.'

'Ze draaien de volumeknop steeds open: "Dit is verschrikkelijk! We verdrinken allemaal en niet over vier jaar, we verdrinken nu donderdag"'

Ulrik Haagerup

Volgens Haagerup werkt de manier waarop de media nu over klimaatverandering berichten niet. Hij wijst erop dat constant rampen benadrukken vaak leidt tot apathie. 'Ze draaien de volumeknop steeds open: "Dit is verschrikkelijk! We verdrinken allemaal en niet over vier jaar, we verdrinken donderdag." Met als resultaat dat steeds meer mensen het nieuws de rug toekeren', zegt hij. Haagerup pleit voor een meer gebalanceerde benadering. Niet alleen de problemen bespreken, maar ook de stappen die mensen, landen en organisaties zetten om iets te veranderen.

Een belangrijk voorbeeld van constructieve journalistiek in de klimaatverslaggeving is het Climate Explorer Program van het Deense instituut. Dat project bracht klimaatjournalisten van vijf verschillende continenten samen om te onderzoeken hoe ze de opwarming van de aarde op een

constructievere manier konden verslaan. 'De cijfers tonen dat die berichten effectiever meer gelezen worden', zegt Haagerup.

Die visie sluit aan bij de analyse van Karel Verhoeven, hoofdredacteur van De Standaard. 'We moeten meer focussen op wat er gebeurt en minder op wat mogelijk kan gebeuren', vertelt hij in Karels kijk op 31 december 2024. 'Voorspellingen slaan mensen eerder met moedeloosheid dan dat ze hen tot actie aanzetten.' Constructive journalism kan daar een rol in spelen, maar Verhoeven is geen onvoorwaardelijke voorstander. Hij pleit voor meer nuance, inspirerende en menselijke verhalen die het publiek activeren zonder te verzanden in feelgoodnieuws.

Peeters onderschrijft die benadering en benadrukt dat de realiteit niet altijd positief is. 'Je kunt wel tonen dat er oplossingen bestaan en dat we daarmee aan de slag moeten, maar je kunt natuurlijk niet verbloemen wat de realiteit is', zegt hij. Dat deed hij ook in zijn reportage over innovatieve oplossingen zoals verticale landbouw en genetische bewerking van gewassen. 'Je vertrekt vanuit de realiteit dat er minder opbrengst is voor bepaalde gewassen. Van daaruit ga je ook kijken naar oplossingen. Ik heb het toen onder andere gehad over genbewerking of het mogelijk is om in de toekomst gewassen te creëren die wel bestand zijn tegen droogte', legt hij uit.

Ook Hens vindt het belangrijk om een balans te vinden tussen de realiteit tonen en hoop bieden. 'Al moet je niet nodeloos constructief zijn. Als het een tragedie is, is het een tragedie. Ik zie persoonlijk niet goed in hoe ik constructief zou schrijven over een drama zoals de overstromingen in Valencia.' Daarnaast is Hens voorzichtig met constructieve berichtgeving die te veel gericht is op oppervlakkige oplossingen. 'Het is een dunne lijn tussen greenwashing en daadwerkelijke fundamentele verandering', waarschuwt ze. Ze pleit voor diepgaandere, systemische oplossingen, zoals circulaire economie, waarbij het niet alleen gaat om recycling, maar om het herdenken van hoe we omgaan met materialen.

'Dat Valerie Trouets woorden zo resoneren, geeft me hoop. Voor hetzelfde geld had men kunnen zeggen: "Jezus zeg, get a grip"'

Tine Hens

Hoop in tijden van klimaatcrisis

De groeiende gevolgen van klimaatverandering maken de urgentie steeds duidelijker. Wat doet dat met een journalist om steeds opnieuw dat negatieve nieuws te brengen? Hens ervaart zowel verdriet als boosheid over de situatie. 'We weten dat al zo lang. Het eerste artikel over milieucrisis is al in 1912 gepubliceerd. Toch hebben we decennialang niets

Ulrik Haagerup, journalist en CEO van het Constructive Institute in Denemarken. (foto: Ulrik Haagerup)

Klimaatjournaliste Tine Hens: 'Mensen ervaren een soort klimaatrouw, verdriet, pijn, of zelfs angst. Dat is iets anders dan klimaatmoedheid'. (foto: Ianthe Vergauwen Cocquyt)

gedaan.' Ze nam in 2024 even een journalistieke pauze, toch blijft het thema een wezenlijk deel van haar leven. 'Ik herken dat gevoel van Valerie Trouet heel goed. Wat mij vaak helpt, is lezen. Er zijn zoveel auteurs die schrijven over hoop of de silver lining vinden, zelfs al is die soms moeilijk te zien,' zegt Hens. Hoewel ze zichzelf niet als een optimist beschouwt, blijft ze positief.

'Ik compenseer (de negativiteit) door niet alleen over het klimaat te schrijven. Ik breng ook andere verhalen die minder zwaar op het gemoed liggen'

Tom Peeters

Want er is toch vooruitgang en die is niet vanzelfsprekend, benadrukt Hens. 'Soms klinkt het heel clichématig, maar ik zie een duidelijke verandering in hoe er nu over klimaat wordt gepraat. Twintig jaar geleden was dat ondenkbaar.' Ze benadrukt dat alle stappen die worden gezet – hoe klein ook – van belang zijn. 'Het feit dat iemand zoals Valerie daarover schrijft en dat haar woorden resoneren, geeft me hoop. Voor hetzelfde geld had men kunnen zeggen: "Jezus zeg, get a grip." Maar haar beslissing heeft juist veel positieve reacties gekregen.'

Ook Tom Peeters probeert de balans te bewaren. 'Als media is het onze taak om te laten zien hoe de realiteit is en om onze ogen daar niet voor te sluiten,' zegt hij.

Hij probeert af te wisselen met lichtere verhalen. 'Ik compenseer door niet alleen

maar over het klimaat te schrijven.

Ik breng ook verhalen die minder zwaar op het gemoed liggen, vaak over traag reizen. Niet om mensen te vertellen wat ze moeten doen, maar om te laten zien dat het anders kan. Zonder met het vingertje te zwaaien, maar gewoon: dit is een haalbare optie.'

Tussen informeren en ageren

Hoe dun is de lijn tussen het beleid kritisch bekijken en activisme? Hens ziet zichzelf niet als activist. Hoewel ze haar rol als journalist strikt afbakt, beseft ze dat haar werk toch zo kan worden geïnterpreteerd. Ze ziet het als een positieve ontwikkeling als mensen actie ondernemen na het lezen van haar werk, maar voelt zich niet geroepen om daartoe op te roepen. 'Het is niet aan mij om te zeggen wat mensen moeten doen,' zegt ze resoluut. Toch begrijpt ze dat het belichten van machtsverhoudingen, zoals de invloed van de fossiele industrie op het klimaat, snel als activisme kan worden gezien.

Hens benadrukt dat journalistiek over complexe thema's zoals het klimaat, keuzes vraagt. Schrijven over een beweging zoals Code Rood, een activistengroep die strijdt tegen klimaatverandering en voor rechtvaardigheid, is prima, maar als journalist deelnemen aan hun acties is voor haar een stap te ver. 'Daar overschrijd je een grens,' zegt ze, hoewel ze ook erkent dat die grens niet voor iedereen even scherp is. 'Ik vind activisme een moeilijke term. Het is een dunne lijn, maar zolang je de journalistieke regels volgt, maak je keuzes om een bepaald onderwerp te belichten. Misschien wordt dat soms al als activisme gezien, maar dat maakt het nog geen propaganda.'

Peeters sluit zich daarbij aan en benadrukt dat door gevolgen te tonen, de boodschap vaak krachtiger is dan oproepen tot actie. Bijvoorbeeld een overstroming vindt hij op zich al sterk genoeg om de boodschap over te brengen. Hij gelooft dat veel media en journalisten hun eigen manier vinden om met die spanningsvelden om te gaan. 'Als je de gevolgen kunt tonen, werkt dat vaak al voldoende. Ik denk dat veel lezers wel streng genoeg zijn om die twee met elkaar te verbinden.'

'Je schrijft soms over ongemakkelijke waarheden. Als dat activisme wordt genoemd, zegt dat meer over hoe we daarmee omgaan als maatschappij dan over mijn werk'

Tine Hens

Hens ziet daarnaast ook een risico in hoe het label 'activisme' wordt gebruikt. Ze heeft het verwijt zelf al eens gekregen, onder meer van kamerlid en N-VA-politicus Theo Francken. 'Het wordt soms gebruikt om mensen in een hoek te duwen en monddood te maken,' zegt ze. Dat werpt volgens haar een schaduw op de kern van journalistiek: het belichten van maatschappelijke machtsverhoudingen. 'Uiteindelijk schrijf je over de wereld zoals die is en soms komen daar ongemakkelijke waarheden bij kijken. Als dat activisme wordt genoemd, zegt dat meer over hoe we daarmee omgaan als maatschappij dan over mijn werk.'

Beeld zonder klank in de rechtszaal

TRIGGER

In de novembereditie 2024 van De Journalist staat dat sinds 1 september 2024 het maken, bewaren en verspreiden van beeld- en geluidsopnames in rechtszalen zonder toestemming strafbaar is. De sancties variëren van zes maanden tot twee jaar gevangenisstraf en boetes van 200 tot 10.000 euro. Hoewel bedoeld tegen heimelijke opnames, geldt het ook voor journalisten. De VVJ bekijkt mogelijke vervolgstappen.

door Pepijn De Clerck

Strengere regels voor opnames in de rechtszaal markeren een keerpunt in de relatie tussen pers en justitie. Overtreders riskeren boetes en een celstraf, wat persvrijheid en vrije nieuwsgaring raakt. VRT-justitiejournaliste Caroline Van den Berghe is bezorgd over de impact van die verstrengingen. Samen met inzichten van An Schoonjans, nationaal persmagistraat en woordvoerder van het Openbaar Ministerie en Philip Heymans, lid van de Raad voor de Journalistiek, doorgronden we de impact van deze nieuwe regel op de journalistiek.

De essentie van de regelgeving is niet nieuw: journalisten hadden altijd al toestemming nodig om in en rondom de rechtszaal opnames te maken. Dat omvat niet alleen beeldmateriaal, maar ook geluid. Het verschil is nu dat er harde straffen zijn toegevoegd, zoals boetes en gevangenisstraffen, voor het overtreden van die regels. An Schoonjans, nationaal persmagistraat, legt uit: 'Opnames maken is niet verboden, maar enkel toegelaten met expliciete toestemming van het gerecht. Dat geldt zowel voor beeld als geluid. Die regels waren altijd van kracht, maar wat nieuw is, is dat inbreuken daarop nu strafrechtelijk worden vervolgd.'

Dat heeft grote gevolgen voor journalisten. Volgens Caroline Van den Berghe komt er een enorme druk op de regels naleven: 'Als wij opnames maken zonder toestemming, riskeren we een gevangenisstraf of een zware boete. Dat zorgt voor stress en onzekerheid, zelfs als we ons strikt aan de afspraken houden.' Wat de regels bovendien uitdagender maakt, is de interpretatie van wat precies wel en niet toegestaan is. Zaken zoals ambienceklank, achtergrondgeluiden uit de rechtbank, maken een duidelijk onderscheid lastig.

Audio blijkt een complex en gevoelig onderwerp binnen de nieuwe wetgeving. Veel professionele camera's nemen automatisch geluid op en ook ambienceklank, zoals de aankondiging van een bode of geroezemoes in de zaal, kan onder de regelgeving vallen als er geen expliciete toestemming is verleend. Van den Berghe: 'Geluid is essentieel om de echtheid van een beeld te behouden. Als je dat moet manipuleren of vervangen, ondergraaf je de geloofwaardigheid van een reportage.' Ze voegt daaraan toe dat die

beperking moeilijk te rijmen is met de journalistieke ethiek: 'Wanneer we omgevingsgeluid weghalen en vervangen door andere geluiden, ben je pas echt aan het manipuleren.'

Heimelijk

Schoonjans benadrukt dat de wetgeving niet bedoeld is om journalisten te saboteren, maar geeft toe dat de grenzen soms moeilijk vast te stellen zijn: 'Wat dus niet mag, is gesprekken, pleidooien of verhoren heimelijk opnemen. Hetgeen vroeger wel eens gebeurde door procespartijen of advocaten. Maar de regels hebben dus ook betrekking op journalisten. Ik kan begrijpen dat journalisten graag gebruikmaken van ambienceklank en dat zij zich thans belemmerd voelen door de nieuwe wetgeving.' Een concreet voorbeeld komt van Van den Berghe, die onlangs omgevingsgeluid gebruikte voor een reportage: 'In een montage gebruikten we het geroep van een bode die "De Rechtbank" aankondigde. Dat geeft sfeer en plaatst de kijker in de context. Als dat nu ineens ook strafbaar is, hoe kunnen we dan nog verhalen vertellen die recht doen aan de werkelijkheid?' Hoewel journalisten manieren proberen te vinden om zich aan de regels aan te passen, kan niet worden ontkend dat de veranderingen een verregaande impact hebben op de verslaggeving van rechtszaken. Zonder beelden en geluiden is het voor veel mediaconsumenten moeilijker om een zaak te volgen. Van den Berghe illustreert dit met een voorbeeld: 'Als je een reportage maakt zonder ambienceklanken of beelden uit de rechtszaal, ontbreekt er iets fundamenteels. Een rechtszaal hoort vol leven te zijn, vol kleine details die de context bepalen. Zonder die elementen wordt een verhaal veel vlakker.'

'Een rechtszaal hoort vol leven te zijn, vol kleine details die de context bepalen. Zonder die elementen wordt een verhaal veel vlakker'

**Justitiejournalist
Caroline Van den Berghe**

Naast de praktische consequenties rijst er ook een fundamenteel vraagstuk over persvrijheid. Journalisten voelen zich door de strengere regels beperkt in hun recht op informatiegarant. Van den Berghe: 'Het voelt alsof het recht op vrije nieuwsgaring wordt beknot. Wij gaan uiterst zorgvuldig te werk en maken duidelijke afspraken met de rechtbank, maar het wantrouwen dat uit die wet spreekt, is ontmoedigend.' Heymans deelt die bezorgdheid: 'In de kern gaat die regelgeving over heimelijke opnames. Maar journalisten worden nu over één kam geschoren met mensen die daadwerkelijk de regels willen omzeilen. Dat is een miskenning van onze rol.' Volgens An Schoonjans is het belangrijk om de juiste balans te bewaken: 'De wetgeving is bedoeld om het goede verloop van de zitting te kunnen waarborgen en te vermijden dat de procesactoren zich geïntimideerd zouden voelen of spontaniteit zouden verliezen. Het is alle aanwezigen nog steeds toegestaan zelf schriftelijke nota's te nemen.'

Wat extra wringt, is het gebrek aan overleg tussen politiek, justitie en journalistiek. Volgens Van den Berghe zijn de wijzigingen in de wetgeving zonder veel communicatie tot stand gekomen: 'Ik denk dat de wetgevers zich onvoldoende bewust zijn geweest van wat dat voor journalisten betekent. Anders zouden er betere afspraken zijn gemaakt met de beroepsverenigingen.' Heymans voegt toe: 'Het voelt alsof die regels zijn bedacht in een vacuüm, zonder rekening te houden met de praktische uitdagingen van ons vak. Het vertrouwen dat er decennialang was tussen justitie en de pers staat nu onder druk.'

Heymans benadrukt dat het publiek hier uiteindelijk de dupe van wordt: 'De kern van journalistiek is publiek informeren. Door die regels te streng toe te passen, breng je dat proces in gevaar.' Toch hoopt Van den Berghe dat de situatie uiteindelijk zal meevallen: 'We moeten kijken hoe de wet in de praktijk wordt toegepast. Hopelijk wordt de soep niet zo heet gegeten als ze wordt opgediend.' Heymans sluit zich hierbij aan, maar pleit tegelijkertijd voor concrete actie: 'De journalistieke sector mag niet passief afwachten. We moeten blijven aandringen op duidelijke en werkbare oplossingen die onze persvrijheid beschermen.'

An Schoonjans, nationale persmagistraat en woordvoerder van het Openbaar Ministerie (foto: VRT/Woestijnvis)

Caroline Van den Berghe, (justitie)journalist bij VRT (foto: Charlie De Keersmaecker)

Philip Heymans, justitiejournalist en voorzitter deontologische adviesraad bij VRT (foto: Charlie De Keersmaecker)

Achter het beeld

December

Feest bij de Syrische gemeenschap in Ledeberg

Fotograaf Jimmy Kets

'Het was een grauwe, regenachtige zondagmiddag toen plots De Standaard belde. Ze vroegen mij of ik foto's kon maken van een bijeenkomst op het Ledebergplein in Gent. Daar vierden Syriërs de val van Assad. Als persfotograaf weet je wat dat betekent: alles laten vallen en vertrekken. Bij aankomst was het feest nog klein, een tiental mensen en enkele kinderen. Langzaam stroomde er meer volk toe. Je probeert de emoties vast te leggen, maar ook een gepaste afstand te bewaren. Dat feest is voor hen een moment van vrijheid en als fotograaf mag je daar niet tussen staan. Je observeert, wacht en neemt foto's die de essentie van het moment vatten.

Op een bepaald moment tilde een vader zijn kind hoog boven zijn hoofd. Het leek bijna alsof die zweefde, omringd door wapperende Syrische vlaggen. Alles aan dit beeld klopt: het kind staat symbool voor hoop en een nieuw begin. Dat was dan ook het eerste beeld dat ik naar De Standaard stuurde.'

DECEMBER

Meest geklikt op Doorbraak

In deze column biedt Alain Grootaers, de eerste winnaar van De Slimste Mens ter Wereld, een inzicht in het tv-programma aan de hand van zijn ervaringen 20 jaar geleden. Vragen kreeg Grootaers naar eigen zeggen nooit op voorhand, al zou hij na enkele afleveringen toch vriendelijk verzocht zijn om iets minder hard zijn best te doen.

Meest beluisterde podcastaflevering op HLN

1. Het cassetje

Tallose Clouseaunummers hebben een plaats veroverd in ons collectief muzikale geheugen. Hoe is het allemaal begonnen? Hoe blijft een band veertig jaar lang harten raken en zalen vullen? Koen en Kris Wauters blikken terug op de strafste Clouseau-momenten.

Cover van de maand

Gisèle Pelicot wordt door Knack uitgeroepen tot Mens van het Jaar. In 2024 haalt ze wereldwijd de aandacht met haar juridische strijd tegen seksueel misbruik. Tussen 2011 en 2020 wordt ze meer dan 200 keer verkracht, gefilmd door haar man, die via internet tientallen mannen heeft gerekruteerd. Haar keuze om niet anoniem te blijven, brengt een diepgewortelde verkrachtingscultuur aan het licht.

De fakechecker

TRIGGER

Op 9 december 2024 publiceert The National Interest een artikel over de nieuwe factcheckorganisatie van Rusland. De organisatie, die nog in haar kinderschoenen staat, lapt de internationale factcheckcriteria aan haar laars.

Het begint steeds moeilijker te worden om te weten welke onlineartikels waarheidsgetrouw nieuws brengen. Zo is Rusland een organisatie op poten aan het zetten die naar verluidt zou moeten factchecken, maar de internationale factcheckcriteria daarrond niet respecteert. Het label “factcheck” wordt misbruikt om fakenieuws te verspreiden.

Ooit is de factcheck in het leven geroepen in de journalistieke wereld om het vertrouwen van de lezer te winnen. Eerst met succes. Gaandeweg zijn andere organisaties, met minder goede bedoelingen, mee op de kar gesprongen. Die ‘bad guys’ doen alsof ze een grondige factcheck afleveren, maar in realiteit verspreiden ze slechts een halve waarheid of zelfs leugens. Een voorbeeld hiervan geeft Jan Jagers, initiatiefnemer van deCheckers: ‘Rusland wil nu een “Global Fact-Checking Network” opstarten. Dat lijkt wel erg hard op “International Fact Checking Network”. Het IFCN is een organisatie waar je kwaliteitslabels kunt krijgen als je factchecks aan enkele voorwaarden voldoet. Voorbeelden hiervan zijn dat je factchecks altijd gratis aangeboden worden, je minstens twee onafhankelijke bronnen hebt geconsulteerd en je die hebt meegegeven om aan te tonen waar je informatie vandaan komt. Tot slot moet je factcheck door twee andere personen zijn nagelezen.’

Net daar knelt het schoentje bij de Russische variant, vertelt Jagers: ‘Met die criteria heeft die organisatie natuurlijk niks te maken. Integendeel, ze is er net op gericht om verwarring te zaaien en daarmee de geloofwaardigheid aan te tasten van het échte IFCN en factcheckers die die criteria wél als standaard naleven. Cru en cynisch, maar “Global Fact-Checking Network” heeft met factchecking dus niks te maken. Het wil legitieme factchecking net ondermijnen. Het is geen “Fact-checking Network”, maar een “Disinformation and Manipulation Network.”

Mist en chaos

Waarom steken die fakenewsorganisaties zoveel tijd en moeite in het verspreiden van onwaarheden? ‘Er zijn drie grote redenen voor het verspreiden van desinformatie’, vertelt Jagers. ‘Financieel en politiek gewin en voor de fun. Er is een strijd bezig tussen organisaties die er niet bij gebaat zijn dat er juiste informatie naar buiten komt, maar wel dat hun informatie als juist wordt aanzien. Op een gegeven moment hebben ze een strategie uitgezet om de geloofwaardigheid van factcheckers te ondermijnen. Jezelf factchecker noemen en onder dezelfde vlag varen, maar tegelijkertijd niet dezelfde criteria en werkwijze gebruiken die internationaal erkende factcheckers wel gebruiken, dat zorgt natuurlijk voor mist en chaos. En laat dat net hetgene zijn waar heel die business van misinformatie op uit is. Niet u van A of B overtuigen, maar wel chaos creëren.’

Moeten we nu bang zijn dat we factchecks niet meer van fake news zullen kunnen onderscheiden? Niet per se, want gelukkig zijn er manieren waarop je de fakeberichten kan onderscheiden van de echte feiten. En moeilijk is het niet, vertelt Maarten Schenk, factchecker bij Lead Stories: ‘Het is belangrijk dat de lezer kritisch is over wie de vermeende factchecker is, of die belangen heeft, wat diens bronnen zijn en of hij die kan laten zien. Denk dus na of de factchecker in kwestie er baat bij heeft om het nieuws naar buiten te brengen. Controleer de bronnen. Als de lezer die simpele zaken zou doen, raken we al een heel eind verder.’

‘Een goede factchecker is transparant over bewijzen en bronnen en staat open voor correcties’, zegt Schenk. ‘Goede factcheckers zullen nooit van hun lezers vragen dat ze hun factchecks zomaar voor waar aannemen. Ze leggen de bewijzen op tafel, ze hebben met experts gesproken, de data onderzocht, de foto’s en video’s geanalyseerd en zijn tot een conclusie gekomen. Al die informatie en bronnen worden transparant meegegeven zodat de lezer het onderwerp zelf kan doorgronden. Als iemand zelfs dan nog zegt “dat klopt niet”, overtuig ons met bewijs en wij publiceren met plezier een correctie.’

Dekmantel

Dat fakenewsverspreiders nu het kledje van de factchecker als dekmantel gebruiken, doet de geloofwaardigheid van het label geen deugd. ‘Natuurlijk is dat soms frustrerend’, zegt Jagers. ‘Lastig, omdat je je misschien moet afvragen of je nog wel iets kunt met de term factcheck. Ik denk dat het antwoord ‘ja’ is. We moeten die strijd verder op niveau blijven voeren en duidelijk maken aan het brede publiek wat het verschil is. Het is vooral ook een kwestie van middelen. Je hebt tijd en mensen nodig om de marketingstrijd – want dat is het voor een groot stuk – te kunnen aangaan.’

Ook Schenk blijft positief over de strijd tegen desinformatie: ‘Als je als factchecker gefrustreerd geraakt door mensen die liegen, zit je in de verkeerde branche. Ik zie het als een bewijs dat factchecken impact heeft. Als factchecken geen zoden aan de dijk zet, zouden mensen die onwaarheden willen verspreiden niet hun stinkende best doen om het label te kopiëren.’

O ja: vergeet ook zeker niet dit artikel grondig te factchecken. (SM)

Jan Jagers (foto: Ian Segal)

Maarten Schenk
(foto: Karel Hemerijckx)

Steeds meer Engelse taal in jongerenmedia

Cool of cringe?

TRIGGER

Op 2 december 2024 maakt VRT NWS het kinder- en tienerwoord van het jaar bekend. Het winnende kinderwoord is 'glamour'. Bij tieners gaat de voorkeur uit naar 'noncha'.

door Sijmen Moors

Het Engels is onlosmakelijk verbonden met onze Nederlandse taal, epic (*) toch? Zo is tien procent van de nieuwe woorden in de Dikke Van Dale (2022) afkomstig uit het Engels. Niemand kan ze nog escapen (*). Nws.nws.nws, de VRT-Instagrampagina voor jongeren, springt mee op de Engelse trein. Quite remarkable (*) voor het grootste nieuwsmedium voor jongeren in Vlaanderen. De jongerenmedia volgen de trend, maar wanneer wordt cool cringe?

De verengelsing van onze taal is geen nieuw fenomeen. Het Nederlands neemt voortdurend woorden over uit andere talen, niet alleen het Engels. Al vanaf het prille begin is het Nederlands een mengelmoes van allerlei verschillende invloeden. Dat Vlaamse tieners fan zijn van het Engels is geen geheim. Dat heeft ook nws.nws.nws opgemerkt. De Instagrampagina telt meer dan 400.000 volgers en heeft daarmee een grote invloed op de Vlaamse jeugd. Is het een goede zet van nws.nws.nws om mee te gaan in de jongerentaal?

'Sommige contexten nodigen uit om jongerentaal te gebruiken', vertelt Coucke. 'Natuurlijk besteden we er wel veel aandacht aan als we een volledige week praten over de Nederlandse taal, de verengelsing van woorden of het tienerwoord van het jaar. Maar verder leunen we dichter aan bij de lijnen van VRT NWS. Waar we wel veel aandacht aan schenken, is welke woorden we gebruiken in het algemeen. We maken nieuws voor jongeren van 13 tot 18 jaar. Dat zijn nog tieners, dus moeten we geen al te moeilijke woorden gebruiken. We leggen alles uit en proberen meer spreektaal te gebruiken dan schrijftaal. De volledige doelgroep moet het kunnen begrijpen. Daar besteden we meer aandacht aan dan hippe woorden te gebruiken.'

Nieuwe woorden

Hoe pakken andere nieuwsmedia voor jongeren het aan? Anouk Torbeyns is hoofdredacteur bij StampMedia. Dat is het eerste jongerenmedia-agentschap in Vlaanderen waar jongeren onder professionele begeleiding zelf media en nieuws maken. 'Het lijkt me een goede zet om mee te gaan in die jongerentaal', vertelt ze. 'Toch zou ik jongeren ook niet onderschatten door te denken dat ze onvoldoende Nederlands begrijpen of dat ze niet nieuwsgierig zijn om nieuwe, moeilijkere woorden te leren. Bij StampMedia proberen we alles zo eenvoudig mogelijk uit te leggen. Vaak worden sommige zaken onnodig moeilijk omschreven terwijl er ook makkelijkere alternatieven bestaan die iedereen begrijpt. Hier en daar een Engels woord in een Nederlandstalig artikel moet kunnen, zolang de betekenis van het woord duidelijk wordt aan de hand van de context of het woord letterlijk wordt uitgelegd.'

'Nieuws moet in de eerste plaats begrijpelijk zijn', vertelt professor Eline Zenner, universitair hoofddocent Nederlands binnen de Onderzoekseenheid Taalkunde aan de KU Leuven. 'Maar misschien even belangrijk bij een jongere doelgroep is dat het nieuws aantrekkelijk moet zijn. In de Verenigde Staten vangt bijvoorbeeld een op de vijf jongeren het nieuws op via influencers. Natuurlijk willen Belgische nieuwsmedia dat vermijden. In die zin begrijp ik wel dat je wil meegaan in het genre van het platform wanneer je je als traditioneel nieuwsmedium op sociale media werpt. Belangrijk is wel dat je dan de toegankelijkheid van de boodschap niet uit het oog verliest.'

Hoe vinden ze bij nws.nws.nws zelf het evenwicht in het gebruik van Engelse woorden? Sofie Coucke, redactiefchef Jong VRT NWS, geeft duiding: 'Het is niet dat wij opeens spreken van 'pookie, yappen, noncha' (*), ... Zulke termen gebruiken we niet in onze verslaggeving, tenzij het er vingerdik op ligt dat het kan. Vaak worden we ook heel snel als cringe (*) ervaren als we gaan doen alsof we tieners zijn. We zijn geen tieners, we brengen nieuws. We gaan ons niet cooler voordoen dan we zijn.'

Sofie Coucke
(foto: VRT - Joost Joossen)

nws 1/10
Spooky season! Dit zijn jullie favo horrorfilms om deze vakantie te bingen >>

nws 1/2
Sleepover! Dit zesde jaar keek vannacht samen naar de Amerikaanse presidentsverkiezingen >>

nws
Kappers pranken voetballers en fans met T-shirts van rivaal: "Bro, wat doe je?" >>

nws
Creepy nonnen, clowns en heel veel bloed: zo vierden jullie deze nacht Halloween >>

nws PLUS
ADHD, autisme of hoogbegaafdheid? Tieners praten over hun labels in 'Nevermind' >>

nws 1/2
Duizenden mensen wachten in Dublin op Halloweenparade die fake blijkt te zijn >>

Eline Zenner
(foto: FRANKIE AND FISH)

Melissa Schuring
(foto: Melissa Schuring)

Anouk Torbeyns
(foto: StampMedia)

De opvallende liefde voor de Engelse taal kan te maken hebben met de opkomst van sociale media. Maar neemt het gebruik van Engels dan ook echt toe bij jongeren? Melissa Schuring, postdoctoraal onderzoeker Taalkunde aan de Vrije Universiteit Brussel, geeft duiding: 'We hebben eigenlijk niet genoeg gegevens om een conclusie te trekken over taalverandering van het Engels bij kinderen. Het eerste echte onderzoek over dat onderwerp zijn we vier jaar geleden gestart. Om de verandering goed te kunnen onderzoeken, hebben we toch tien of twintig jaar nodig. Wat we wel al kunnen zeggen, is dat het gebruik van Engelse woorden nu eenmaal opvalt voor volwassenen. Daarnaast leggen kinderen vaak een extra klemtoon in woorden als 'nice' of 'cool' of gebruiken ze specifieke gebaren, waardoor ze nog meer opvallen dan normaal.'

Jongeren gebruiken het Engels in het algemeen wel meer dan de gemiddelde volwassene. 'Tieners zijn nu eenmaal graag bezig met evalueren en intensiveren (n.v.d.r. overdrijven of de boodschap heviger maken)', legt KULeuven-professor Eline Zenner uit. 'Bij acht- tot twaalfjarigen zie je dat ze nog altijd meer Nederlands dan Engels gebruiken om te evalueren, maar in die leeftijdscategorie vind je wel meer Engelse woorden dan in andere leeftijdsgroepen. Er zijn veel verschillende manieren om emoties uit te drukken en daarin speelt het Engels een grote rol. Op een bepaald moment heb je zaken die je gebruikt om te evalueren en intensiveren te veel gebruikt en kun je je emoties er niet meer mee overbrengen. Daarom gaan vooral tieners op zoek naar nieuwe woorden, waaronder ook Engelse.'

Fenomeen

Het klopt dat jongeren veel Engels gebruiken, maar daar lijdt het Nederlands (voorlopig) niet onder. Dat bevestigt Schuring: 'Kinderen zijn meesters in het aanpassen van hun taalgebruik. Zij weten heel goed wat ze wanneer moeten zeggen. Ze beseffen dat ze Engels best bij vrienden gebruiken en niet tegen de tante, opa of een onderzoeker. Zo zien we in de gesprekken met een onderzoeker het Engels drastisch dalen in vergelijking met gesprekken tussen de kinderen zelf, zonder onderzoeker. Het is zelfs zo dat kinderen de Engelse woorden die ze gebruiken in het bijzijn van de onderzoeker gaan vertalen of uitleggen, omdat ze denken dat die persoon het niet zou begrijpen. Er is dus geen blij van verwaarlozing, ze zijn het Nederlands nog steeds machtig.'

Wat wij Vlamingen precies doen met het Engels en welke invloed het heeft, blijft voorlopig nog een raadsel. Maar wel een raadsel dat veel belangstelling wekt, vertelt professor Zenner: 'Het is een interessant fenomeen waar ook collega's uit het buitenland aandacht aan willen schenken. Wat zijn wij eigenlijk als sprekers? Wij zijn geen traditionele eentalige sprekers. We zijn tweetalig, maar ook niet. Er is een soort 'ongezienheid' aan alles wat we met het Engels meemaken, waardoor het ook moeilijk is om te beschrijven wat die tieners nu eigenlijk zijn. We zijn er nog niet uit.'

To be continued... (*)

- (*) Epic = episch, geweldig
- Escapen = ontsnappen
- Quite remarkable = best opvallend
- Pookie = lieverd, schat
- Yappen = blijven door babbelen
- Noncha = nonchalant
- Cringe = raar, gênant of schaamteverwekkend
- To be continued = wordt vervolgd

De redactie

Deze groep zat welgeteld 141 uur samen met dit magazine als resultaat.
We hopen dat het u wat leesgenot oplevert.

COLOFON

redactie: Eline Cloetens
Eline Cornelis
Lotta Cornelus
Pepijn De Clerck
Marieke Devoghel
Lize Dieltjens
Axel Hoornaert
Lieff Mart
Sijmen Moors
Jasper Van Belle
Sita Vandenberghe
Kika Van der haegen
Ewart Van de Vyver
Fran Van Hooreweghe
Ilanthe Vergauwen Cocquyt

hoofdredactie: Heidi Dufoor
Piet Martens
taalbegeleiding: An De Meyere
eindcorrectie: Liesbet De Vuyst

fotograaf: Steven Meert
vormgever: Laura Gieseke
illustrator: Pol Cosmo

verantwoordelijke uitgever:

Dries Rombouts
Leeuwstraat 1
9000 Gent

Scoop online lezen of volgend jaar in uw bus?
<https://journalistiek.gent/slow/scoop/>

Reageren op Scoop? info.journalistiek@arteveldhs.be

Facebook
Instagram
X

journalistiek.ahs@arteveldeJOU
journalistiek.ahs@arteveldeJOU
[@ArteveldeJOU](https://www.instagram.com/arteveldeJOU)

Scoop Vlaams mediatijdschrift
jaargang 23
nummer 35

Mediamagazine Scoop is een uitgave van de opleiding Bachelor in de Journalistiek aan de Arteveldehogeschool in Gent. De derdejaarsstudenten maakten het tijdschrift in het kader van een educatief project. Alle artikels en afbeeldingen hebben daarom een citerend karakter. Dank aan alle Scoopredacteurs, beeldredacteurs, fotografen en journalisten voor hun bereidwillige medewerking. De tekstredactie is afgesloten op 24 januari 2025. Wij hopen dat Scoop lezen uw tijd waard is.

Tot volgend jaar!